

Computer

93. április

PANORÁMA

Nemzeti verzió

3.1 a magyar igazság

Windows Sound System

Szó, ami szó

Grupver for Windows

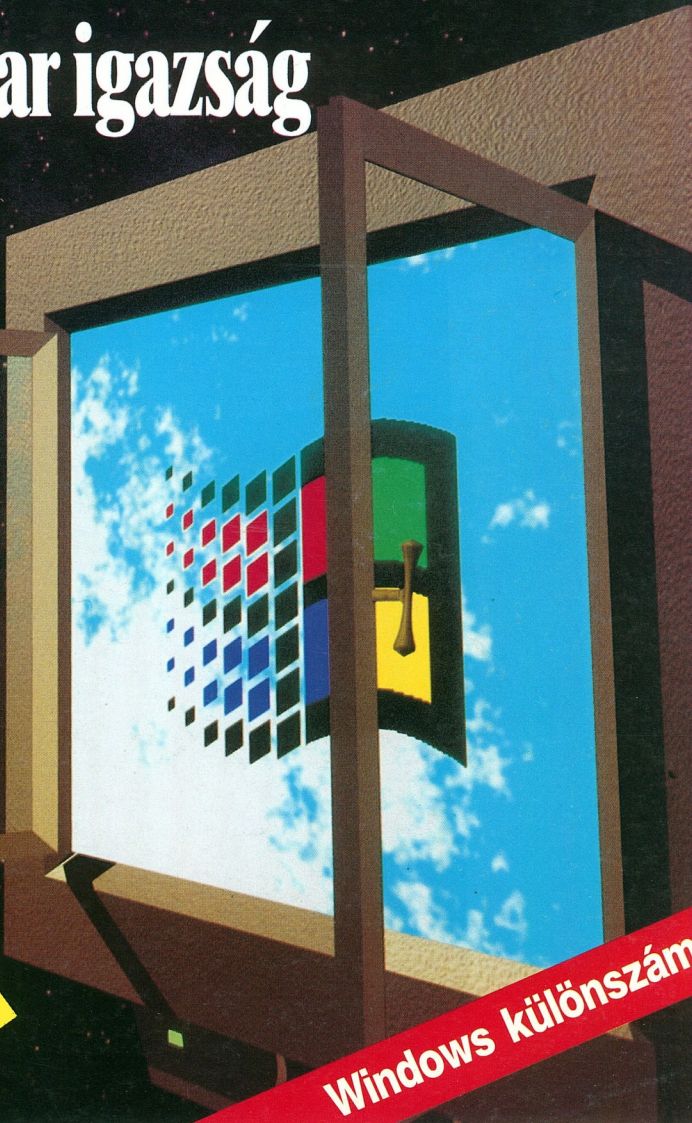
Csoportházasság

Félszáz tipp

Windows-
fortélyok

Ventura, QuarkXpress

Főszerkesztők

Windows különszám

1991-ben ez a kép díjat kapott

a CorelDraw International Design Contest
computergrafikai versenyen és bekerült az első
kelet-európai grafikaként a CorelDraw almanachba.
Kizárólag a CorelDraw 2.01 felhasználásával készült.

Ez volt a kezdet.
<CDR>

RC-DTP

Computer PANORÁMA

Számítástechnikai szaklap

Szerkesztőség:
Főszerkesztő: G. Kocsis Kristóf
Főszerkesztő-helyettes: Horváth Annamária
Művelődési vezető: Kiss Izabella
Olasószerkesztő: Győrke Mária
Főmunkatárs: György György
Szerkesztő: Bányai Ferenc
Állandó külső munkatárs: Szepesi Tibor
Tervezőszerkesztő: Iszka Ildikó
1077 Budapest, Wesselényi u. 17. IV. em.
Telefon: 122-4248, 142-9791
Fax: 122-1032
Telefonközponton keresztül:
142-0160-tól 142-0167-ig
Címjelölő: Wonderland Stúdió
A grafika Kiss László munkája

Kiadó:
A HVG Kiadó és a
Markt und Technik Verlag
közös vállalata: a
Computer Panoráma Kiadó Kft.
Computer Panorama Verlag GmbH
Felelős kiadó: Szauer Péter ügyvezető igazgató
1133 Budapest, Vág u. 13. vagy
1396 Budapest Pf. 464
Telefon: 140-9950, 140-8776, 140-2304
Telefax: 149-7600
Terjesztési osztály: Ács Péter
1133 Budapest, Ronyva u. 5.
Tel.: 140-0730

Terjeszti: a Magyar Posta
Megrendelhető: a kiadónál levélben
vagy a postahivatalokban, a hírlap-
kézbesítőkönél
és a hírlap-előfizetési és Lapellátási Irodában
(HELIR) 1900 Bp. XIII., Lehel út 10/a,
a HELIR Postabank Rt.
219-98636 021-02799
pénzforgalmi jelzőszám.
Előfizetési díj:
egy évre: 3180 Ft
fél évre: 1590 Ft
Az új lap példányok megvásárolhatók
a hírlapboltokban, ezenkívül a kiadónál
és a szerkesztőségben is.
A régebbi számok a kiadónál kaphatók:
1133 Budapest, Ronyva u. 5.

Hirdetések felvétele:
a hirdetési osztályon:
mb. osztályvezető: Tóth Ildikó
hirdetési szervezők:
Radnóti Mária, Varga Ildikó
1077 Budapest, Wesselényi u. 17. IV. em.
Telefon: 142-6951
Hirdetések felvétele az NSZK-ban:
Telefon: (089) 46 13-152
Telefax: (089) 46 13-175

A Computer Panorámát készítette:
Szinbontás: Révai Repro Kft.
Szédés, nyomtatás: Révai Nyomda Kft.
93-1277
F. v.: Bánáti László ügyvezető igazgató

A Computer Panorámában megjelenő va-
lamennyi cikket és listát szerzői jog védi.
Másolásuk bármilyen formájában – fotokópia,
mikrofilm készítése, adattrendszerekben
való tárolása stb. – kizárólag a kiadó elő-
zetes írásbeli engedélyével történhet.
Szerkesztőségünk a lapban megjelenő
hirdetéseket a lehető legnagyobb alapo-
sággal gondozza, tartalmukért viszont
nem vállal felelősséget.

ISSN 0865-5243

Jó lóra tettek a jelek szerint a
Computer Panoráma munkatársai, amikor – a grafikus felhasználoi felület sikerében bízza – lap- és könyvkiadási terveik egyik sarkalatos pontjának a Windows szombatonténi televíziós sorozat.

Windows töretlenül

A Computer Panoráma havonta megjelenő számaiban is súlyponti helyen szerepelnek a Windows szoftverrel kapcsolatos írások, és szakkönyvkiadásunk is alapvetően a windowsos programokra épül.

Pedig a Windows hazai karriertörténete alighanem most kezdődik csak igazán. Része van ebben a Microsoftnak is, amely nem kevés energiát fordít a kelet-európai piacok meghódítására. Ezt jelzik a gomba módra szaporodó kereskedelmi képviselők, a nemzeti verziók megjelentetésére tett erőfeszítések és a látványos marketingakcióik – így például a sikeres road-show-k vagy például a Windowszt magyarozó, éppen kiadott számunk megjelenésekor induló

A Microsoftnál azt is belátták, hogy ezeken a piacokon visszaforgotabb árpolitikával gyorsabban sikerre számíthatnak, így most Magyarországon is a nyugat-európainál alacsonyabb, amerikai árakat alkalmaznak.

Mindez persze korántsem jelenti azt, hogy azért ne lennének kérdőjelei a Windows gyors hazai elterjedésének. Itt van mindjárt az itthon „magyarított” Windows, illetve a mindössze pár héttel ezelőtt bejelentett Microsoft-változat várható ellentéte. Másfelől viszont meglehet, hiába kedvező a Windows ára, ha a hozzá illő hardver sokak számára megfizethetetlen. A könnyű, kényelmes kezelhetőség ára ugyanis a gép nagyobb teljesítménye és a terjedelmesebb memória: a Windowshoz legkevesebb 286-os gép, 1 Mbájtos operatív tár és 40 Mbájtos winchester dukál, ami ma még nem tartozik az átlagos hazai felhasználó fegyvertárába.

Ezek a gondok azonban legfeljebb csak csillapíthatják, de aligha törthetik meg a Windows sikergörbét.

G. Kocsis Kristóf
főszerkesztő

Lemelmelleklet

Lemelmellekletünkön három különleges programot adunk közre. Kettő közülük a Computer Panoráma Szoftver Újság rovatában jelent meg, a harmadik pedig egy kiváló program egyszerűsített, működőképes demováltozata.

A programokat az ARJ 2.3-as tömörítőprogrammal sűrítettük be, és ezek kicsomagolják magukat. Ehhez Önöknek nem is kell más tenniük, csupán létrehozni a kívánt alkönyvtárat, bemásolni a sűrített állományt, majd elindítani azt.

Néhány szó a programokról:

I. WINCOMM#.EXE

A Windows Commander program részletes leírása a Computer Panoráma 1993. márciusi számában olvasható. A roppant ületes utility a klasszikus Norton Commander Windows alatti megvalósítása. A forrásállományokhoz – Turbo Pascal for Windows – a lefordított kódot is mellékeljük.

II. WINALRM#.EXE

A Windows Alarm utility a Windows alatt futtatható határidőnapló programok egyike. Részletes leírása a Computer Panoráma 1992. decemberi és 1993. januári számaiban található. Szintén Turbo Pascal for Windows nyelven készült, és – természetesen – mellékeljük hozzá a lefordított változatot is.

III. HUNFONT#.EXE

Sok cég fejlesztett már magyarítást a Windowshoz. Ezek közé tartozik a PARAMEGA Kft. is. Tekintélyes termékalkáljukból – billentyűzetgenerálás, karakterkészlet-magyarítás, több száz ékezetes TrueType betűcsomag, nyomtató- és képernyővezérlők stb. – összeállítottunk egy „lecsupaszított” demoverziót. A HUN-FON program segítségével a Windows-alkalmazásokban lehetőségünk nyílik a magyar karakterek használatára. Ehhez egy klaviatúrávezérlőt és a Courier New betűtípus magyar változatát találjuk a csomagban.

Ha a HUN-FON demováltozata megnyerte a tetrszást, akkor a teljes verzió – e bónusz felmutatása után – 40%-os árcsökkentéssel megvásárolható.
Cím: P.ARA-MEGA Kft.
1022 Bp., Bogár u. 39.
Tel./fax: 135-8990

IGÉNYESSÉG BIZALOM MINŐSÉG

Három szempont, amely alapján a világcég magyarországi partnerét kiválasztotta.

Három szempont, amely alapján az **IBM** számítógépeit a **Műszertechnikánál** érdemes megvásárolnia.

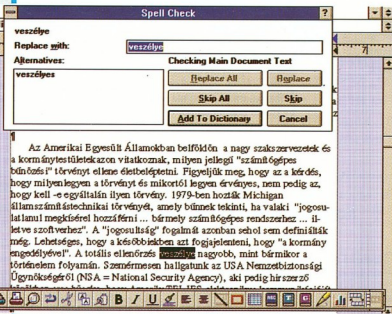
És két név, amely után nem érdemes tovább keresgélnie:

MŰSZERTECHNIKA-IBM
EGYESÜLT ÁLMOK

Műszertechnika Computer Rt. Központ: 1107 Budapest, Szállás u. 21. Tel: 147-1590 Fax: 157-0284
Bemutatóterem: 1075 Budapest, Király u. 1/d. Tel: 122-1623 Fax: 122-5099

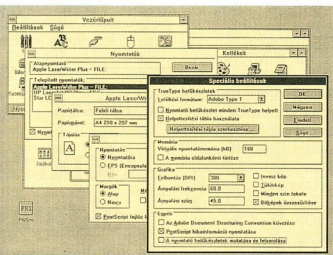
32 Ami Pro 3.0 for Windows

Szinte egy időben jelent meg a hazai piacon az Ami Pro 3.0 szövegszerkesztő és magyar változata. Ezúttal az angol nyelvű programverzió ismeretében próbálunk fogalmat alkotni a hazairól is.

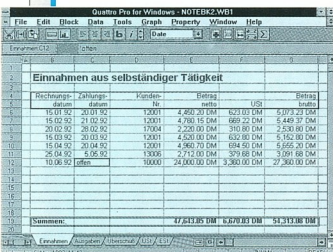
22 A magyar Windows

Végre piacra került az eredeti Windows teljes értékű magyar megfelelője, rajta a Microsoft Corp. védjegyével. Cikkünk szerzője azt vizsgálta, hogy mennyiben tér el az új verzió az eredeti változattól.

20 Quattro Pro for Windows

Új konkurens jegezhet az Excel, a Quattro Pro windowsos változatában. Cikkünk a Borland cég termékének béta-verzióját mutatja be.

HÍREK, ÚJDONSÁGOK

Adress Plus – Cimbank 4
 Shareware – Graphic Workshop for Windows 4
 Windows segédprogramok – Eszközár(s) 4
 Ablaksoft – Gépírásoktatás 4
 Doors – Felületésség 5
 Gyorsítókártya – Paradicsomi állapotok 5
 Bővítőkártya – Memóriacsomag 5
 Betűcsomagok – Mesés Kelet 5

GYAKORLAT

Dokumentumkészítés a Windows 3.1-gyel – A nagy Windows- fogás 6
 Tippek és trükkök – Több tucatnyi jó tanács 47

GRUPVER

Lotus Notes – Dolgozzunk együtt! 10
 Windows for Workgroups – Csapatmunka 13

SZOFTVER

Keyboard-meghajtó – Billentyű-titán 18

TÁBLÁZATKEZELŐ

Quattro Pro for Windows – Excel-konkurens? 20

SZOFTVERTESZT

A magyar Windows – Miben más? 22

DTP

Ventura 4.1 for Windows – Feltámad az öreg hölgy? 26
 QuarkXPress for Windows – PC-s testvér 29

SZÖVEGSZERKESZTŐ

Ami Pro 3.0 for Windows – Útban a DTP felé 32
 WordPerfect 5.2 for Windows – Perfekt editor 41

BEMUTATJUK

AutoCAD R12 for Windows – Nem (fápa)DOS verzió 35
 Windows Sound System – Szóból ért a gép is! 54

UTILITY

Norton Desktop for Windows 2.0 – Elektronikus íróasztal 38

ADATBÁZIS-KEZELŐ

Paradox for Windows – Betáblázva 44
 Microsoft Access 1.0 – Megváltásra várva 57

MULTIMÉDIA

A Windows és a multimédia – Képes ablakok 60

Adress Plus

Címbank

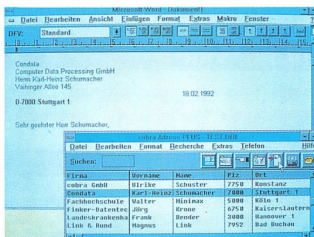
Az *Adress Plus for Windows* nagy teljesítményű címadatárát lokális munkahelyen és hálózatban is használhatjuk. A program a konstanzi *Cobra* cég terméke.

A szoftver gombnyomásra szolgáltatja a körlevelek elkészítéséhez szükséges adatokat többféle – például az MS Word, az MS Word for Windows, az IBM PC Text, a

Word Perfect for Windows, a Starwriter, az Ami Professional, a Wordstar Legacy stb. – szövegszerkesztőnek. Az adatbázis azonban a levelezésben is használhatjuk, például címzések, megszólítások stb. elkészítésére.

Az *Adress Plus* rendezzi az adatsorokat, és indexeli is ezeket, ezenkívül mintákat kínál a keresésekhez.

A programcsomagban kész adatbankot is találunk. Ebbe több ország valamennyi helységnevét – irányítószámokkal együtt – integrálták. ■

Könnyen kezelhető az Adress Plus Windows-adatbank

Windows segédprogramok

Eszköztár(s)

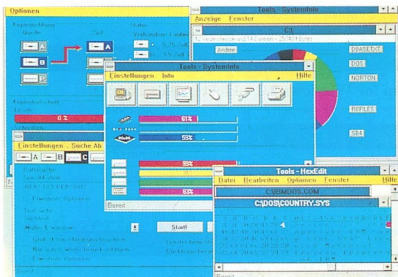
A *Gedys Software* sorozatAnyi segédprogramot kínál a Windows 3.1-hez. A „*Windows Tools File Management*” az alábbi eszközököt tartalmazza:

Multicopy: másol, formattál és megszámozza a különböző formátumú lemezeket – akár többször is egymás után.

Textsearch: gyors és átfogó szöveg- és fájlkereső program, amely lokális és hálózati gépen is fut. Segítségével könnyen megtalálhatjuk a keresett fájlokat az alkönyvtárakban is.

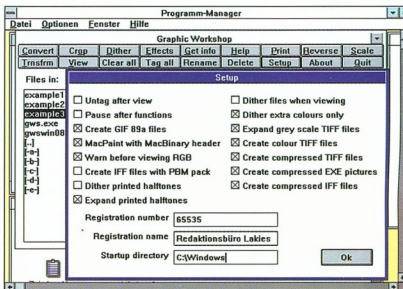
Hexedit: az első, Windows alatti hexadecimális editor. A feldolgozott fájllok mérete elérheti a 64 Mbajtot.

A *Windows Tools File Management* 5,25 és 3,5"-os lemezekben is kapható. ■

Segédprogramok „arszenálját” kínálja a Windows Tools File Management

A Graphic Workshop Windows verziójáért 40 dolláros regisztrációs díjat kérnek

Shareware

Graphic Workshop for Windows

Ismerői szerint a *Graphic Workshop* (GWS) jó példa arra, hogy mire képesek olykor a shareware programok. A GWS grafikus segédprogram valóban méltó versenytárs a kereskedelemben kapható grafikus szoftvereknek. Az új Windows változat a *Graphic Workshop* 6.1-es verziójának képességeit összekapcsolja a Microsoft grafikus felületének előnyeivel.

A *Graphic Workshop* for Windows tartalmazza a DOS-os verzióból ismert szolgáltatásokat: a képkivágást, az elforgatást, a skálázást, az invertálást, valamint a rasztert és a további különleges hatásokat. Amíg azonban a DOS-os változatot funkcióbillentyűkkel vezérelhetjük, addig a Windowsban erre kényelmes kezelőfelületet használhatunk. Egérkattintással 18 nyomógombot aktiválhatunk, és az egérrel a feldolgozandó kép adatait is egyszerűen kiválaszthatjuk. A kép megjelenítéséhez pedig elegendő, ha kétszer rákattintunk a fájlnévre.

A kényelmes programkezelésen kívül új az a lehetőség is, hogy a kép mellett egy ablakot nyithatunk a képernyőn, amelyben a fájl tartalomra vonatkozó adatok jelennek meg. Ebben a verzióban a kép színezését is megváltoztathatjuk.

Amellett, hogy a képeket más formátumra (például TIF, PCX, IMG vagy BMP) alakíthatjuk, „önmegjelenítő” képeket is előállíthatunk (.EXE kiterjesztéssel). Ez utóbbi azt jelenti, hogy a fájlnev bebillentyűzése után a

kép magától megjelenik a monitoron. Az EXE fájlokat azután – a GWS segítségével – más grafikus formátumokra is átalakíthatjuk.

Az új verzió további előnye, hogy a számos Windows képernyő és a nyomtatómeghajtó program etől kezdve a GWS-felhasználók számára is elérhető. ■

Ablaksoft

Gépirás- oktatás

Windows alapú gépirásoktatási programot fejlesztett ki az *Ablaksoft Kft.* A *10FIN* – amelyet főképp oktatási intézményeknek ajánlanak – a gépirásokat elfogadott és széles körben használt elveire épít.

A programot magyar és német változatban forgalmazzák. A magyar verzió a nem sokára piacra kerülő „magyarított” Windows 3.1 szöhasználatát követi, és magyar nyelvű „súgó”, illetve dokumentáció tartozik hozzá.

Ötféle billentyűzetkiosztás közül választhatunk, amelyek között megtalálhatók a magyar Windowsban alkalmazottak is. Többféle opció állíthatunk be, így mindenki a saját igényeivel szabhatja a gyakorlatát. (-)

Doors

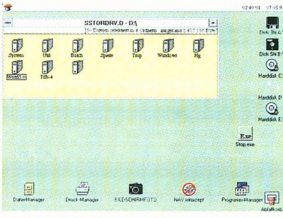
Felületesség

A „Doors” a felhasználói felület kiterjesztése a Windowsban, elkényeztetett felhasználók számára.

A program Windows 3.0 és 3.1 alatt működik, *standard* és *386-os módban* egyaránt. Természetesen megengedi a *multitaskingot*, azaz több program egyidejű futását.

Szemléletesek a meghajtókat és a „hulladékgyűjtőt” szimbolizáló *ikonok*, amelyek je-

A „felület felülete”: a Doors

lentösen megkönnyítik – a kezdők számára is – a munkát. A beépített *fájlmenedzser* egyszerű másolási és áthelyezési szolgáltatásokat kínál. Aki szeretne közvetlenül is hozzáférni az alkalmazásokhoz, az elhelyezheti ezeket az „íróasztalán”, ahonnan azután csupán egy egérgattintás az indítás. A *Doors* a *Data Becker* terméke. ■

Gyorsítókártya

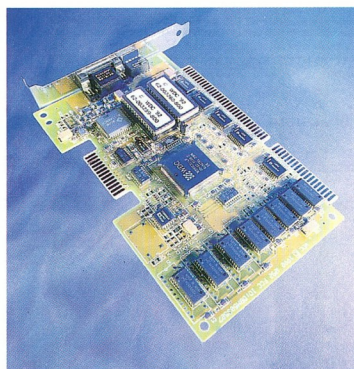
Paradicsomi állapotok

Egyre nő az igény az olyan *egrafikus kártyák* iránt, amelyek felgyorsítják a Windows alatti munkát. Az amerikai *Western Digital* 16-bites grafikus kártyája, a „*Paradise*” – állítja a gyártó – 1 Mbájtos képtárolójának köszönhetően (Video-RAM) akár *ötször* gyorsabban kezelheti a képeket, mint a normál VGA kártyák.

A kártya az alábbi felbontásokat tudja előállítani: Standard-VGA (valós színekkel),

800×600 képpont (32 ezer megjeleníthető színnel), 1024×768 képpont (256 színnel), valamint 1280×1024 képpont, de csak a szemnek nem éppen kellemes, vibráló interlaced módban.

A *meghajtószoftvert* Windows alatt kell installálni. A mellékelt Setup program létrehoz egy *Paradise* ikoncsoportot a Windows Main ablakában, ami megkönnyíti a meghajtóválasztást. ■

A Paradise kártya ötszöröse gyorsítja a képfelépítést a Windowsban

Bővítőkártya

Memóriacsomag

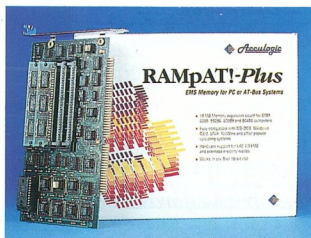
Akinek eddig le kellett *Amondania* a Windows használatáról, mert gépének memóriáját nem tudta tovább bővíteni, az bizonyára örömmel üdvözi a *Rein Elektronik* Rampat elnevezésű bővítőkártyáját. A Rampat-csomagban a kártya mellett 2 Mbájt RAM-ot, valamint komplett Windows 3.1-et is találunk.

A kártyát 16 Mbájtig bővíthetjük. Erre a célra négy SIMM foglalatot használhatunk, amelyekbe 1, illetve 4

Mbájtos memóriamodulokat helyezhetünk. A tárat *EMS* vagy *XMS memóriáként* vagy a *keittő kombinációjaként* is beállíthatjuk a mellékelt *szoftver segítségével*.

A Rampatnak azért csupán az XT/AT osztályú gépek esetében van jelentősége, mert ez a kártya a lassú 16-bites buszt használja, ha hozzá akar férni a memóriához. Ez viszont az újabb PC-kben érezhető sebességesökkenést okozza. ■

A SIMM csatlakozóhelyekkel felszerelt Rampat bővítőkártyát XT/AT gépekhez ajánlják

Betűcsomagok

Mesés Kelet

Az osztrák *Advanced Computer Solution* szeretné bevezetni Magyarországon is *Go East for Windows* elnevezésű termékét, amely *országspecifikus karakterek bevitelét teszi lehetővé* a Word for Windowsba, az Aldus Page Makerbe, a Ventura Publisher for Windowsba, az MS Excelbe és a CorelDRAW-ba stb. A szoftver 35 True Type fontot tartalmaz, és a karaktereket képernyőn és nyomtatásban egyaránt megjeleníthetjük. A Go East program a mátrixnyomatóktól a lézer- és PostScript nyomtatókig valamennyi típussal együttműködik.

Eddig *négy programcsomag készült már el*: az East Latin 1

(ez a magyar változatot is tartalmazza), az East Latin 2, a Cyrillica, valamint az örmény. A bécsi IFABO-ra azonban 27 különleges karakterkészletet tartalmaz majd a Go East for Windows. A program segítségével *megjeleníthetjük a különleges írásjeleket* a Windows alatt futó alkalmazások szinte mindegyikében. Az egyik karakterkészletről gombnyomással válthatunk át a másikra, és egyetlen írásműben két nyelvet is keverhetünk. A különböző Windows-alkalmazások között szabadon cserélhetünk adatokat, és kombinálhatjuk például a Page Makerrel írt szöveget az Excelből származó táblázattal és a CorelDRAW-val készített grafikával. (–)

Az Excel táblázatkezelővel betöltjük az előzőleg elkészített táblázatot vagy grafikont, majd kijelöljük a szükséges részét, és aktiváljuk a Copy funkciót

A Windows új, 3.1-es verziójának

leghasznosabb tulajdonsága, hogy

kibővítették a különböző alkalmazások

közötti adatcsere-lehetőségek körét.

Az adatcsere a

Windows DDE és

OLE funkciót, valamint a program

objektumcsomagjait

használhatjuk. Írásunkban megmutatjuk,

miképpen dolgozhatunk ezekkel a

funkciókkal, és milyen

eltérések vannak a

különböző eljárások

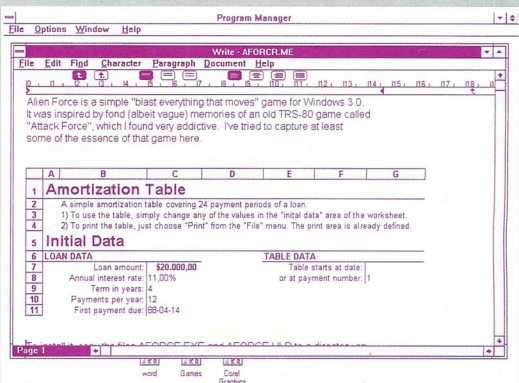
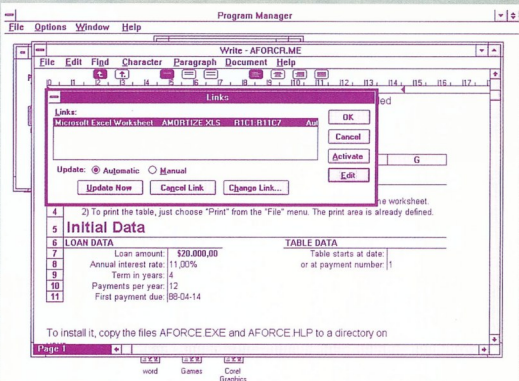
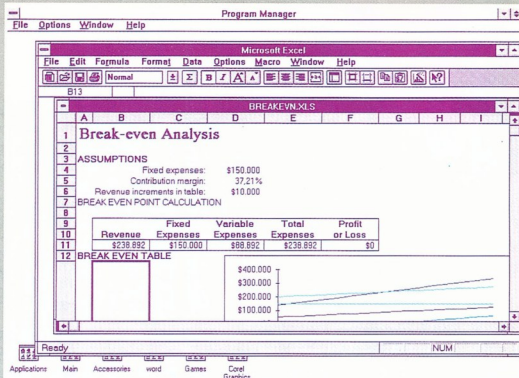
között.

A DDE összekapcsolás (DDE = Dynamic Data Exchange, dinamikus adatesere) azt jelenti, hogy **valamely alkalmazás egy másik program adatait szerkeszti be a saját dokumentumába.** Nézzünk erre egy példát! Az Excel 3.0 táblázatkezelőből egy fontos, piaci adatokat és kalkulációkat tartalmazó táblázatot szeretnénk felhasználni a Windows Write egyik szövegében. Ehhez mindenképp el kell indítanunk az Excelt, majd be kell töltenünk a szükséges táblázatot. Ezt követően – lenyomott egérgombbal – jelöljük ki a táblázatból azt a részt, amelyet át szeretnénk venni a jelentésünkbe. Következő lépésként kapcsoljuk be a „Copy” utasítást a „Feldolgozás” (Edit) menüben! Ennek hatására a **kijelölt táblázat-rész a Windows köztes tárolójába kerül.** Most már lezárhatjuk az Excel programot.

A Write szövegszerkesztőbe lépve az Edit menüből be-szerkeszthetjük (Link) a dokumentum-ba az Excelből átemelt részt

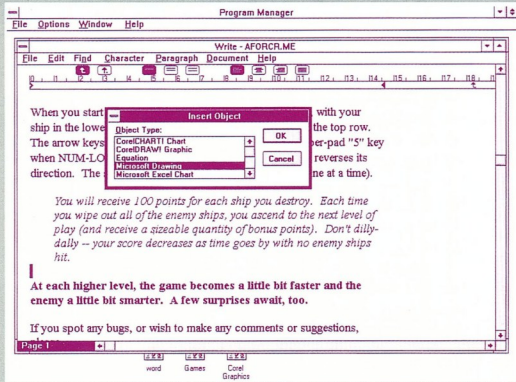
A dokumentum megfelelő helyén megjelenik a kiválasztott táblázat-rész, amelyet azután ki is nyomtathatunk

Dokumentumkészítés a Windows 3.1-gyel

A nagy Win

A szöveg-szerkesztőben beszúrhatjuk a szövegbe a listából kiválasztott objektumot (példánkban a „hangot” választottuk)

Gyakorlat

A továbbiakban indítsuk el a Windows szövegszerkesztőt (a Windows Write programot), és töltsük be a jelentésünket! A „Feldolgozás” menüből – a kurzor megfelelő pozíciójában – hívjuk le a „Beszúrás” (Insert) utasítást! Ily módon létrehozunk egy összeköttetést az Excel 3.0 dokumentumához, amelynek egyik részletét a köztes tároló őrzí.

Ha néhány nappal később valamit változtatnunk kell az Excel 3.0 számain, akkor a Windows automatikusan megkérdezi, hogy akarjuk-e aktualizálni az adatállományokat, és be akarjuk-e jegezni a megváltoztatott értékeket.

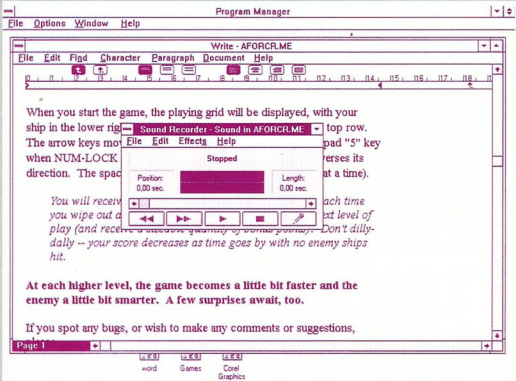
Ennek az eljárásnak az az előnye, hogy könnyű létrehozni a kapcsolatot. Hátránya viszont, hogy ha meg akarjuk változtatni a táblázatunk értékeit, akkor külön el kell indítanunk a feldolgozó alkalmazást, esetünkben az Excelt. Ez ugyan a multitaszkos Windowsban általában nem gond, de továbbra sem tartozik az egyszerűen megoldható feladatok közé.

Zenés dokumentumok

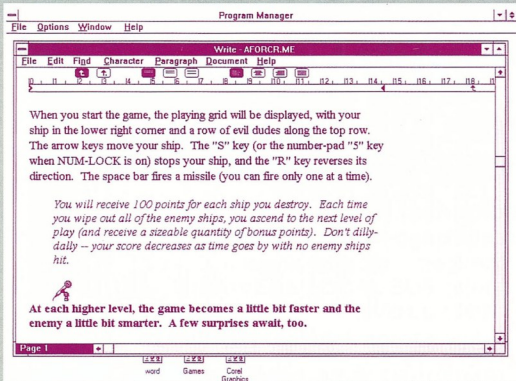
Az OLE kapcsolatban (OLE = Object Linking and Embedding, objektumok beszerkesztése és összetoldása) a Windows nem csupán egy idegen dokumentum valamelyik részletét szerkeszti be a saját dokumentumába, hanem megjegyzi az ahhoz tartozó alkalmazást is.

Képzelnék el, hogy egy sivar írományt szeretnénk kissé felvidítani, mondjuk jó lenne kiegészíteni zenével, amelyet a szöveg elolvasásakor meghallgathatunk.

Ehhez először meg kell nyitnunk a szöveget (amely esetünkben ismét egy Write-dokumentum), és a szükséges helyen megfelelő jelzéssel kell ellátunk. Ezt követően a „Feldolgozás” menüben hívjuk le az „Objektum beszerkesztése” utasítást! Megjelenik egy dialógusablak, amely kilistázza a rendszer által

A Sound Recorderrel összeállíthatjuk a „zenés műsort”

A szövegben megjelenő „mikrofon” ikonra kattintva lejátszhatjuk a zenét

Windows-fogás

Az Object Packager segítségével különféle objektumokat helyezhetünk el a szövegben

ismert valamennyi OLE-alkalmazást és OLE adatformátumot.

Példánkban a „Sound” bejegyzést választjuk ki. A Windows erre elindítja a „Sound Recorder”-t. A „Fájlhozzáptöltés” (File Insert) funkcióval ilyenkor betölthetjük a szükséges hangzást vagy zenedarabot; természetesen több hangállományt is egymáshoz illeszthetünk. Ezt követően a „File” menüben kattintsunk rá az „Aktualizálás” utasításra! A szövegünkben hamarosan megjelenik a „Sound Recorder” alkalmazás programszimbóluma. A „File” menü „Befejezés” (Exit) utasításával elhagyhatjuk a Sound Recorder-t; az összekötöttes tőkéletes.

A beszerkesztett zeneszámot a dokumentumunkban található „mikrofon” szimbólumra kattintva hallgathatjuk meg. *Lejátszókor a Windows Write üzemszerűen működik, a dokumentumot tovább olvashatjuk.*

Ötletbörze

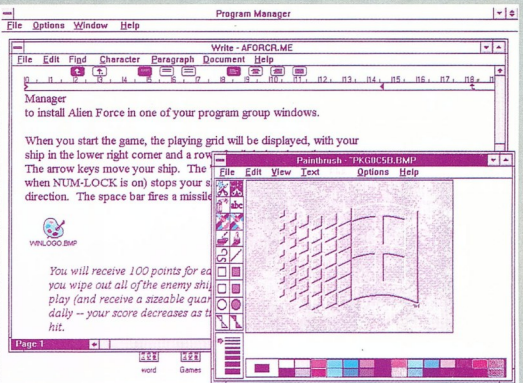
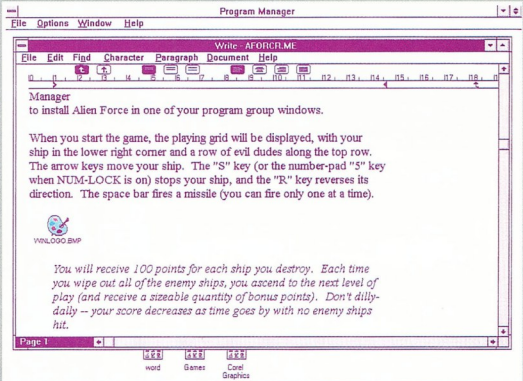
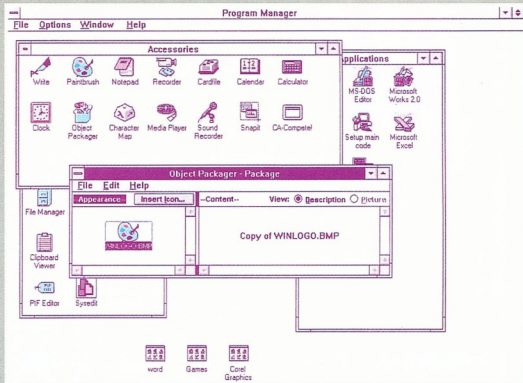
Ahhoz, hogy viszonylag kevés munkával érdekes zenét tárolhassunk a merevlemezben, mindenekelőtt egy *hangkártyára* van szükségünk. Ebből jelenleg bőséges a kínálat a piacon.

Ha a számítógépünkkel zenét akarunk felvenni, akkor figyeljünk arra, hogy a *hangkártyának legyen mikrofon vagy line bemenete*. A CD-lejátszónak fejhallgató vagy a kazettás magnónk line kimenetét – audio kábellel – össze kell kötnünk a hangkártya mikrofon vagy line bemenetével. Ezt követően indítsuk el a számítógépet, és hívjuk be a Windows! Indítsuk el a „Sound Recorder” programot! Állítsuk be a megfelelő zeneszámot a CD-lejátszón vagy a kazettás magnón, és nyomjuk le a szünet (Pause) gombot!

Ettől kezdve némi ügyességre lesz szükségünk. Az egyik kezünkkel ugyanis el kell indítanunk a zenét, a má-

Az objektumcsomag képét bármely OLE-alkalmazásba beszerkeszthetjük

A megfelelő szimbólumra kattintva előhívhatjuk a hozzá tartozó alkalmazást, esetünkben a Paintbrush-t

sikkal viszont rá kell kattintanunk a „mikrofon” szimbólumra. Ha a CD-lejátszónk fejhallgató kimenetén vagy a kazettás magnónk jól állítottuk be a kimenőjel erőssé-

gét, akkor a *zene egy oscilloszkóp jeléhez hasonlóan tűnik fel a középső ablakban*. A felvetel befejeztével a „File” menü „Save as” vagy „Save” utasításával vihetjük fel a

hangállományt a merevlemezre.

Ha valaki úgy dönt, hogy más alkalmazásokból akar adatállományokat szerkeszteni a szövegeibe, ám ezek-

nek nem szükséges mindenkor láthatóknak lenniük, akkor az *Object Packager*rel és ennek objektumcsomagjaival megoldhatja a feladatot.

Objektumcsomagok

Az adat-összekapcsolás során a megfelelő dokumentummal együtt rendeljük hozzá egy szimbólumhoz az alkalmazást. Ezt a szimbólumot azután, amelyet egyébként objektumcsomagnak is neveznek, bármely OLE-képes alkalmazásba beszerkeszthetjük.

Példánkban egy Paintbrush képállományt szeretnénk bevinni egy Windows Write-tal írt jelentésbe. Ehhez először el kell indítanunk az Object Packagert, következő lépésként pedig a „Tartalom” felirat segítségével ki kell jelölnünk a jobb oldali ablakot. A „File” menüben most már

hívhatjuk az „Import” utasítást. Ennek hatására megjelenik egy dialógusablak, amelyben megadhatjuk a képállomány nevét. Ezt követően a „Tartalom” ablakban feltűnik a képállomány neve, a bal oldali ablakban pedig a Paintbrush szimbólum látható.

Ha más szimbólumot szeretnénk, akkor a „Szimbólum kiválasztása” kapcsolóval beállíthatjuk a szükséges ikonállományt. Ezt követően a „Feldolgozás” menüben hívjuk le a „Csomag másolása” utasítást! Ha kiléptünk az Object Packagerből, akkor elindíthatjuk a szövegszerkesztőt. Nyissuk meg a megfelelő dokumentumot, és lépünk a kurzorral arra a pozícióra, ahova be akarjuk szűrni a szimbólumot. Ha a „Feldolgozás” menüben aktivizáljuk a „Beszúrás” utasítást, akkor az objektumcsomag szimbóluma megjelenik a doku-

mentumban. Most már csak újból el kell „raktározni” a szöveget. A dokumentum olvasásakor ezután – ha kétszer rákattintunk az objektumcsomag szimbólumára – a hozzá tartozó alkalmazással együtt hívhatjuk le a beszerkesztett rajtot, grafikát vagy képet.

Az Object Packager segítségével *MS-DOS alkalmazásokat is beszerkeszthetünk* valamely dokumentumba. Ehhez a „Feldolgozás” menüben a „Parancssor” funkciót kell beállítanunk, és be kell írni a DOS vagy a programstart utasítást.

Ha ezenkívül meg is akarunk nyitni egy dokumentumot, akkor a parancssorban – természetesen paraméterként – adjuk meg a szóban forgó dokumentum nevét. A „Szimbólum beszúrása” kapcsolóval ezek után új szimbólumot is rendelhetünk a csomaghoz.

NOTEBOOK

S H O P

386SX 386DX 486DX
NOTEBOOK-ok

Kiegészítők:

NOTEBOOK NYOMTATÓ
POCKET FAX/MODEM
HANDY MOUSE
DOCKING STATION
AUTÓ ADAPTER
Kívánságra teljes
áristát küldünk.

ENVICOM

SZÁMÍTÁSTECHNIKAI KFT

BEMUTATÓTEREM:

1056 Budapest, Irányi u. 21-23.
Telefon: 118-8445
Tel/Fax: 266-2020

traco

A MINŐSÉGET CSAK EGYSZER KELL MEGFIZETNI

A világon először!!!
A NOVELL NETWARE SFT III (v. 3.11)
jóváhagyását az ALR PROVEISA
csúcserver kapta meg

Új technológia!
Az **ALR** - a számítógépfejlesztés
egyik úttörője - megkezdte a
ISA-, EISA-VESA LOCAL BUS felépítésű
" **EVOLUTION IV** "
számítógépcsaládok sorozatgyártását.

Saját fejlesztésű **ALR TRI COMBO VESA LB** kártya 3 funkcióra

5 év garancia az ALR elektronikára

Kérje részletes tájékoztatónkat

traco

1137 Budapest, Váci út 18/ ALR III. em. (Struktura Irodaház)
Telefon: 111-1023, 269-3006, 269-3007, 112-7490 /162, 163, 164, 165 Fax: 111-7651

KÖRNYELVI DESIGN -

A Lotus cég nevének hallatán még ma is mindenki a táblázatkezelő szoftverre gondol elsőként, holott a jelek szerint a Lotus fejlesztőseinek középpontjában immár a kommunikáció áll.

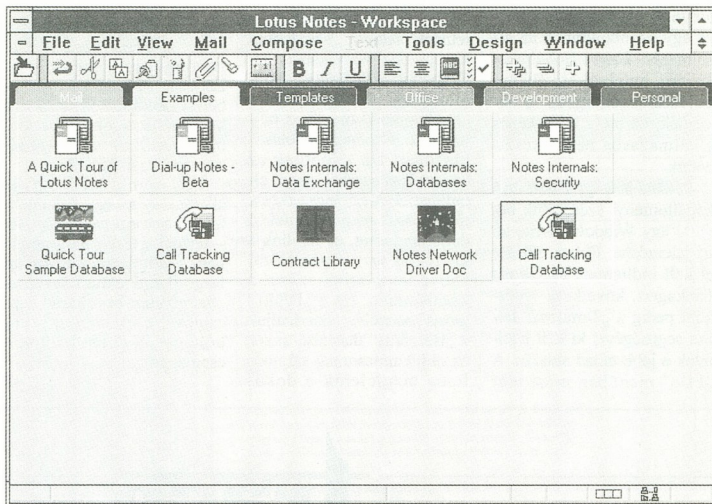
A Lotus jelmondata: „Working Together” többféle értelemben is fontos üzenetet hordoz. Egyre lényegesebb követelmény valamennyi szoftverrel kapcsolatban, hogy képes legyen együtt dolgozni más programokkal. Az együttműködés azonban nemcsak a programokra, hanem azokra is vonatkozik, akik ezeket használják: tehát ránk, felhasználóinkra is. Éppen ennek a felismerésnek az alapján jöttek létre a csoportmunkát támogató szoftverek, a groupware-ek (fonetikusán átírva: grupverek). A grupver olyan szoftvert vagy szoftverkönyezetet jelent, amely támogatja a DOS és a Windows környezetben dolgozó, legalább 386SX-es számítógépet használó emberek együttműködését, és koordinálja a munkájukat.

A Lotus Notes többek szerint a legfejlettebb grupvertermék a piacon. Ez talán nem véletlen, hiszen a Lotus meglepően hosszú ideje, csaknem tíz éve foglalkozik a termék ki- és továbbfejlesztésével.

A Lotus Notes általános fejlesztési és alkalmazási környezet, kommunikációra és dokumentumok kezelésére orientált alkalmazások számára. Ennek megfelelően kitűnően alkalmazható iradáutomatizálásra, tervező-fejlesztő teamek munkájának támogatására, leíró, könyvtári jellegű dokumentumok táro-

Lotus Notes

Dolgozzunk együtt!

lására és visszakeresésére, információ terjesztésére, de mindenekelőtt a földrajzi és az időbeli távolságok legyőzésére. A Lotus Notes nem „egy” szoftver, hanem általános infrastruktúra, üzleti vagy igazgatási szervezetek számára.

Ma, a hálózati rendszerek általánossá válásával, nem illúzió, hanem követelmény, hogy a számítógépen végzett munkák összekapcsolhatók legyenek. Részleges megoldást jelenthetnek csupán a lokális hálózati szoftverek, mivel többnyire csak az alapját teremtik meg ennek. A Lotus Notes viszont lehetővé teszi az integrációt a hálózaton belül és a hálózatok között is, sőt a ma egyre jobban terjedő hordozható számítógép-alkalmazást, az úgynevezett „mobil computingot” is szervesen beépíti ebbe a rendszerbe.

Architektúra és hálózati üzemmód

A Lotus Notes ügyfél-kiszolgáló (kliens-szerver) típusú rendszer. A Notes adatbázisok (alkalmazások) egy, esetleg több, hálózatba kapcsolott „Notes szerveren” vagy a felhasználó helyi merevlemezén foglalnak helyet.

A Notes „kiszolgáló” (szerver) nemcsak tárolja az adatbázisokat, hanem a feladatok egy részét átveszi az „ügyfélől”. A felhasználással, illetve a működés kapcsolatos funkciók közül számosat automatikusan ellát.

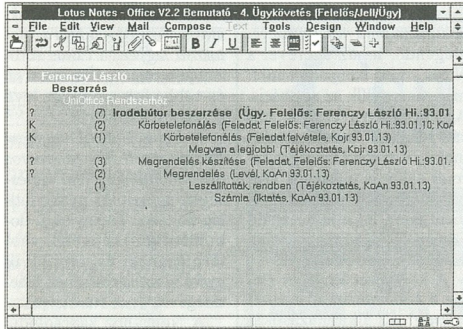
A rendszer működés közben könyveli az eseményeket, a rutinszerű felhasználási történéseket egyfajta, mint a normálított eltérő jelenségeket.

A Notes Novell, 3COM, IBM és Banyan Vines hálózatokon egyaránt fut.

A Lotus Notes kezelője felhasználóbarát környezetbe kerül az elvont állománykönyvtárak világa helyett

A Notes szerverek legfontosabb képessége a replikáció, amely az információ-megosztás technológiáját jelenti. Egy Notes szerver akár a hálózaton, akár a telefonvonalon keresztül is felfrísinheti az adatbázisok másolatait, replikáit. Ez a gyakorlatban a következőt jelenti: a Notes adatbázisokról különleges másolatok, úgynevezett replikák készíthetők, amelyek „emlékeznek” előző állapotukra. Az adatbázisok másolatai tehát külön-külön használhatók, módosíthatók, s a felfrítés során csak a változások kerülnek át az egyik adatbázisból a másikba.

En információ-megosztás technológiája tehát azt jelenti, hogy egy nagy, földrajzilag

Az egyik Form az Office irodautomatizálási rendszerből

széttagolt cég egésze úgy működhet, mintha a különböző részlegek munkatársai egyetlen irodában dolgoznának. Bármelyik ponton kerül egy dokumentum vagy módosítás a rendszerbe, az egymást követő (időben programozható) replikációk révén minden-hová eljut az információ.

Alkalmazások, dokumentum-adatbázisok

A Notes adatbázis Form-okat és View-kat tartalmaz. A Form egy űrlap, amelynek felhasználásával dokumentumok készíthetők. Tartalmazza a dokumentum „képernyőtervét”, illetve a mezők működését. A Notes dokumentum ugyanis a hagyományos adatbázis-kezelőkben megszokott mezőket kezeli valamely formázott dokumentumon belül. A mezők működését az adatbázis tervezője szabályozza, aki így az alkalmazás működésének nagy részét is meghatározza. A mezők a Notes-ban – kicsoda megkönnyebbülés! – gyakorlatilag korlátlan hosszúságúak.

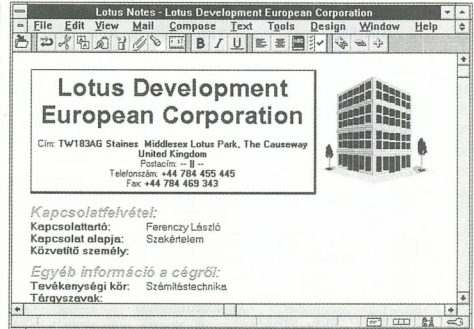
A dokumentum-adatbázisok tartalmáról a View-kon keresztül kaphatunk információt. A View szelektív tartalomjegyzék, index, amelyből – az alkalmazástervező igénye szerint – nagyon sokféle

készíthető. Az index megmutatja, hogy – tartalmilag – milyen dokumentumok vannak egy adatbázisban. Ezek a táblák a legkülönbözőbb szempontok szerint kategorizálhatják (csoportosíthatják) a dokumentumokat, megkönnyítve ezzel az esetenként nagy mennyiségű dokumentum közötti eligazodást.

A Notes dokumentum-adatbázisokat hozhat létre, mégpedig úgy, hogy egy-egy dokumentumba tetsző szerinti típusú (szöveg, szám, idő, kulcsszólista, RTF stb.) mezőt helyez el. A mezők között olyan is lehet (Rich Text Field), amelynek teljes körű szövegszerkesztési és grafikátároló képességei vannak.

A Notes dokumentumokból szöveges, illetve szöveges és képi adatbázisokat lehet létrehozni, hiszen a dokumentum mezői lehetővé teszik az adatbázisok strukturált tárolását, illetve visszakeresését. Ugyanakkor a mezőkön belül korlátlan mennyiségű információ helyezhető el. A dokumentumok – Form, illetve View szerinti megjelenésben – együttesen mutatják a mezőket, ahol a felhasználó egységes információként érzékeli a megjelenő elemeket.

A Lotus Notes nehezen választható el a reá épülő adatbázisoktól (alkalmazásoktól), amelyeket a nem-

zteközi gyakorlatban a VAR-ok (Value Added Resellerok), az „értéknövelő viszonteladók” készítenek. Ezek minősége nagyon meghatározta a teljes rendszer használati értékét.

A Notes magában foglalja, mi több, a felhasználó rendelkezésére bocsátja tervező-rendszerét, amely a tranzak-

Az egyik View az Office irodautomatizálási rendszerből

ciós adatbázisok tervezéséhez szokott szakemberek számára hihetetlenül hatékony fejlesztési eszközt jelenthet. A rendszerfejlesztés időigénye körülbelül egytizede a hagyományos fejlesztési időnek.

Nálunk már kapható!!!

MAGYAR WINDOWS

Az ismert Windows 3.1 nálunk már magyarul beszél!

Microsoft termékre van szüksége?
Forduljon bizalommal hozzánk, széles viszonteladói hálózatunkon keresztül kiszolgáljuk!

A tradíció, a jelen és a jövő!

1077 Budapest Almássy tér 2.

Tel: 122-1846, 122-9841, 122-9842, 131-8700,
132-0998 Fax: 142-9931

Kommunikáció és biztonság

A kommunikációnak egyre inkább terjedő formája az *elektronikus levelezés*, amely a helyi hálózaton belül és a számítógépek, illetve a hálózatok között is lehetővé teszi a dokumentumok elektronikus cseréjét.

A jó levelezőrendszerek egyszerűen használhatók, és megvalósítják a különböző platformok közötti kapcsolatot. A *cc:Mail*-nek, amely ugyancsak a Lotus terméke, megvannak ezek a tulajdonságai, valószínűleg ennek is köszönhetően előkelő helyét a kommunikációs szoftverek piacán.

A Notes egyik kitértetett adatbázisa (ezt a Lotus építi be a rendszerbe) lehetővé teszi az elektronikus levelezést, s rendkívül nagy biztonságot nyújt a véletlen események ellen.

Az elektronikus levelezés a kommunikációnak csupán az egyik és viszonylag korlátozott formája, amely természeténél fogva „interperszonális”. A levelezés során egy feladó és egy címzett között jön létre kapcsolat, amit a szaknyelv *egy-egy típusú kommunikációnak* nevez.

Az *egy-sok* (híradás), a *sok-egy* (jelentékes áramlás) a szervezetben felfelé és a *sok-sok* (team-munka) típusú kommunikáció megvalósítá-

sához viszont olyan eszköze van szükséges, amely meghaladja a levelezésben foglalt lehetőségeket. A Notes olyan rendszer, amely képes erre, és az *együttműködés teljesen új formáit tudja megvalósítani bármilyen szervezetben*.

A Lotus Notes *garantálja a benne elhelyezett adatok biztonságát*. A rendszerbe való belépéskor a program jelszót kér a felhasználótól, amely gyakorlatilag megfejtetlen.

A Notes más-más hozzáférési jogokat ad a különböző felhasználóknak. Ez azt jelenti, hogy az illető felhasználó az adott adatbázisban csak a *hozzáféréseinek megfelelően kezelheti* a dokumentumokat. Megkülönböztethető behelyezői, olvasói, szerzői, szerkesztői, adatbázis-tervezői és menedzseri hozzáférés. A hozzáférések megfelelő kiosztásával szabályozható a szoftvert használó szervezet tagjainak „hatásköre” a Notes dokumentumok felett.

Kezelés

Az már az első pillanatban megállapítható, hogy a Notes tervezésében alapvető szempont volt a *felhasználóbarátság*, azaz a kényelmes, könnyű kezelhetőség megteremtése.

A felhasználónak nem kell programkönyvtárakban keres-

gélnie, ha egy vagy több dokumentumra van szüksége, elegendő, ha az egerével a Notes színes ikonjaira kattint: máris megnyílik az adatbázis. A kereséshez a View-k „tálcán kinálják” a dokumentumokat. A *szabad szöveges keresés* akkor is pillanatok alatt megtalálja a keresett dokumentumot, ha a felhasználó csupán egyes szavakra vagy szóötredékekre emlékszik.

A környezet lényeges eleme a *kommunikáció-centrikusság*. Az alkalmazásokat jelképező ikonok egy-egy számot tartalmaznak, amelyek megmutatják, hogy az adott adatbázisban hány olyan dokumentum van, amely a felhasználó számára még új, ismeretlen. (A másik által készített vagy módosított dokumentumok megnyitása és lezárása után már „olvasottnak” számítanak).

A program – szinte egészében – a billentyűzettel is kezelhető, de az éger segítségével jóval kellemesebbé válik ez a ténykedés.

Környezet

A Lotus Notes szó szerinti „magtermékként” (core product) helyezkedik el annak az egyre szélesedő gyűrűnek a középpontjában, amely a „Notes-hoz társult termékek” birodalmát jelenti.

Annak érdekében, hogy a felhasználó a Notes-on keresztül valóban *általános in-*

formatikai eszköz, infrastrukturúra birtokosa legyen, a Lotus sorozatnyi termék fejlesztett ki, és több, folyamatban lévő fejlesztést jelentett be.

A Lotus Notes: *Document Imaging* a Notes csoportos dokumentumkezelési képességeit egészíti ki gyakorlatilag korlátlan mennyiségű dokumentum képként való tárolásának és rendkívül gyors visszakeresésének lehetőségével.

A Notes-hoz kapcsolódik az automatikus faxküldés és -fogadás lehetősége, a *Fax Gateway*.

A *cc:Mail Gateway* a világ egyik legnépszerűbb elektronikus levelező programjával teremt kapcsolatot.

Az *SNA* és a *DEC Gateway* pedig az IBM és a DEC nagyszámítógépekkel teszi lehetővé a közvetlen érintkezés kialakítását.

A márciusi CeBIT nyitása előtti estén különleges tájékoztatókat lehetett tanúsi az érdeklődők. A Lotus cég elnöke – ISDN hálózat közvetítésével – „élőben” jelentette be a Notes 3.0-s verziójának megjelenését. Az új változat – amelynek funkcionalitása tovább növekedett – már több platformon (UNIX, Mac) futó szoftver lett, s a Windows for Workgroups programmal is együttműködik.

Kolesár András

Csendesen, szépen, gyorsan! EPSON

Lépjén be Ön is a lézer- és tintasugaras nyomtatók világába!

STYLUS 800

A4-es, tintasugaras
360 dpi, 150 k/s LQ
100 lapos adagoló
24 féle magyar betű

46.900 Ft+ÁFA

DeskJet 550C

Színes tintasugaras
A4, 300 dpi, 167 k/s.
100 lapos adagoló
Fekete/színes patron

91.000 Ft+ÁFA

EPSON SQ 1170

A3, gyors tintasugaras
360 dpi, lap / leporellő
550 k/s draft 200 k/s LQ
max. 5 féle lapkezelés

95.800 Ft+ÁFA

HP LaserJet 4

A4, 600 dpi, 2MB, RET
8 lap/p, 250-es adagoló
10 magyar TrueType font
Soros/párhuzam. illesztő

189.000 Ft+ÁFA

EPSON EPL 8100

A4, 300 dpi, 1MB, RET
10 lap/p, 250-es adagoló
HPiII kompatibilis, (PCL5)
Soros/párhuzam. illesztő

136.500 Ft+ÁFA

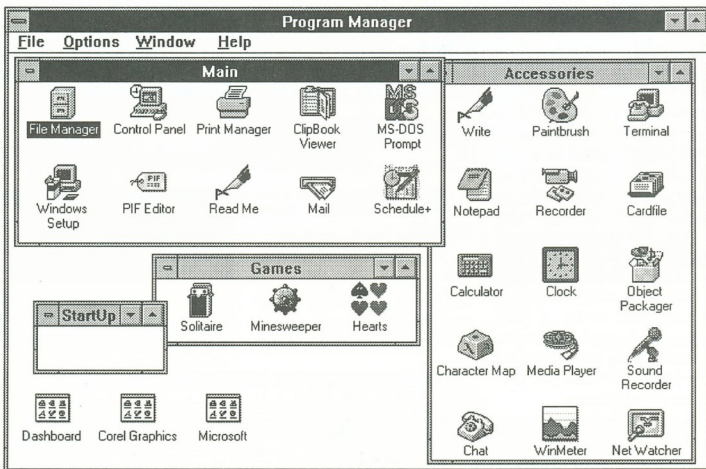
MARKER
Informatika Bt.

Márkaszerző garanciajegy, díjmentes szaktanácsadás!
Termékeink megtekinthetők, kipróbálhatók, kérésre házhozzállítást is vállalunk!
1073 Budapest, VII. Barcsay u. 6. Tel./Fax: 122-30-00

A hálózati Windows első „fellépése” osztatlan sikert aratott, és minden jel arra mutat, hogy ez a program hamarosan felváltja majd elődjét. Bár a Computer Panoráma februári számában nagy vonalakban bemutattuk már a Windows for Workgroups szoftvert, úgy gondoltuk, hogy nem árt, ha kissé tüzetesebben is megvizsgáljuk.

Windows for Workgroups

Csapatmunka

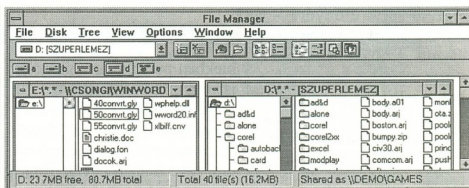

▲ A Program Manager számos új ikonnal bővült

Hardver- és szoftverinstalláció

Szerkesztőségünk a Workgroups úgynevezett Starter Kit változatát kapta meg, amely a szoftveren kívül még két Ethernet típusú, 16-bites EtherExpress hálózati kártyát tartalmazott, és a csomagban benne voltak az összekötéshez szükséges kábelek is. A szoftver – példamutatóan rövid – kézikönyvei azt feltételezik, hogy a leendő felhasználó ismeri már a Windowst, így a dokumentáció főképp az újításokat taglalja.

A WfW telepítéséről csak jót mondhatunk: az üzembe helyezés laikusok számára is gyerekjáték! Az installációs kézikönyv képregényszerűen meséli el, a hálózati kártyákat miképpen csatlakoztassuk a számítógépünkhöz, majd a 7,5 méteres kábellel a két gépet

▲ A hálózati meghajtók kijelölése a File Manager feladata

egymáshoz. Hacsak nincs néhány egészen különleges periféria (CD-ROM, streamer stb.) a számítógépban, akkor a szoftver által felkínált default értékek tökéletesen megfelelnek.

A program természetesen más vezérlőkártyákkal és más hálózatokon (Arcnet, Token Ring) is fut, s több mint százféle kártyatípust felismer. A szoftveres installáció meg egyezik a Windows 3.1 esetében megszokottal, az egyetlen eltérés a hálózati paraméterek beállítása. Ha a 3.1-es verzióra installáljuk a programot (upgrade), akkor a Setup felismeri

a régi beállításokat, és az általunk beállított környezetet átmenti a WfW-be. Az installációs műveletek 20-25 perc tartanak, az új rendszer – a beállításoktól függően – 9-12 Mbójtot foglal el a winchesteren.

A WfW képességeit csak a 386SX vagy az ennél jobb processzorral felvértezett számítógépeken kamatoztathatjuk. Tesztünkhöz egy viszonylag olcsó és egyszerű (386SX-40 MHz, 4 Mbójt RAM, 100 Mbójt Conner win-

Az induló vállalkozások és az egyelőre kis gépparkkal dolgozó cégek számára nagyon fontos, hogy gyorsan, egyszerűen és gazdaságosan használható, mihamarabb megtérülő hálózatok legyen. Ennek az igénynek próbált megfelelni a Novell, Netware Lite rendszerével. A Microsoft persze azonnal felismerte, hogy lépéshátrányba került, így hát gyorsan kiikkolt egy hasonló, ám Windows alapú rendszerrel, amelyet a tavaly őszi frankfurti PC-Windows kiállításon maga Bill Gates mutatott be.

A Windows for Workgroups (WfW) a Windows 3.1 alapszintű hálózati képességekkel kibővített változata. Megvalósításakor az utóbbi időben mind népszerűbbé váló peer-to-peer hálózatot veték alapul, vagyis a munkaállomások – a csomópontok – elérhetik bármelyik gép tetszőleges perifériáit. Ily módon már két számítógép esetén is élvezhetjük a hálózat előnyeit. Az általunk tesztelt WfW-t is hasonló környezetben próbáltuk ki.

chester, Trident kártya, VGA monitor és HP LaserJet IIIp), valamint egy drágább és gyorsabb (486DX-33 MHz, 8 Mb-át RAM, 200 Mb-át WD winchester, gyors WD SVGA kártya, SVGA monitor) konfigurációt választottunk.

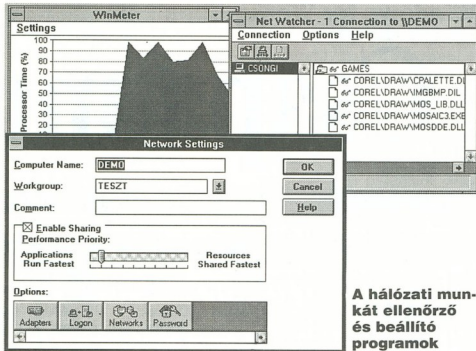
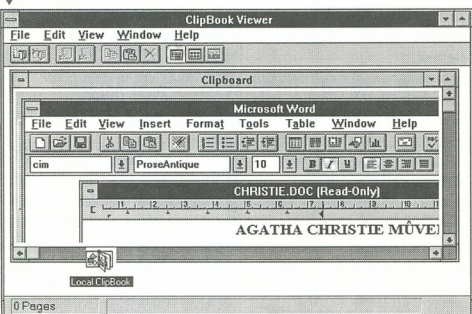
Felhasználói programok

A rendszer a telepítésekör megkérdézi, hogy melyik csoportba soroljuk a számítógépet, és azon belül később milyen néven akarjuk nevezni. Egy csoportban legfeljebb 4-5 gépet célszerű definiálni, a hálózat tehát 4-5 csoportból állhat. Vizsgálatunkban az első konfigurációt a Teszt csoport Demo gépének neveztük, a másodikat pedig Emeletnek és Csonginak hívtuk. A Windows valamennyi indításakor azonosítanunk kell magunkat egy jelszóval, amelyet szabad definiálhatunk.

A Program Manager megjelenésekor azonnal feltűnik, hogy a rendszer számos új ikonnal bővült, sőt néhány programnak – előnyére – a belső felülete is alaposan megváltozott. Az újdonságok közé tartozik a Mail, a Schedule+, a Chat, a WinMeter, a Net Watcher és a Hearts program.

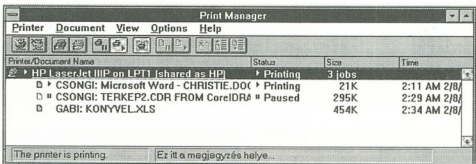
A Mail rutinnal a Microsoft az elektronikus levelezést integrálta a Windowsba. Segítségével nemcsak szöveget, hanem képet és hangot, a később-

A Clipboard utódja, a ClipBook Viewer

A Chat segítségével cseveghetünk a hálózat többi tagjával

Az új Print Manager már megengedi, hogy egy nyomtatón egyszerűen akár többen is nyomtassanak

biekben pedig akár animáció is küldhető a hálózaton.

A Schedule+ a Calendar programot váltotta fel, igazi csemegéket kínálva. A program nem csupán egyszerű határidőnaplóként működik, hanem a munkacsoport időbeosztásának egyeztetésére is használható. Kívánságos ütemterv formájában is megnéz-

hetjük az időt, amellyel gazdálkodhatunk, akár hosszú távú tervezésre is használva a szoftvert.

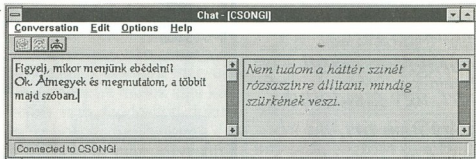
A Chat rendkívül barátságos üzenőprogram. Ha felhívjuk vele valamelyik munkaállomást, akkor interaktív beszélgetésre invitálhatunk egy másik felhasználót. A program segítségével azonnal ellenőrizhetjük, hogy dolgozik-e valaki a géppel; a Chat gyakorlatilag egy írott, belső telefonhálózatot egyenértékű.

Akik láttak már X-Windows vagy ehhez hasonló operációs rendszert, azok bizonyára találkoztak a WinMeter és a Net Watcher program megfelelőivel. A WinMeter általában megszabott időközönként – megméri gépünk terhelését, és ezt grafikusan is ábrázolja. Természetesen nem mindegy, hogy ki veszi igény-

be a gép erőforrásait – a program észreveszi, hogy saját vagy külső felhasználóról van szó, és ezt külön megjeleníti. A Net Watcher segítségével azt is megnevezhetjük, hogy ki és milyen állományokat használ a gépünkön. A programmal lezárhatjuk a fájlokat, sőt még a kapcsolatot is megszakíthatjuk.

Menőbb menedzserek

A File Manager program szerepe alaposan átértékelődött: a WJW-ben gyakorlati-

lag nélkülözhetelenné vált. A programban megjelent az ikonkor, és több olyan funkció is van, amely egyetlen egérkattintással elérhető. A File Managerben adhatjuk meg azt is, hogy winchesterünk mely részét tesszük elérhetővé más felhasználók számára. Az előréskor meghatározhatjuk, hogy csak olvasást vagy írást és olvasást is engedélyezünk-e a többieknek. Természetesen ezeket a tevékenységeket is védhetjük jelszóval, de ha mindent védünk, akkor külön notesz szükséges a jelszavak tárolására!

A Print Manager is megkapta saját ikonkorát. (Ezzel kapcsolatban elmondhatjuk, hogy a WfW programozói – az ikonokat tekintve – kissé „átetek a ló másik oldalára”: sok esetben kifejezetten felesleges és zavaró a sok kis rajz.) A nyomtatómenedzser egyébként csodákra képes a hálózatban: bravúrosan zsonglörködik a fájlokkal! Állományainkat tetszőleges nyomtatóra küldhetjük, a lokális Print Managerek pedig összegyűjtik és együtt kezelik a hálózatba kötött valamennyi

printer. Ha máskor nem, hát nyomtatáskor biztosan megéri az árát a Workgroups.

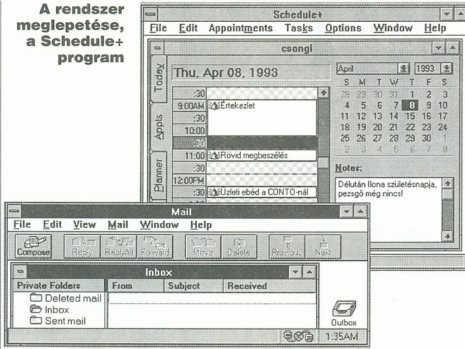
A volt Clipboardot is a menedzserek között említhetjük, hiszen utódja, a *ClipBook Viewer* felettebb hasonlít az említett két Manager szoftverre. A menüsor alatt itt is megtaláljuk az ikonsort, de ez még nem minden! A ClipBook ugyanis lehetővé teszi a hálózati adatserét. Mindez a hálózatoképes DDE-nek és az OLE-nak köszönhető. Egy-egy átemelt grafika esetén mindegy, hogy az adott program melyik gépen található; ha ráduplázunk az objektumra, akkor a WfW elindítja a szükséges alkalmazást.

A Control Panelban is megjelenik egy kis ikon, *Network* néven. Ha ezt megnyitjuk, akkor láthatóvá válik a hálózat paramétereit felügyelő dialógusablak. A beállításokkal viszont csínján kell bánnunk, viszonylag könnyű ugyanis összekeverni a Windows rendszer állandóit.

Teszték és vélemények

A Workgroups elindítása után azonnal megállapítottuk, hogy a 14 colos monitoron bizony nem a legjobb választás az 1024x768-as felbontás használata, ezzel ugyanis felismerhetetlenül kicsik a progra-

A rendszer meglepetése, a Schedule+ program

mokba integrált ikonsorok. Ekkora monitor esetén tehát maradjunk inkább 640x480 képpontnál.

Próbaképpen az alábbi alkalmazásokat indítottuk el a szomszédos gépeken: CorelDRAW, Winword, Excel. A 386SX processzoros masinán enyhe lassulást tapasztaltunk, ettől eltekintve azonban minden kiválóan és gond nélkül használhattunk. A rendszert csak egyszer tudtuk „kiakasztani”, ekkor a Windowsból megnyitott DOS ablakból próbáltunk elindítani egy EMS memóriát kezelő játékot. A WfW sebességére nem lehet panasz, kérdés persze, hogy ezt a tempót 15-20 hálózati gép esetén is tudja-e tartani?

A nyomtatás a Workgroups kifejezetten előnyös; a tesztünket illusztráló képeket is a hálózaton keresztül printeltük ki. Menet közben leállíthatunk bizonyos fájlokat, vagy megváltoztathatjuk a nyomtatási sorrendet. A hibakezelés is felettebb leegyszerűsödött, nem kell félni az adatok esetleges elvesztésétől.

Jó szórakozást nyújt a WfW új kártyajátéka, a *Hearts*. A Microsoft végre megtörte a paszijszok egyeduralmát, és társasjátékkal hozakodott elő. A „küzdelem” legfeljebb négy személy kapcsolódhat be, ha ennél kevesebben akarnak játszani, akkor a program pótolja a hiányzó személyeket.

Összegzés

Mindezen jó tulajdonságok ellenére, kicsit fanyalgóva azt is mondhatnánk, hogy a *Microsoft elhanyagolta a DOS-t, hiszen az említett előnyöket csak a WfW-ben élvezhetjük.*

Varga Csongor

Stratégiailag talán helyesebb lett volna a DOS 6.0-ra építeni a hálózatot, és ezt kiegészíteni a Workgroups programmal. Sok igazán jó program ugyanis még ma is DOS környezetben fut, és ezeket csak meglehetősen bizonyított módon használhatjuk a WfW-ben.

A jövő azonban mindenképpen a Windows sikerét ígéri, lassan mindenkinek meg kell szoknia a grafikus környezetben futó operációs rendszereket. S ha ezek még barátságosak is, akkor feltehetően csak keveseknek lesznek ellenére. Rövid összefoglalás-ként csak azt mondhatjuk: *végre egy valóban könnyen és biztonságosan installálható, jól használható Windows-változat!*

KAPCSOLAT A VILÁGGAL!

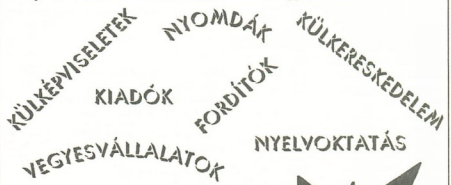
Go East for

Nyelvi karakterkészlet kiegészítés kedvező áron

orosz, lengyel, cseh, szlovák, magyar, szerb-horvát, román, lett, litván, esperantó, török, fehér-orosz, ukrán, bolgár, macedón, ormény, stb.

- Billentyűzet és nyomtató támogatás
- Nyelvváltás dokumentum közben, egyszerűen

LATIN 1 csomag
(orosz, lengyel, cseh, szlovák, magyar, szerb-horvát, román)
Postai utánvétellel is rendelhető.

Csak 13.500.- + áfa

MATRIX Informatika

1073 Budapest, Kertész u. 37.
Tel.: 268-0580 Fax: 268-0577

Névjegy: Windows for Workgroups

- Forgalmazó:** dealerek
Jellemzői: peer-to-peer szervezésű hálózati Windows, 20-25 munkaállomásig
Előnyök/hátrányok:
+ kellemes felhasználói környezet
+ hatékonyabb lett a Windows rendszer
+ hasznos új utility programok
- DOS alatt nem használható

The WINDOWS is open!

MS Windows 3.1	11 900 Ft
MS Windows 3.1 (Kelet-Európai verzió)	12 000 Ft
MS Access	12 900 Ft
MS Excel 4.0	27 200 Ft
MS Word 2.0 for Windows	29 100 Ft
Norton Desktop for Windows	14 900 Ft
TrueType fontkészlet I (153 db)	7 000 Ft
TrueType fontkészlet II (99 db)	5 000 Ft
TrueType fontkészlet I+II (252 db)	11 000 Ft
Ventura Publisher 4.1 (Ajándék 153 font)	69 900 Ft
QuarkXPress for Windows (Ajándék 153 font)	84 900 Ft
Corel Draw 3.0	25 900 Ft
Corel Artshow	4 500 Ft
Harvard Graphics for Windows	27 900 Ft
Lotus SmartSuite	54 900 Ft
Time Line for Windows	49 900 Ft
WordPerfect 5.2 for Windows	28 900 Ft
Ami Pro 3.0	29 900 Ft
Borland Pascal with Objects	21 900 Ft
Paradox for Windows	24 900 Ft

Gravis Ultrasound 22 900 Ft
Sztereo hangkártya, 8 bites A/D (16 bites opció), 16 bites D/A. Saját RAM-ban tárolható hangminták, 16 bites MIDI szintetizátor.

Procom CD-ROM SONY CDU-31A mechanika (ATBUS, belső, kontrollerral) 39 900 Ft
Procom CD-ROM SONY CDU-31A mechanika (ATBUS, külső, kontrollerral) 49 900 Ft

Sajna, áraink a 25% ÁFA-t nem tartalmazzák!

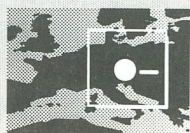
PIXEL

Graphics Kft.
1055 Budapest
Balaás B. u. 9-11.
Tel.: 269-0624
Fax: 153-0627

Created in
CORELDRAW!

aPLUS

Microsoft®
Partner

aPLUS Informatika

Budapest VIII. Horánszky u. 26.

Tel.: 138-4144 Fax: 118-0915

Ujdonságok!
Szabadon definiálható és átkapcsolható billentyűzet driver Windows alatt 3 000,-

Frame Maker for Windows 64 300,-
MS Sound System for Windows 29 900,-
MS Video for Windows 24 500,-
Paradox for Windows 19 900,-
MS Visual Basic 2.0 Prof.upd. 17 500,-

FreePro 2.5 for Windows 12 900,-
Legújorsabb relációs adatbázis kezelő rendszer Windows változata! 45 900,-

Kelet-Európai Kiegészítések angol Windows-hoz
Képernyőfontokkal és billentyűzet meghajtókkal, 26 db TrueType és Type 1 betűtípussal! 16 500,-

Ventura 4.1 új funkciókkal, színreállítás és scanMP prg-val! ..... 73 900,- + ID

QuarkXPress for Windows 77 000,-
Ingyenes, szabadon definiálható billentyűzet driverrel ..... + ID

Aktuális!

MS ACCESS utóalkotó raktrátlíró! 14 500,-
Microsoft Office 3.0 (WinWord 2.0, Excel 4.0, PowerPoint 3.0 egy csomagban) 62 500,-
PageMaker 4.0 ..... 49 900,-
TrueType for DOS 9 900,-
Tanulmány nyelvtanulási CD-ROM (oktató, nyelvtanulást fejlesztő segítő programok) 8 900,-
Betűszórás és konverziós programok:
FontMaker for Windows 8 900,-
Fontographer for Windows 3.5 ..... 35 500,-
Uj! Professzionális betűszórás Windows alatt is!
PostScript Emulátor programok:
UltraScript PC Plus 35 900,-
GoScript 4.0 ..... 18 500,-

Állatunk professzionális célokra:
Nyomdaknak és szerkesztőségeknek!
Rugalmasan használható
Kétféle minőségű magyar
Kétféle Type 1 típusú
fontkészletek
7000-nél több betűtípussal
Már Moleson-re is!
Type Manager alrendszer 7 900,-
2500 magyar betűtípussal 22 500,-

Hamarosan megjelenő programok
PageMaker 5.0, Adobe Photoshop, ATM 2.5 for Windows.
CD-ROM készlet is előzetes szíves vizsgálatra!

Kelet-Európai és Cyrillic Kiegészítés Windows-hoz!
Angol és magyar Windows-hoz bujtató, oroszló, belorusz, ukrán, szlovák, horvát, román, cseh, szlovák, magyar, lengyel-készíthető és szabadon definiálható, gyorsan átkapcsolható billentyűzet driverrel és 8 db TrueType betűtípussal! 5 000,-

VideoSpigol 58 800,-
Képfőmögös a drága hardverek mellett saját videó felvételek saját Windows applikációhoz adásához (Brenne Video for Win., MediaBlitz, Multimedia ToolBook, Make Your Point sw-ek) 5 000,-

TrueType magyar ékezetes fontok MS Windows 3.1-hez!
Stálishoz fontok, elterjedt megjelenítés a képernyőn és nyomtatáson. Választék: több mint 350 betűtípus!
Induló készlet! Egy készletben öt magyar ékezetes TrueType font + magyar billentyűzet driver 5 000,-
Times Helvetica Courier Eurostyle
ProDraw
CorelDraw TrueType Magyar Kiegészítés + billentyűzet driver. (150 font) 7 500,-
CorelDraw CD-ROM magyar kiegészítés fontjai TrueType formátumban (95 font) 5 500,-

TrueType magyar ékezetes fontok DOS alatt futó programokhoz: (Word, Works és WordPerfect)

CorelDraw 3.0 ..... 26 500,-
Együtt a magyar TIF fontokkal! 37 500,-

Új, 600 dpi-s színes scannerek!
ScanMaker II + ImageStar II sw. 149 000,-
ScanMaker IIX + PhotoStyler sw. 199 000,-

TitánSoft
Szoftverteljesztő és Kereskedelmi Betéti Társaság

Üzlet: Budapest VIII. ker., Békési u. 2.
Levél: 1141 Budapest, Paskói u. 14.
Tel./Fax: 113-4830, 133-9570

©2010 db ingyenes TrueType font Árak ÁFA nélkül!

NAGYFELBONTÁSÚ LÉZERNYOMTATÓK

WinPrinter™ 600XL

A3-as lapformátum

600x600 dpi cimezhető felbontás

Bővítés HP LaserJet 4-hez

WinJet™ 1200

1200x1200 dpi

TurboRes felbontás

WinPrinter™ 800

800x800 dpi

TurboRes felbontás

Teszt: Computer Panoráma decemberi számában

3-100-szoros sebesség-növekedés
PostScript és Windows Direct üzemmódok
HP kompatibilitás - PCL üzemmód
50 TrueType és 50 Type 1 font kiegészítés
PostScript nyomtatási lehetőség DOS-ból is

A LaserMaster WinPrinter család új szoftverrel kerül forgalomba, így lehetővé válik
Novell 3.11 hálózathoz alkalmazni és
fotók TurboRes nagyfelbontású PostScript nyomtatása is
(Nagyobb rácsűrűséggel!!!)

Bemutatóterem: 1061 Budapest Andrássy út 15.
Tel./fax: 1222-446, 1224-655

BUDAPEST

CalComp

DesignMate

CalComp DesignMate 3024 S

- DIN A1-A4 közötti lapméretek
- Extra DIN A1 1245mm hosszúságig
- Szerkesztések papírra és filmre
- Választási lehetőség 8 különböző szín közül
- Kompatibilis a PC - DOS - szal, MS Windows - zal és Apple számítógépekkel
- AutoCAD kompatibilis
- Felbontás: 0.0127mm (.0005in)
- Pontosság: $\pm 0.1\%$, vagy 0.245 mm
- CalComp PCI és 960, HPGL, HPGL/2 leírnyelv

A CalComp DesignMate több mint 30 éve a plotterek kifejlesztésében és előállításában a világon a vezetőek közé számít.

A Windows
kompatibilis
A1-plotter

289.000,- Ft*

*+ÁFA, állvány nélkül

DesignMate 3024 M
1 MB RAM + Centr. IF
339.000,- Ft+ÁFA

MOST PRÓBÁLJA KI AZ ERRE AUTORIZÁLT KERESKEDŐINKNÉL

AARQUE
HUNGARIA

1147 Budapest
Benkő u. 4.
Tel + Fax:
252 4510

CREATIVE
ENGINEERING

1112 Budapest
Barackos kős 2.
Tel: 185 2892,
173 5224
Fax: 185 2892

GEOTRADE

1149 Budapest
Nagy Lajos kir.u.191.
Tel: 251 8327
Fax: 252 0745

KONTRAX
IRODATECHNIKA

1143 Budapest
Hungária krt. 79-81.
Tel: 252 2111
Fax: 252 5768

MIKROPO
COMPUTER SYSTEMS

1065 Budapest
Nagymező utca 47.
Tel: 112 7830
Fax: 269 0151

SAILCAD

1119 Budapest
Kéveháza u. 15-17.
Tel: 186 9488
Fax: 166 2807

Keyboard-meghajtó

Billentyű-titán

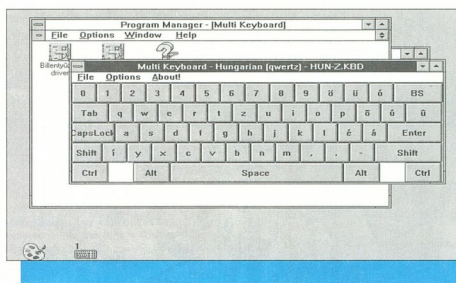
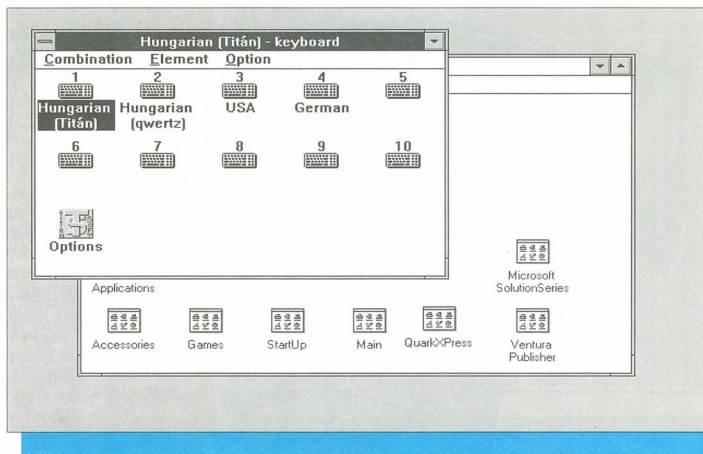
Néhány újabb, Windows alatt futó program megjelenése ismét rávilágított a kód kiosztás körüli gondokra. Cikkünk szerzője egy lehetséges megoldást, egy különleges billentyűzetmeghajtót mutat be.

Feltehetően kisebb vihart kavart majd az MS-Windows hivatalos magyarítása, hiszen a program kód kiosztása eltér a Magyarországon megszokottól. Hogy a felhasználó végül melyik kód kiosztásra voksol, azt a kezelési kényelem dönti majd el.

Az egyik elterjedten használt kiosztás a Titán nevéhez fűződik. Ez a cég az elsők között gondolt arra, hogy ne csak a néhány alapvető betűkészletet, hanem valamennyi elérhető és a DTP szempontjából lényeges betűtípust magyar ékezzel felvértve formálja. Ezzel azután hamarosan tekintélyes piaci részesedésre tett szert, hiszen nyilvánvaló, hogy a felhasználók az újabb programokhoz és bővítésekhez ugyanazt a kód kiosztást igényeznek megvásárolni, ha csak nem akarják a korábban már megvett betűiket más cégtől, más kiosztással újból beszerezni.

A nemzetközi szabványok és a magyar nyelv ellentmondását a fejlesztők megpróbálták így feloldani, hogy minél kevesebbet áldozzanak fel a nyelvi kompatibilitásból.

Ez az igény azonban úgy tűnt, hogy meghaladja a Windows lehetőségeit. A programhoz vásá-

rolható DDK fejlesztőkészlettel lehet ugyan billentyűzetmeghajtót írni, ám viszonylag gyorsan megjelentek az olyan szoftverek, amelyek nem túrték a házilag „barkácsolt”, átférfiálóló programokat. Ráadásul az itthon elterjedt, saját makrónyelven programozható Keywinde programcsomag is csak részleges megoldást jelentett, hiszen nem tudott mindenki – főképp nem hexadecimális számokban definiálva – kódkészleteket generáló makrókat írni.

A billentyűzetmeghajtó kicse-

réléséhez az adta meg a végső lökést, hogy forgalomba került a QuarkXPress Windows hardlock nélküli amerikai verziója, valamint a Mathcad for Windows programcsomag.

Ezzel újfent bebizonyosodott: a magyar piac nem tűri a felhasználó jogainak csorbítását, és legalább annyira érzékeny, mint az egyesült államokbeli.

Két cég szinte egyszerre talált rá a megoldásra. Az Adobe a ci-ryll betűkészletéhez hozott forgalomba – viszonylag kis példányszámban – különleges billentyű-

▲ A Start-up ablakban elinduló billentyűkezelő a főmenüvel jelentkezik be

◀ Könnyű a feladata annak, aki új billentyűkiosztást akar készíteni

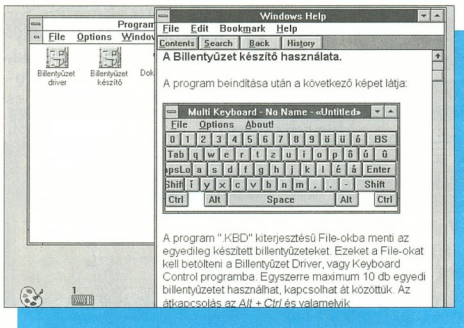
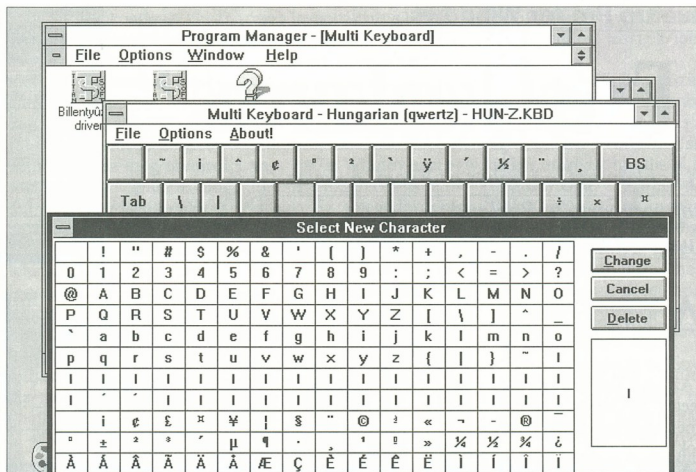
zetmeghajtó programot, a betűkészleteiről ismert magyar Titán pedig önálló terméként jelentetett meg ehhez hasonló. A két szoftver felbukkanásának külön érdekessége, hogy a programkód szempontjából teljesen eltérnek egymástól, funkcionálisan viszont (használatukban és eredményességükben) – annak ellenére, hogy a két cég egymás tudta nélkül fejlesztett – tökéletesen megegyeznek.

Ha egy új billentyűzetmeghajtó programot használunk, akkor viszonylag egyszerűen ellenőrizhetjük, hogy a Windows ezt elfogadja-e vagy sem. Az előbbi esetben ugyanis gond nélkül fut a Windows, az utóbbiban viszont közli, hogy az adott rendszerkörnyezetben nem működik, sőt le is merevedhet, mint például a Mathcad for Windows amerikai verziója.

A megoldás tehát egy olyan, saját Windows taskon futó program lehet, amely beékelődik a billentyűzet és az eredeti meghajtóprogram közé, és a megfelelő scan kódokhoz rendeli az ezekhez tartozó Windows kódokat. Ha ilyenkor a program átvizsgálja a környezetet, akkor mindig az eredeti eszközmeghajtótól kapja vissza a változót. Ha tehát ezt sikerült megvalósítani, akkor *tetszésünk szerinti billentyűkiosztást* készíthetünk.

Installáláskor a Titán programját a külföldön is elfogadott sorozatszám-visszakérés védi, az Adobe-szoftvert viszont semmi sem, hiszen ez utóbbi a cirill fontkészlet segédprogramja. Üzembe helyezése után a két program szinte teljesen azonos módon kezelhető.

Tesztelőink ezúttal a magyar programot vizsgálták. Ez a szoftver – a setup lefutása után –

létrehozza a saját programcsoportját, amelyben három ikon található: az on-line kézikönyv kérdőjele, a meghajtóprogram, valamint a billentyűzetszerkesztő.

A szóban forgó meghajtóprogram *tízféle (!) kiosztásra ad lehetőséget*. A megfelelő sorrendben, egymás után kell betölteni a különböző keyboard ikonokhoz tartozó definíciós állományokat, mégpedig úgy, ahogyan később használni szeretnénk ezeket.

Az on-line kézikönyv magyar nyelvű, a program viszont – a környező országok piacára is számítva – angol. A különböző kiosztások között – ha a program aktív – a <Ctrl+Alt> billentyűkombinációval, valamint a

megfelelő F1-F10 funkciógombbal válthatunk.

Ha a „Funktion” menüben bekapcsoljuk az „Always on top” opciót, akkor az ikon mindig látható, nem takarja el más applikáció. Igaz, ez olykor meglehetősen zavaró, különösen akkor, ha az ikon egy lényeges funkciót takar el, de nem árt tudni, hogy ez nem öncélú magamutogatás. A szóban forgó ikon mutatja ugyanis, hogy a tíz közül éppen melyik kódkiosztás „él”. S ha valaki a *billentyűzet gombkiosztására* is kíváncsi (mert például cseh vagy cirill betűkkel szeretne szedni néhány sort), akkor így módon nem kerül bajba, mert a <Ctrl+Alt+F11> billentyűkombináció – egy elfogadható méretű ikonban – ezt is megje-

▲ Ha rákattintunk a kiválasztott billentyű képre, akkor a megjelenő táblázatból ismét csak egérkattintással választhatjuk ki a szükséges karaktereket

◀ A billentyűzetgenerátor használatát kiváló on-line dokumentáció segíti

lenti a képernyő egyik sarkában. Egyszerű a *billentyűzetszerkesztő program kezelése* is. Ha rákattintunk, akkor láthatóvá válik egy billentyűzetgrafika. Ide vagy egy átszerkesztendő kiosztást tölthetünk be a „File” menüből, vagy egy újat kezdhethetünk. Az „Options” menü „Name” pontjával nevet adhatunk a kiosztásnak (ez jelenik meg azután az ikonon, de az a név nem azonos a definíciós állományéval), és azt is kiválaszthatjuk, hogy melyik fonthoz készítjük a kiosztást.

A szerkesztés is feleltébb egyszerű. *A grafikus keyboardon – az egérrel – ki kell jelölni a megfelelő billentyűkombinációt, s a program erre megadja az éppen aktuális font karaktertábláját*. Ebből pedig – egeres kattintással – könnyen kiválaszthatjuk az adott kombinációhoz rendelhető karaktert. Mindehhez tehát nem kell programozni, esetleg hexadecimális számokkal vagy ASCII kódokkal bajlódni. A munka végeztével az új kiosztást elmenthetjük egy újabb definíciós állományba.

A definíciós állományokat a *keyboard-meghajtóval* köthetjük csokorba, és később egy újabb állományba menthetjük ezeket.

Ha használni akarjuk a programot, akkor először egy .kb kiterjesztésű állományt kell behoznunk a Windows Startup ablakba. Ha ez sikerült, akkor megjelenik a megfelelő ikon. A Windows indításakor már ez a definíciósomag válik aktívá. Tudnunk kell azonban, hogy a szoftver ilyenkor megjeleníti a programablakot, amelyből – ha a programmal dolgozni szeretnénk – a Windows ablak sarkából nyíló menü „Minimize” pontjával léphetünk ki.

A programot a Windows 3.1 amerikai és német verziójával, a Windows for Workgroups 3.1 amerikai és európai verziójával, a QuarkXPress for Windows amerikai verziójával, a Ventura for Windows 4.1-gyel, a Mathcad for Windows szoftverrel, valamint az Ami Pro for Windows 3.0-val teszteltük, Titán és Adobe kiosztású magyar, angol, illetve cirill TTF és Type fontokkal.

A billentyűzetszerkesztő esetében szokásos szoftverkiakadást hálózatos környezetben sem tapasztaltuk, még a Novell és a Workgroups együttes használatakor sem.

Kis János

Quattro Pro for Windows

Excel-konkurens?

Új konkurenst jegyezhet az Excel, a neves szoftvergyártó, a Borland Quattro Prójának windowsos változatában.

A Quattro Pro for Windows béta-verziójának legfontosabb jellemzői az alábbiak:

Az egydimenziós „spreadsheet” felváltotta a háromdimenziós jegyzetfüzet (notebook).

A „speed-bar”, a harmadik képernyőic ikonléce olyan szimbólumokat tartalmaz, amelyek lehetővé teszik a gyakran használt funkciók egyszerű indítását.

Valamennyi lényeges programfunkció kényelmesen, egyszerűen indítható, a menü által vezetett kerületű kinyitásával.

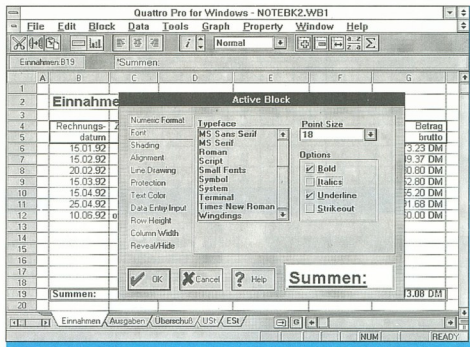
A csoportos üzemmód több lap egyidejű, célirányos megváltoztatását is lehetővé teszi.

A kibővített grafikus üzemmód több mint 30-féle diagramtípust ismer. Ezekhez kis rajzolóprogram is tartozik, és háttér bitmapeket is használhatunk.

A külső adatbázisokat (Paradox, dBase) a „Database Desktop”-al is lekérdezhethetjük.

Újdonság a statisztikai elemzés modul, amely – többek között – számos célkeresési módszert is ismer.

Mindebből talán már látható, hogy az új Quattro-verzió figyelemre méltó változásokat hozott a táblázatkezelők világába. Itt van mindjárt a munkalapkezelés. Ezeket a lapokat már nem spreadsheetként, hanem jegyzetfüzetként (notebook) értelmezi a program.

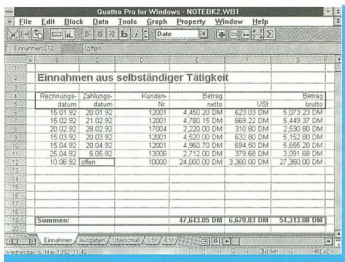

A jobb oldali egérbillentyű lenyomása után megjelenik egy dialógusablak, amellyel meghatározhatjuk az aktuális objektum tulajdonságait

A grafikus modul több mint 30 grafikontípust kínál

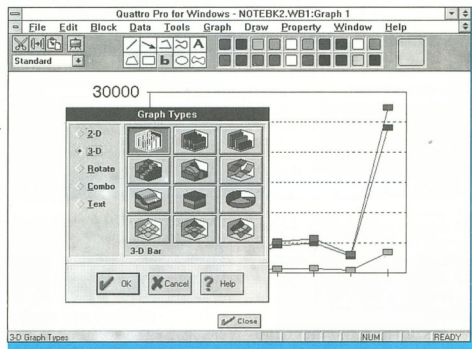
A Quattro állományok nemcsak egy kalkulációs lapból, hanem több, egészen pontosan 256 lap kötegeből állnak. A szemléletes „jegyzetfüzet” fogalmat a képernyőre és a felhasználói feltételre is világosan átvezették. Ily módon a Quattro Pro legújabb verziójában azonnal érthetővé válik az eddig inkább elrejtett hatást keltő, „háromdimenziós táblázatoknak” nevezett köteg logikája.

A jegyzetfüzet valamilyen lapjából „kilóg” egy egyszerűen feliratozott „nyelv”, amely rendet teremt a spreadsheet-kötegekben. A felhasználó így gond nélkül létre-

A jegyzetfüzet valamilyen lapjából kilóg egy egyszerűen feliratozott „nyelv”, amely megmutatja, mi hol található

„speedbar” is, amely valójában egy szimbólumléce (hasonlít a Winword Toolbar-jához), és amellyel egyszerűen indíthatjuk a gyakori funkciókat. A szimbólumlista felettébb rugalmas. A Quattro Pro for Windows tetszőleges mennyiségű speedbar elfogad, amelyeket azután – állományként – elmenthetünk, és

hozhat bármilyen bonyolult, többlépcsős egymáshoz rendelési szinteket tartalmazó alkalmazásokat (például bevételek, kiadások, feleslegszámítás, áfa, személyi jövedelemadó stb.) – amelyek továbbra is egyszerűen kezelhetők – hiszen a lapok feliratozása azonnal megmutatja a rendszer logikáját.

Szembetűnő újdonság a

– szükség esetén – beszerkeszthetünk a munkakörnyezetbe.

Bár a Quattro egyszerűen nem látható azonnal, mégis jól átgondoltak és nagyon hasznosak. Az ismert windowsos gépérteknika mellett (ahol az utasítást mindig az egér bal oldali billentyűje hajtja végre) a Quattro a jobb oldali billentyűt is használja.

Ily módon nem kell hosszasan keresgélünk a menükben. A jobb oldali egérbillentyű lenyomására nyomban megjelenik egy dialógusablak, amelyben meghatározhatjuk az aktuális objektum tulajdonságait (properties).

Az aktuális objektum lehet egyetlen cella, egy kijelölt blokk, a jegyzetfüzet valamelyik oldala vagy a teljes munkaterület. Ezáltal lehetőségünk nyílik arra, hogy megváltoztassuk egy cellatartomány adatformátumát, betűtípusát, -méretét és -színét, vagy meghatározzuk egy jegyzetfüzetlap nevét.

Kibővített grafikai képességek

A Quattro Pro for Windows grafikus modulja több

mint 30 grafikontípust kínál. Ezek között – a szokásos két- és háromdimenziós ábrák mellett – különféle kombinációk is találhatók. Ily módon egyetlen ablakban többféle diagramot is ábrázolhatunk. És ez még távolról sem minden! A grafikus modul *kis rajzolóprogramot* is tartalmaz – előkészített harmonikus színpalettákkal –, és lehetővé teszi, hogy tetszőleges BMP formátumú képeket szerkesszünk a prezentációs grafikákba. A kész grafikákat (amelyeket valamilyen néven elmenthetünk) dia-show-ba rendezhetjük, és gombnyomásra lehívhatjuk.

Már a Quattro korai DOS-os verziói is képesek voltak a dBase és a Paradox relációs adatbázisok formátumában tárolt fájlok olvasására. A Quattro for Windowsban to-

vább javították ezt a kellemes tulajdonságot. A felhasználónak most *saját programja van az adatbázis lekérdezésére*. A „Table Utility” közvetlenül a Quattro menüből indítható, ám saját ikonja is van, így a Windows programmenedzseréből is lehívhatjuk. Ez a segédprogram *több adattáblázatot kezel* különböző ablakokban. Az adatokat bármikor lekérdezhetjük, megváltoztathatjuk és kiegészíthetjük, sőt listákat és riportokat is nyomtathatunk. Az új Quattro Pro – igazi Windows programként – a *dinamikus adatcserét* (DDE) és az *objektumok beszerkesztését* (OLE) is segíti. Ez utóbbi akár zene is lehet, amelyet a Windows 3.1 zenerekorderével rögzítettünk. A léptékezhető *Windows TrueType* betűk pedig

optikailag nagyon hatásos megjelenítést tesznek lehetővé.

A sok, feltűnően pozitív tulajdonsága mellett azonban van egy szépséghibája is az új Quattro Pro-nak. Csak akkor működik hibátlanul, ha fenntartunk a számára *4 Mbájtnyi szabad operatív tárat*. Azt, hogy a számítógépünkön mennyi még a szabad operatív tároló-hely, úgy tudhatjuk meg, hogy elindítjuk a Windowst az „s” paraméterrel, és lehívjuk a „Help Info”-t.

Sok potenciális Quattro Windows felhasználó így kénytelen lesz majd néhány RAM-IC-vel bővíteni a rendszerét, hacsak a Borlandnak nem sikerül az új verzió tárolóhiányát megoldani.

A Helyes-e? programcsalád tagjai az Ön ablakából sem hiányozhatnak!

Helyesírás-ellenőrzés

Windows-alkalmazásokhoz tervezett magyar helyesírás-ellenőrző programjaink közül válassza a legmegfelelőbbet! Integrált **Helyes-e?** moduljaink WinWord, WinWorks, Excel, Publisher, PowerPoint és Ami Pro szoftverekhez kínáljuk. Clipboardon keresztül bármely programból hívható a **Helyes-e?/Win**, melyhez formázást megőrző kiegészítések is kaphatók.

Automatikus elválasztás

Szöveg- és kiadványszerkesztéshez elengedhetetlen a helyes magyar elválasztás. Ezt segítik a **Helyes-e?** WinWord és Ami Pro szövegszerkesztőbe közvetlenül beépített változatai. A **Helyes-e?/Win** a clipboardon átvevett szöveget feltételes elválasztójelekkel tölti fel, majd azt eredeti helyére visszaírva bármely program – pl. a PageMaker – elválasztva jeleníti meg.

Szinonimaszótár

Helyette nevű magyar tezaurusunk – a világon elsőként – képes a toldalékolt szavakat megfelelően toldalékolt szinonimákkal helyettesíteni. A program bármely Windows-alkalmazásból hívható. WinWord alatt közvetlenül menüből is indítható.

Figyelem! A MorphoLogic *bakigyűjtő pályázat*ot hirdet:

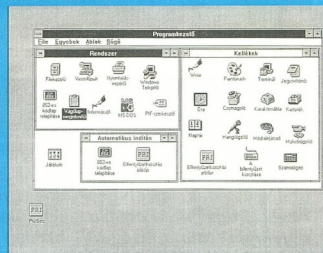
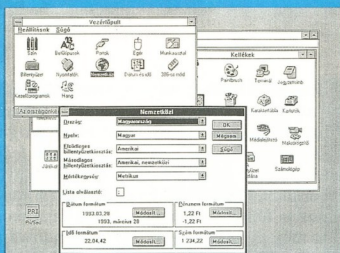
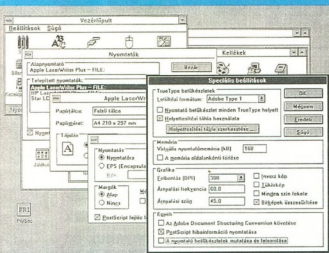
A tíz legérdekesebb sajtóhiba beküldője **Helyes-e?** helyesírás-ellenőrző programunkat kapja ajándékba. Várjuk jelentkezésüket címünkön, vagy a budapesti IFABO-n. Eredményhirdetés: az IFABO '93 utolsó napján délelőtt.

Kérje részletes tájékoztatónkát és árlistánkat!

Ez nekem is kell

Cím: 1011 Budapest, Fő u. 56-58. I/3. Tel./fax: 201-8355 IFABO '93: A pavilon 113/A.

A dobozban az eredetivel azonos formátumú és minőségű, magyar nyelvű *Felhasználói kézikönyvön* és a Bevezető füzeten kívül még ízléses, billentyűre ragasztható magyar betűs matricákat is találunk. Installálás – azaz most már inkább úgy illene mondanunk, hogy telepítés – után öt sorakoznak előttünk a megszokott színes ablakok és ikonok, amelyek immár magyarul mutatkoznak be: *Programkezelő, Vezérlőpult és Nyomtatásvezérlő, Jegyzetomb, Számológép és Naptár.*

Valamennyi menü, felirat és ízenet végig magyar nyelvű az egész rendszerben, és ennek valóban természetesen kellene lennie, hiszen a grafikus felhasználói felületek végül is éppen az a fő célja, hogy mindenki számára otthonosá, könnyen kezelhetővé tegye a számítógépet. Ez az otthonosság pedig csak a felhasználó anyanyelvére teremthető meg igazán. Akik tehát az anyanyelvükön kezdték vagy kezdik el használni a Windowst, azok bizonyára hamar otthon érezhetik, érezhetik benne magukat.

A magyarországi Windows-felhasználók széles táborára viszont kénytelen volt angolul megismerkedni a programmal, így angolul szeretnék meg is használni. Elsősorban az ő szempontjából érdemes kicsit közelebbről is megnézni, hogy vajon mennyiben tér el funkcióiban és működésében a magyar változat az eredeti Windows-tól? A különbségek ismeretében talán könnyebben el lehet majd dönteni, hogy érdemes-e áttérni a már otthonossá vált angol eredetiről a – remélhetőleg mihamarabb még otthonosabbá váló – magyar változatra.

Telepítés

Indítás

Már a telepítés legelső lépéséi is jökdéve deríthetik a gyantidán felhasználót. Miután túl vagyunk az első örömlen, hogy a magyar változat egyelőre több 5,25-ös Flop-

A magyar Windows

Miben más?

Jó érzés végre kézbe venni az ismerős egyendobozt, rajta a felirattal: Windows, magyar változat. Lehet, hogy kicsit sokáig kellett várni rá, az eredmény azonban meggyőzőnek tűnik: ez valóban az eredeti Windows teljes értékű magyar megfelelője, rajta a Microsoft Corp. védjegyével. Írásunk szerzője, a Texoft Kft. munkatársa abból a szempontból vizsgálja ezt az új verziót, hogy mennyiben tér el az eredeti változattól.

pylemezből áll, mint az eredeti verzió, kikeressük az első lemezt, és betesszük az A: lemezegységbe.

Nincs többé sem *setup*, sem *install*, a DOS parancsorbba a *felrak* szót kell beírni, és máris megkezdődhet a „felrakás”, azaz a telepítés. Pontosabban csak kezdődne, mert ha netán a C: lemezegységről indítanánk el az A: *felrak* programot (ez tölti majd be a *setup.exe*-t), akkor a gép udvariasan figyelmeztet arra, hogy előbb lépünk az A-ra, és ott írjuk be a *felrak* parancsot. Az eredeti változatban ugyan a C-ről is el lehet indítani a *setup*-ot, de ez a lehető legelőrtűp emellett, hogy végre magyarul lehet felrakni egy programot, és nem installálni kell.

Azt is örömlen nyugtázzhatjuk, hogy a telepítés mindvégig magyarul zajlik, tehát a *setup.exe* DOS-os felülete is magyar nyelvű lett (ami azt jelenti, hogy már akkor sem kalapos o betűket, hanem igazi magyar ő-ket látunk, ha az MS-DOS 852-es kódlap még nincs is telepítve).

Kezdeti választások

A telepítés lényegében ugyanúgy zajlik, mint az eredeti verzióban, néhány fontos különbségről azonban érdemes szót ejtenünk. Már kezdetben, a számítógép hardverelemeinek azonosítása után megjelenő listában is eltérnek az alapbeállítások felajánlott tételek, s a lista is bővebb.

A Telepítő természetesen nem angol, hanem mindenhol magyarul ajánl fel a listákból, tehát a nyelvnel is és a billentyűzetkiosztással is. A listáról nemcsak egy-, hanem kétféle billentyűzetkiosztást is lehet választani: egy *elsődleges* és egy *másodlagos* kiosztást. (Ez a változás a *system.ini*-ben is megjelenik: a [keyboard] szekció a *secondkey.dll*... új sort is tartalmazza.)

A Telepítő alapbeállításban mind a kettőt egymaguk ajánlja fel, de a *másodiknak természetesen választásunk akármilyen más kiosztást, és az angol, német, francia stb. mellett többféle közép- és kelet-európai billen-*

tyűkiosztás – kétféle magyar, cseh, szlovák, lengyel, szerb és bolgár, valamint orosz, román, ukrán, belorusz, szlovén és horvát – is szerepel a listában.

Visszatérve a telepítéshez: az *elsődleges* és a *másodlagos* billentyűkiosztás használatát megkönyvitli a változó billentyűkombináció, amelyet szintén itt, a Telepítő listájában lehet kiválasztani, igaz csak négyféle lehetőség közül: (1) nincs váltás, (2) CTRL+jobb SHIFT, (3) bal SHIFT+jobb SHIFT, (4) bal CTRL. Alapbeállításaként a Telepítő a második változatot kínálja fel, s nincs különösebb okunk rá, hogy ezt ne fogadjuk el. (Jó lenne legalább még egy ötödik lehetőség, és a későbbiekben még vissza is térünk rá, hogy miért.)

Az utolsó említésre méltó eltérés a *választható nyelvek listája*: az összes közép- és kelet-európai nyelv mellett a nyugati nyelvek közül csak a kétféle angol (amerikai és nemzetközi) és a német nyelv szerepel.

Eltérő alapbeállítások

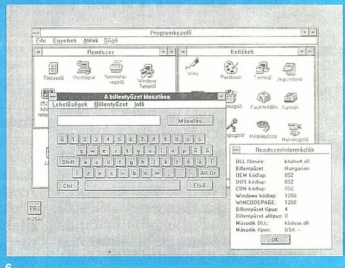
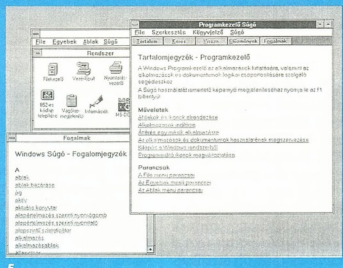
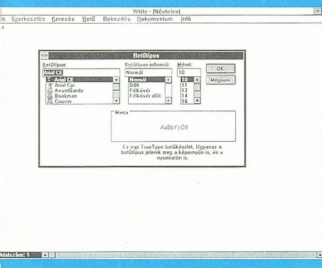
A telepítés ettől kezdve ugyanúgy fut tovább, mint az eredeti verzióban, azaz az egyetlen eltéréssel, hogy a végén néhány alapbeállítás más lesz, mint amit eddig megszoktunk. Minden elvilluggó jellemzőt (azokat, amelyeket a Windowsból különben a *Vezérlőpult Nemzetközi* ikonjával lehet átállítani) magyarul állít be a program.

A magyar változatban a *nyomtatófajtonk rendszerint nem használhatók magyarul*, ezért van értelme annak, hogy a magyar Telepítő alapbeállításaként azt adja meg, hogy az *alkalmazások csak TrueType fontokat használhatnak*. (Ha ez nem tetszik, akkor visszaállíthatjuk az „eredeti” a *Vezérlőpult Betűtípusok* ikonjából nyitható TrueType dialóguspanelben vagy a *win.ini* [TrueType] szekciójában: TOnly = 1.)

Telepítés az angol eredeti felajánlásával

A történetnek, tehát annak, hogy a magyar Windowst alap-

5

6

1. Egymásból nyíló dialóguspanelek
2. Vezérlőpult: nyelvfüggő beállítások
3. A Microsoft Windows 3.1, immár magyarul
4. A Write Betűtípus nevű dialóguspaneleje
5. A programkezelő sűgója
6. Új segédprogram: a billentyűzet kiosztása

vetően csak TrueType nyomtatásra készítették fel, persze van folytatása is. Mégpedig az, hogy például egy frissen telepített, immár magyarul beszélő PostScript kezelőprogramban – valahol a legelső sorokban – egy új beállítási lehetőség rejtezik. A nyomtató betűkészletek mutatója és felsorolása nevű kapcsolóról van szó, amely alapbeállításban ki van kapcsolva.

Ez a megjelölés annak a rejtélynek, miszerint hogyan lehetséges az, hogy az eredeti Windowsban – PostScript nyomtató választásokor – ott sorakoznak a fontok listájában a Bookman, az Avantgarde, a ZapfChancery és társai, a magyar Windowsból viszont mindezek egyszerűen eltűntek. Nos, ezt az ügyesen eldugott kapcsolót kell megtalálni, amihez annyit azért elárulunk, hogy a *Vezérlőpult Nyomtatók* ikonjából elindulva négy emeletnyi dialóguspanelt kell megmászni.

Ha tehát valakinek olyan PostScript kezelőprogramot sikerült szereznie, amely saját fontjaival is tudott magyarul nyomtatni, és most az eredeti Windowst akarja felújítani, akkor helyesen teszi, ha *valahova felvetszi a pscript.driv fájlt, vagy nagyon odafigyel a nyomtatók telepítésére vonatkozó kérdésekre.*

Szerencsére a magyar Telepítő gondol erre: *felújítás esetén a nyomtatók telepítése – alapértelmezés szerint – nem szerepel a Telepítő munkatervében*, az erre vonatkozó kapcsolót tehát kikapcsol állapotban jelenik meg. Ha így hagyjuk, akkor megmarad az eredeti, jól bevált PostScript meghajtóknak. (No per-

sze, ha ez angolul beszélt és magyarul nyomtatott, akkor ez ugyanígy marad, s nem fog megtanulni magyarul.)

Természetesen akkor sincs nagy baj, ha véletlenül mégis bekapcsoltuk a nyomtatók telepítését, és elindítottuk a folyamatot, mert az utolsó előtti pillanatban a Telepítő még egyszer figyelmeztet, hogy (idezzük): *A jelenlegi PSCRIPT.DRV újabb, vagy más nyelvihez készült, mint az, amit telepíteni kíván. Ennek ellenére telepíteni akarja? Mi több, még a kapkodó, üzenetekkel bibelődni nem szerető felhasználókat sem érheti váratlan meglepetés, mivel a kérdés alatt sorakozó gombok közül ezúttal a Nem az, amelyet előre kijelöltek. (Mi ennek a kedves gesztusnak is tudunk örülni...)*

Minden egyéb, külön üzembe helyezett kezelőprogramot is érdemes biztonságos helyre feltenni. Ezt egyébként a Telepítő is tanácsolja, mégpedig a következő szavakkal (idezzük): *mivel ez a rendszer egy másik nyelvet használ, bizonyos információk megőrzése nem lehetséges, mint például más géptípek hardverkezelő programjai.*

Az alábbiakban még felsorolunk néhány érdekességet azoknak, akik tudni szeretnék, hogy mire számíthatnak eredeti programjuk felújításakor. A Telepítő természetesen nem bántja a meglévő programcsoportokat, tehát minden *egyenleg felvett, módosított vagy eredeti csoport megmarad*. Lesz külön *Main, Accessories, Games és Startup*, valamint *Rendszer, Kellékek, Játékok és Automatikus indítás*, vagyis például a *Main* csoportból a *Control Panel* elindítva ugyanaz a magyar *Vezérlőpult* fog elindulni, mintha ezt indítottuk volna el a *Rendszer* csoportból. Ez így korrekt, s a felhasználó feladata, hogy rendet tegyen, azaz törölje a felesleges másodpéldányokat.

Felújítás esetén a *Telepítő nem állítja be az Ország paramétert* úgy, ahogyan azt az új példány telepítésekor megteszi, ám nem is hagyja meg az eredeti

tit. Ehelyett a telepítés után – a *Vezérlőpult Nemzetközi* ikonját elindítva – a *Más ország* elvezetés szerepel majd a megjelenő országlistánban. Ekkor ki kell választanunk Magyarországot, és ezután a dátum-, idő-, pénznem- és számformátum is magyar lesz, a mértékegység pedig a metrikus, és listaelemlészként a pontosvessző találjuk. A felújítás során a *Telepítő szerencsére nem állítja át a rendszert kizárólag a TrueType használatára* (úgy, ahogyan ezt az új példány telepítésekor teszi), hanem megtartja az eredeti beállítást. Újabb apró öröm!

Az igazi öröm persze az, ha sikeresen végeztél el a telepítést, és végre ott büszkélkedik előttünk a minden ízében magyar nyelvű Windows!

Karakterkód-kiosztás (kódlap) és fontok

Az MS-DOS CP 852-es kódlapjának telepítése

A magyar nyelvű Windows, amelyik ugyeabár még nem operációs rendszer, igyekszik mindent megtenni annak érdekében, hogy értelmesen, félreértések nélkül kommunikálhasson az angol nyelvű operációs rendszerrel, a DOS-szal. Nem lenne tisztességes eljárás, ha megtöltaná például, hogy a felhasználó magyar ékezetes betűket használjon a fájlok és a könyvtárak elnevezésében.

Ehhez persze tolmácsra van szüksége, mert a DOS magától nem érti meg az ékezetes fájln neveket. A tolmács szerepét a Rendszer csoportbólaként helyet foglaló, *852-es kódlap telepítése* nevű új alkalmazás tölti be. Az MS-DOS CP 852-es szabványos kódlap lehetővé teszi, hogy a DOS-ban valamennyi közép-és kelet-európai nyelven, így magyarul is ékezetesen dolgozzunk.

Ha korábban nem telepítettük a 852-es kódlapot, akkor a magyar Windows már a telepítéskor szól, hogy ezt később meg kell tennünk. Már az első start során automatikusan

elindul a *852-es kódlap telepítője*, és igyekszik megszerezni az engedélyünket, hogy végre elvégezhesse a telepítést. Ha ezt nem adjuk meg, akkor valamennyi induláskor automatikusan előbukkan, és ismételten megkérdezi, hogy vajon telepítse-e a 852-es kódlapot.

Ha igenrel válaszolunk, akkor az új segédprogram mindent megtesz annak érdekében, hogy a Windows és a DOS érte a magyar neveket, és ezeket a felhasználó ne csak a Windowsban, hanem a DOS-ban is láthassa, és bírassza ékezetes betűkkel.

A 852-es kódlap telepítője tehát egyrészt *üzembe helyezi a DOS-ban a 852-es kódlapot, másrészt egy magyar billentyűzetkezelő programot telepít, harmadrészt pedig installálja a 852-es kódlapnak megfelelő DOS EGA/VGA képernyőfontokat*. Végül felhívja a figyelmeztető ablakot, hogy újra kell indítanunk a számítógépet, és ettől kezdve többé nem jelentkezik. Sőt, ha el akarjuk indítani, akkor csak annyit közzöl, hogy a DOS már ismeri a 852-es kódlapot. Ez a szükséges és korrekt lépés lényegében azt is jelenti, hogy a magyar Windowst – a fejlesztők szándéka szerint is – legalább EGA vagy VGA felbontású monitorral lehet és ajánlott használni. (A témáról lásd még kereset írásunkat!)

Fájlnévek konvertálása

Akkor is lehet magyar betűs fájlnéveket használni, ha nem telepítjük a 852-es kódlapot. Ilyenkor a rendszer automatikusan konvertálja ezeket, és például egy *level.txt* nevű fájlt *levelj.txt*-nek látunk majd a DOS-ból.

Ha van 852-es kódlap, akkor a DOS-ból is *level.txt* látható, de bizonyos konverzióra azért itt is sor kerül. Így tehát ne lepődjünk meg azon, hogy az *é, ő és ü* betűket kivéve a többi ékezetes betűt nagybetűssé konvertálja a rendszer, és ezeket a DOS-ból is így látjuk majd.

Ha például a *Jegyzetömbben* egy új fájlnak az *Örbóde* nevet adjuk (így, csupa kisbetűvel írva), akkor a *Jegyzetömb* cím-

sájában megjelenik, hogy OrbÓDÉ. Am ha legközelebb meg akarjuk nyitni, és a *Fájlnév* listában rábökünk az orbóde szóra, akkor az OrbÓDÉ (nagy O, Ó és É, a többi kicsi) kerül be a felette lévő beviteli mezőbe, s ugyanezt a fájlnévet a DOS-ból OrbÓDénak (nagy Ó és Ó, de kicsi az é és a többi) látjuk. Ha tehát ilyenekkel találkozunk, akkor nem kell megijednünk, az a magyar Windows normális működése.

A Windows kódlapjai

A magyar Windows saját belső kódjaiban is eltér az eredetitől, mert a magyar (és valamennyi közép- és kelet-európai nemzeti) változat háromféle kódlappal dolgozik egyszerre. Erdemes szabványos nevükön, kódszámukkal megismerni ezeket, mert több helyen csak így fordulnak elő.

A CP 1250 Latin-2 jelű kódlap a közép- és kelet-európai országok latin betűs nyelveinek karaktereit tartalmazza szabványos kiosztásban, Magyarországon tehát ez az *elsődleges kódlap*. A másik, a CP 1251 Cyrillik a cirill betűs nyelvekhez tartozik, a harmadik pedig a CP 1250 Multilingual, amely az angol mellett a nyugat-európai nyelvek betűit is tartalmazza. Az elsődleges kódlapot a *system.ini* fájl [boot] szekciónjában, egy új sorban határozza meg a rendszer: `wincodpage=1250`, előtte pedig egy figyelmeztetés olvasható: ezt a sort senki se módosítsa (Don't change this line!).

Képernyőfontok

A magyar Windowsban valamennyi képernyőfont más kiosztású, mint az eredeti változatban.

A CP 852-es kódlap szerinti képernyőfont a *Terminal rendszerfont* (ezt használja például a *terminál* program és a *Váglap megjelenítő* OEM szöveg formátumban, valamint az úgynevezett WOA – Windows Old Applications – rendszerfontok, amelyek 386-os üzemmódban, ablakban futó MS-DOS alkalmazások megjelenítésére valók).

Ha tehát elindítunk egy DOS-al alkalmazást, például a Norton Commandert, és átváltjuk ablakban futóvá, akkor ne ijedjünk meg attól, hogy a dupla keretsarkok helyén furcsa idegen betűk tűnnek fel. Ez azért van így, mert a *WOA képernyőfontok* a *852-es kódlapon alapulnak*.

Ugyanez a helyzet, ha kimásozol valamit a Norton Commander karakteres DOS képernyőjéről, és azt a *Váglapon* nézzük meg, akár automatikus, akár

OEM szövegfórmátumban. Ez sem hiba, ez is a magyar Windows megfelelő működéséhez tartozik.

A CP 1250-es kódlap szerinti betűkészlet a *Proportcionális rendszerfont* (amely az ablakok címsávjában, a menükben és a dialóguspanelekben jelenik meg), a *Fix rendszerfont* (ezt a *Jegyzetomb* és más olyan alkalmazások használják, amelyekben nem lehet fontot váltani), valamint az MS Serif és az MS Sans Serif képernyőfont. Az új képernyőfontoknak köszönhető egyébként, hogy a rendszerben lévő szövegek helyes ékezetes betűkkel jelennek meg.

TrueType fontok

Az előbbi két típus esetében nem választhatjuk meg, hogy milyen kódlapon alapuló fontot akarunk használni például a menükben, mivel ez a rendszer magánügye. A TrueType fontok azonban alapvetően a *felhasználó által írt szövegek formázására szolgálnak*. Így tehát elvárható, hogy a kódkiostást is meg lehessen választani, természetesen bizonyos keretek között.

A magyar Windows abban tér el lényegesen az eredetitől, hogy *valamennyi olyan alkalmazás, amelyik ismeri a TrueType fontokat, az eredetit megháromszorozva sorolja fel ezeket*. Mind-egyik TrueType fontból három darab van, egy az 1250-es (a CE jelűek), egy az 1251-es (a CYR jelűek) és egy az 1252-es kódlap szerinti, és valamennyinek megvan mind a négy változata (normál, dőlt, félkövér, félkövér dőlt):

A CP 1252-es kódlap szerinti				
Betűtípus	Változatok			
Arial CE	normál	dőlt	félkövér	félkövér dőlt
Courier New CE	normál	dőlt	félkövér	félkövér dőlt
Times New Roman CE	normál	dőlt	félkövér	félkövér dőlt
A CP 1251-es kódlap szerinti				
Betűtípus	Változatok			
Arial CYR	normál	dőlt	félkövér	félkövér dőlt
Courier New CYR	normál	dőlt	félkövér	félkövér dőlt
Times New Roman CYR	normál	dőlt	félkövér	félkövér dőlt
A CP 1250-es kódlap szerinti				
Betűtípus	Változatok			
Arial	normál	dőlt	félkövér	félkövér dőlt
Courier New	normál	dőlt	félkövér	félkövér dőlt
Times New Roman	normál	dőlt	félkövér	félkövér dőlt

Míndez azt jelenti, hogy a magyar Windowsban *csak a TrueType CE betűtípusokkal lehet magyarul nyomtatni*. Egyetlen szövegen vagy akár egyetlen soron belül viszont *egyszerű fontváltással lehet szinte az összes létező európai nyelven írni*, tehát akár cirill betűs, akár

Windows a Herculessel

Felmerül a kérdés, hogy használható-e egyáltalán a magyar Windows Hercules monitorral, amelyhez nincs 852-es kódlapra épülő képernyőfont, tehát az ékezetes betűk egy része nem jeleníthető meg rajta. Ezt a Microsoft olyannyira nem támogatja, hogy a *felrak* program el sem indul Hercules monitor esetén, hanem kiírja, hogy a *rendszer képernyője csak akkor használható kifogástalanul a Windows rendszerrel, ha a kiírt üzenetben valamennyi ékezetes magyar betű helyesen jelenik meg*. Ebben az esetben futtassa a SETUP.EXE programot! Az üzenetben természetesen nem a helyes magyar karakterek láthatók, hanem mindenféle más jel.

Mit tesz ekkor egy átlagos magyar felhasználó? Nem valószínű, hogy azonnal rohan új monitort venni, hanem a figyelmeztetés ellenére elindítja a SETUP.EXE programot. Ilyenkor teljesen normálisan lefut a Telepítő, kivéve persze azt, hogy már ó maga is Telepítőként mutatkozik be, nem beszél-

ve a többi szövegről. A magyar Windows elindításakor megjelenő egy szigorú hibajelentés: *Hiba! A megjelenítő adapter nem képes leolthető betűtípusokat fogadni DOS módban. Ha a videokártya EPROM-ja tartalmazza a 852-es kódlapot, akkor válassza az OK gombot, egyébként válassza a Mégsem gombot*.

Mint hogy a videokártya EPROM-ja rendszerint nem tartalmazza a 852-es kódlapot, a *Mégsem* gombot lenyomva saját felelősségünkre belépünk a Windowsba. Nem jartunk utána, hogy ettől kezdve mi történik, ám általában úgy tűnik, hogy működőképes marad a rendszer. Igaz, a Write példát mindenáron valami lehetetlenül nagy méretű képernyőfonttal akar indolni, amit nem lehet kisebb méretűre formázní, és a magyar karaktereket sem ismeri. S hogy mi történik például a Word for Windows-ban? Nos, akinek kedve van, az járjon utána!

K.A.

francia, dán vagy holland nevet keleten helyesen bevinni, már ha a billentyűzetben megtaláljuk a megfelelő betűt helyét.

Ha csak néhány névről van szó, akkor a kereségés helyett használhatjuk a *Karaktertábla* segédprogramot, ha viszont hosszabb szöveget akarunk például lengyelül beírni, akkor könnyen telepíthetünk másodlagos billen-

magyar ékezetes betűt jelennek meg a hazai Windowsban, és miért kell külön átváltani az alapértelmezésben szereplő Arial fontról az Arial CE-re. A telepítés után viszont már az Arial CE lesz az alapértelmezés szerinti font.

Azokból az alkalmazásokból, amelyek a beírt szöveget rendszerfontból jelenítik meg a képernyőn – vagyis a *Jegyzetomból*, a *Kartotékból* és a *Naptárból* – már magyarul, ékezetekkel lehet nyomtatni, igaz, kicsit lassabban, ám nem jelennek meg többé a kis fekete négyzetek az ékezetes nagybetűk helyén. Sajnos ennek is megvan az ára: nyomtatás közben a *Kartoték* esetében teljesen megszűnik minden más művelet végzésének lehetősége, a *Jegyzetomból* pedig – bár nem szűnik meg ez a lehetőség – hihetetlenül lelassulnak a műveletek.

Billentyűzetváltás

Elsődleges és másodlagos billentyűzetkiosztás

A magyar Windows egyik nagyon hasznos újdonsága, hogy kétféle billentyűzetkiosztást használhatunk benne. Hogy melyik legyen az elsődleges, és melyik a másodlagos, azt a telepítéskor határozhatjuk meg. Nyilván sokan fogják az elsődleges

tyüként lengyel billentyűzetet.

Végül még két idetartozó örövendetes újdonság, legalábbis a korábban megismert tesztváltozatához képest. Ha valaki a *Write*-ot elindítja minden beállítás nélkül kezd szöveget begépelni, akkor feltehetően nem lepődik meg, hogy miért nem a

magyar mellé valamelyik idegen nyelvű billentyűzetkiosztást felvenni másodlagosként. A *Vezér-löptű Nemzetközi* ikonjával bármikor módosítható a kezdeti beállítás, akár mind a kettőt kicserelelhetjük.

A billentyűzetváltást, illetve az aktuális kiosztás megtekintését két új utility is segíti. Az egyik a két billentyűzet közötti gyors átváltást teszi lehetővé egérrel. Ikonja egy *PR1* vagy *SEC* felirátú gomb, amely a telepítés után két csoportablakba is bekerül, részben a *Kellékek* közé, másrészt pedig az *Automatikus indítás* ablakba, vagyis ez a váltóprogram minden induláskor elindul. A váltás során ráduplázunk az ikonra, s a váltakozó felirat jelzi, hogy éppen az elsődleges (*PR1*) vagy a másodlagos (*SEC*) kiosztás érvényes-e.

A latin eredetű, magyarban is használt primer és szekunder szavakra utaló feliratok jól érthetőek, s valóban nem lett volna értelmes minden közép- és kelet-európai nyelvhez külön elkészíteni ezt a Microsoft *AlphaBetPlus*-ból átvett kis programot (ott a *RUS/LAT* feliratok szerepeltek, de még a *Windows*ba átvett fájl nevét sem változtatták meg, maradt a *ruslat.exe*).

A billentyűzetváltást a billentyűzettel is el lehet végezni. Azt azonban, hogy milyen billentyűkombinációra működjön a váltás, csakis a Telepítőben lehet meghatározni; alapértelmezésben a *CTRL+jobb SHIFT*, *CTRL+bal SHIFT* kombináció-*páros* szolgál erre.

Mint már említettük, a Telepítőben csak négyféle lehetőség közül lehet választani (a négy közül az egyik választás az, hogy *nincs váltás*). Jó lenne azonban egy ötödik billentyűkombinációs lehetőség is. Az a felhasználó ugyanis, aki az immár magyar *Windows*t és – a 852-es kódlap telepítése után magyar karakteres és billentyűs – *DOS*-t nemcsak a billentyűzetkiosztás, hanem a váltás szempontjából is teljesen átjárhatóvá akarja tenni, nyilván örülné, ha a *Windows*ban is ugyanúgy lehetne váltani az elsődleges és a másodlagos billentyűzet között, mint a *DOS*-ban, azaz a *CTRL-ALT-F1* és a *CTRL-ALT-F2* billentyűkkel.

Ha a váltás billentyűkombinációja nem is lehet azonos, feltehetően sokan lesznek olyanok, akik legalább azt szeretnék elérni, hogy a billentyűzetük működése *Windows*ban és *DOS*-ban is teljesen azonos legyen. Vagyis, ha valaki a *Windows*ban

dolgozva átmenetileg kilép a *DOS*-ba, akkor ott mindent ugyanazon a helyen találhasson meg, mint intett a *Windows*ban.

Ehhez jelenleg pontosan négy feltételnek kell teljesülnie: (1) a 852-es kódlap és az ennek megfelelő billentyűziosztás meglevő a *DOS*-ban; (2) 102 gombos legyen a billentyűzet; (3) ugyanaz, tehát a 102 gombos magyar keyboard legyen az elsődleges billentyűzet a *Windows*ban; (4) a *DOS*-ba való kilépéskor éppen az elsődleges billentyűt használjuk. Ha mindez teljesül, akkor valóban átjárható lesz a *DOS* és a *Windows*, legalábbis a billentyűzet használata és működése szempontjából.

A billentyűzetkiosztás megjelölése

A másik új kellékkalkulátor *A billentyűzet kiosztása* nevet viseli, és a *Kellékek* között foglal helyet. Elindítva ezt, egy billentyűzet jelenik meg a képernyőn, amely a valódihoz hasonlóan működethető az egérrel. Le lehet nyomni a gombjait (ha például a *SHIFT* gombot nyomjuk le, akkor a billentyűkre írt betűk nagybetűre váltanak), és esetleg meg lehet nézni, hogy milyen karakterek vihetők be a jobb oldali *ALT*-tal.

Itt is van egy gomb, amellyel váltani lehet az elsődleges és a másodlagos billentyűzetkiosztás között (már magyar felirattal), és a váltás meg is történik, sőt a váltóprogram is értesül róla, és az is azonnal jelzi a váltást.

A menükben is hasznos szolgáltatások vannak, s be lehet állítani, hogy a gombokon szereplő betűk milyen fontból legyenek, és le lehet kérni a billentyűzetekről és a kódlapokról szóló rendszerinformációt is.

Apró szépséghibá, hogy a program mindenképpen 102 gombos billentyűzetet rajzol fel az induláskor, függetlenül attól, hogy mi a valóság. Ha történetesen 101 gombos billentyűzetet használunk, akkor a menüből külön kell átváltanunk.

Egyéb eltérések

Konvertálás: a Fájlkézelő kiegészítése

A magyar *Windows Fájlkézelője* főmenüjében található az új *Konverzió* menü. Ezzel egyszerűen a szabványos kódlapok (852-es és 1250-es) közötti fájlkonverziót lehet elvégezni, másrészt pedig néhány nem szabványos, de a közép- és kelet-európai országokban elterjedt kódlapról lehet szabványosra kon-

vertálni, visszafelé azonban nem. A magyar felhasználó az itt szereplő többféle lehetőség közül elsősorban a *CWI kódlapról* és a magyar *Ventura Publisherből* megalkotható konverzióknak fog örülni.

Névsorba rendezés

Mint hogy a Telepítő automatikusan tisztebe helyezi a magyar nyelvű támogatást szolgáló *langhun.dll-t*, mindazok az alkalmazások, amelyek – a *Windows* alaprendszerrel együttműködve – képesek szavakat abcérendbe szervezni, a magyar változatban a magyar helyesírás szabályai szerint fogják megtenni ezt. Azoktól az alkalmazásoktól azonban, amelyek saját erejükkel oldják meg ezt a feladatot, a magyar *Windows* telepítése után sem lesz elvárható, hogy a magyar nyelvűre iránt szerezzenek sorba. Ez utóbbiak közé tartozik például a *Q+E* (az *Excel* adatbázis-kezelő segédprogramja), a *Quattro Pro for Windows*, a *dBFast* és az *MS Access*.

Súgó rendszer

A magyar nyelvű súgó (*help*) rendszer is kissé másképpen mű-

ködik, mint az eredetiben. Az eltérés az, hogy a *Microsoft minden nemzeti változatból, tehát nemcsak a miénk, hanem például a svéd, is, kihagyta a kevésbé fontosnak ítélt help-eket.*

A *Rendszer* csoportban lévő alkalmazások mindegyikéhez van súgó, a *Kellékek* közül azonban csupán a *Jegyzetkönyv*, a *Csomagoló*, a *Karaktertáblához*, a *Médialejtáshoz* és a *Hangrögzítőhöz* tartozik segítség. A többi alkalmazásnak nincs súgó menüje sem, ehelyett az *Infó* menüpont látható, amellyel az alkalmazás névjegye jeleníthető meg.

Ezekhez az alkalmazásokhoz nem tartozik súgó, de minthogy az eredeti angol változat rajta van a magyar *Windows* lemezekben, végős soron ezeket is el lehet érni, ha valaki kíváncsi rájuk. A lemezekről az *expand* program segítségével ki kell csomagolni, és át kell másolni a *Windows* könyvtárba a *HLP* fájlokat, majd el kell indítani egy olyan alkalmazást, amelyhez van súgó, és ennek a *File* menüjével meg lehet nyitni az angol nyelvű súgó fájlját is.

Kárpáti András

Verbatim.

- ◆ OPTIKAI LEMEZEK
- ◆ MÁGNESLEMEZEK és
- ◆ STREAMER KAZETTÁK

a CORWELL KFT.-től

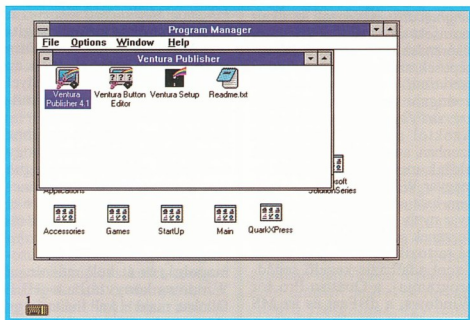
1143 Budapest XIV., Utász u. 5.
(Hungária körút-Kerepesi út sarkától 1 percre)
Tel.: 252-4359, 251-9831, fax: 252-4359

„Verbatim – A memória építészei”

Ventura 4.1 for Windows

Feltámad az öreg hölgy?

1

A korábbi verziók vizsgálata után kellemes meglepetés volt tesztelőinknek a Ventura 4.1 for Windows. A fejlesztők számos bosszantó hibát kijavítottak, így az új program kezelése könnyebb és zökkenőmentesebb elődeinél. Az persze e változat esetében sem vitatható, hogy inkább könyvek, mintsem újságok készítésére alkalmas.

Megjelenése után nem sokkal már a vészharangot kongatták a Ventura 4.0 Windows verziója felett, s bizony jogosan. Ilyen rigolyás, affektáló, elkapkodva készült szoftver ugyanis nemigen jelent még meg a piacon. Tisztában lehettek ezzel a forgalmazói is, hiszen rövid idő alatt legalább négy bugfix verziója jelent meg, szép csendben, bármiféle szakírodalmi utalás nélkül. No persze mindez keveset segített.

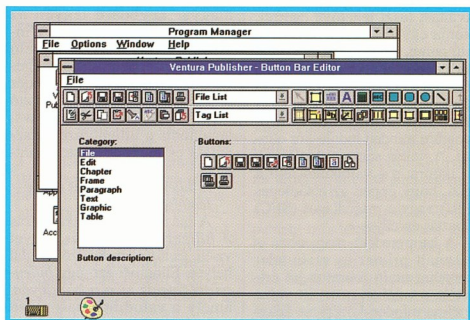
A Ventura 4.0 – inkompatibilitásai miatt – jóval bonyolultabb 3.0-s testvérénél. Nem lepett meg senkit tehát, hogy e „rigolyás hölgy” már-már a sírjába készül... Am akkor több minden történt.

Az amerikai szoftverpiacon megjelent a QuarkXPress for Windows, amely – ahogy mon-

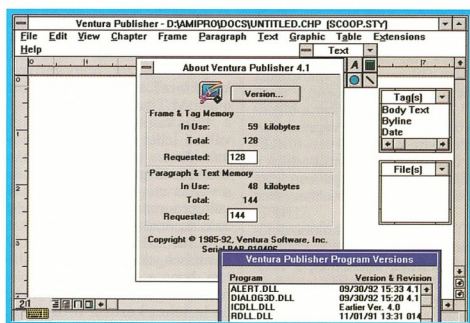
dani szokták – jött, látott és győzött. Másrészt pedig a Mac-világ mintha egy kicsit maga után húzta volna a Windows programokat. A Ventura 3.0-s és 4.0-s verziói voltak az első olyan szoftverek, amelyeket Macintosh és Windows környezetre egyaránt kifejlesztettek.

A Macintosh Ventura már a megjelenésekor is más volt, mint a Windows verzió. Jobban alkalmazkodott a felhasználói igényekhez, s csupán az a rossz szokását vitte át az új gépre, hogy lassúbb volt a többi „Mac”-es DTP programnál. Nyilvánvalóvá vált, hogy a Xeroxot immár függetlenné vált Venturának valamit tennie kell, hogy elkérülje a csődtől.

Nos, a Mac-kapcsolat – úgy tűnik – jót tett az öreg hölgynek, hiszen napvilágot látott a Ventura 4.1 for Windows, amely

2

3

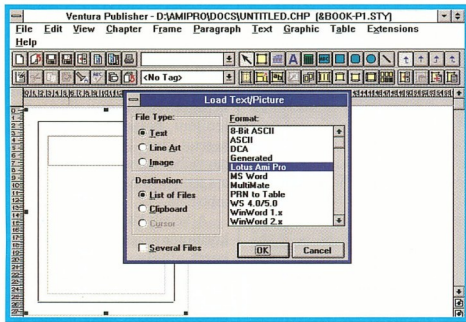
talán csak azért nem kapott új főverziósámot, mert gyártója szűgyelte, hogy ilyen gyorsan cserére kényszerül. A Venturások végre meg lehetnek elégedve az eredménnyel, mivel kivételesen egy nem lépten-nyomon kialakuló, hanem a szokott módon – is – használható programot kaptak. Gyakorlatilag a jobban sikerült Macintosh verziót írták vissza PC-re.

A program installáló rutinja a Ventura 4.0 második revízióját követi. Intelligensen helyezi el a szoftvert, s ha van már korábbi vagy más sorszámú példányunk, és a rendszert hálózaton futtatjuk, akkor elvégzi a hálózatos funkciók jogosítását is.

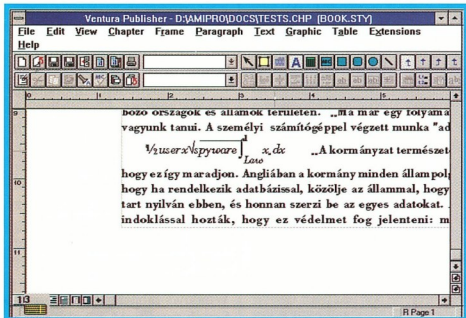
A Ventura 4.1-ben nincs má-

solásvédelem, de egy hálózaton egyszerre csak egy sorszámú példány futhat. Az installáló rutinban egyébként benne felejtettek egy kis logikátlanságot: nem lehet egyszerre kiválasztani a példakönyvtár állományait, hanem külön kijelölve kell felmásolni a sok-sok példát, ami mintegy öt percnyi pluszmunkát jelent.

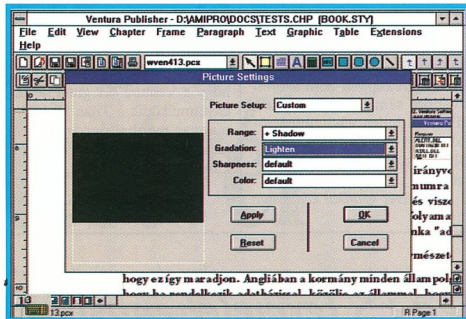
Újak a szoftverhez mellékelt példák is, amelyek kifejezetten tanulságosak és használhatók, s végre nem az unalomig ismételt stíluslapokat és nyomtatványokat tartalmazták. A Ventura 4.1 beolvasza a korábbi GEM verzió stíluslapját, valamint a korábbi Windows verziókkal készült fejezeteket. A Macintosh verzió

4

6

7

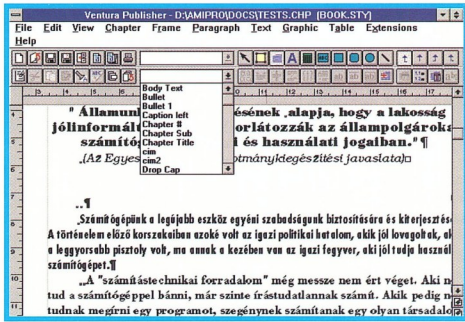
adataival viszont nem kompatibilis.

A 4.1-es változatnak igazságszerint fővezérzőnek kellett volna lennie, annyira eltért a korábbi változatoktól. Amikor az installáló rutin bemásolja a programot, akkor a csoportablakban három ikon jelenik meg. Az egyik a *setup*, amellyel – ha szükséges – pótlólag akár szkennert is lehetne telepíteni, akár valamelyik lefelejtett példadokumentumot is telepíthetjük. Vigyáznunk kell azonban, mert

ha nem figyelünk, akkor *felírással nagyon könnyen elrontjuk a beállított installációt.*

A *Buton editor* segédprogram igazi újdonság. Az AmiPro „okos ikon” koncepciójának megfelelően (amelyről részletesen „Útban a DTP felé” című írásunkban olvashatnak) a különböző menüköz tartozó ikonok voltak leltéremre szabva.

A Ventura 4.1 indítása percekig tart, mivel valamennyi alkalommal újragenerálja az éppen

5

1. A Ventura 4.1 több önálló programból áll
2. A formázási parancsokhoz intelligens ikonokat rendelhetünk
3. A Ventura 4.1 for Windows 6 Mb-át RAM-mal érzi igazán jól magát
4. Az új Ventura verzió sok szövegmportálási lehetőséget is megenged, s ugyancsak szép számmal fogad képfarmátumokat is
5. A formázás hasonló ahhoz, mint amelyek a korábbi verziókban megszokhattunk
6. Jól használható funkció az egyenletes szédesés
7. A képek szinparamétereit külön beállíthatjuk

érvényes betűszélesség-táblát. Egy nyomdában például – a mintegy 160 betűkészlettel – kerekken kell percig tartott, amíg végre elindult a program egy 486-os gépen. Ez a „sebesség” pedig üzemszerű munka esetén megengedhetetlen.

Ugy tűnik azonban, hogy a fejlesztők sok levelet kaphattak e tárgyban, mivel a *readme* állományban elmondják, hogyan is lehet kijátszani a szoftver eme rossz szokását: ha nem változtatunk a Windowsban installált fontokon és a nyomtatómeghajtó típusán, akkor a generált *environ.wid* szélességtáblát át kell másolni más névre, és ha azt egyszer betöltöttük, akkor a program is mindig ezt tölti be, számolás nélkül. Ha megváltoztatjuk az installált fontokat, akkor a szélességtábla újból generálható.

Ha a beállítások során a tévedésünket nem tudjuk helyrehozni, akkor a Ventura könyvtárban a VPWIN.INF állomány törlése után újra elkezdhetjük a default értékek beállítását.

Szólunk kell a Ventura 4.1 újdonságairól, az *intelligens ikonvezérlésről* és a már említett *példaállományokról*. A többi funkció valójában nem új, hiszen korábban már jelzészerűen megvoltak, legfeljebb kibővítettek, kijavították és rendbehozták ezeket.

A teljes verzióban így benne van a leggyakoribb *szkennertípusokat felismerő vezérlőmodul*, valamint – a szinbontáshoz – egy *Ventura Separator* nevű program, amely az oldalba integrált képek színkorrekciójához nyújt hathatós segítséget. Igaz, a használatahoz alapos nyomai és színes fénypépezési ismeretekre van szükség.

A Separator előző verzióinak egyébként volt egy komoly hiányossága: a kép egy kissé eltért a megadott mérettől. Szerencsére ezt a hibát most kijavították.

A Separator – a VentScan modul társaságában – az *Extensions menüpontban* található. Ha csupán az alapprogramot installáljuk, akkor ezt a menüt nem is látjuk. A Ventura csomag nem tartalmazza a kiterjesztéseket. Ezeket vagy úgynevezett *full pack* formában, a programmal együtt vagy pedig külön megrendelésre vehetjük meg.

Ha feltöltöttük a szkennert, akkor a program hibázás nélkül „szórakoztat” bennünket. Megoldásként a SCANNER.INI állományban a „skennertípus” melletti számot kell kitörölnünk, s nem szabad semmit a helyére írunk.

Tesztünkben egy full pack verziót fogtunk vállalóra. Ami hamar kiderült: a szoftvernek – a korábbiakkal ellentétben – jelen-

tősen megjavult a kapcsolata más programokkal. Isermi a fontosabb képformátumokat, csupán a régebbi fekete-fehér PCX állományokkal nem bologdol. A 4.1 nagyon jó kapcsolódási felülettel fordul más windowsos szövegszerkesztőkhez. Így az AmiPro és a WinWord betöltőprogramjai is helyesen működnek, még a magyar ékezetes betűk esetében is.

A program meglehetősen furcsa, a Windows 8-bites ASCII transzfer formátumában kezeli a kivételstóráit, amelyre – ha a kódot megfejtettük – érdemes átkonvertálni a normál DOS verzió alap- és kivételeket tartalmazó elválasztási stóráit. Angol elválasztási algoritmust és jó kivételstórákat használva minimálisra csökkennek az elválasztási hibák.

Sajnos a Ventura 4.1 helyesírás-ellenőrző programja a magyar nyelv esetében használhatatlan. Nem ad lehetőséget arra (pontosabban még nem sikerült megtalálnunk a nyitját), hogy feltöltjük magyar kifejezésekkel.

A program tördelési módszere a szokásos Ventura-stílus követi. A képek és a szövegek keretekbe kerülnek. Itt is kijavítottak egy bosszantó hibát, nevezetesen azt, hogy régebben, ha nem tettük külön hordozólapra a táblázatot, és valamit igazítani kellett rajta, akkor „lemerevedett” a rendszer. Nos, az ilyesfajta kunsztokat most gond nélkül végrehajthatjuk. *Sőt most kezd igazán alkalmassá válni táblázatok készítésére* is a szoftver. A korábbinál jóval egyszerűbben, „okos ikonok” segítségével lehet

ugyanis összevonni a cellákat, és ez a módja az újak létrehozásának is. Mi több, az ikonsorból a réginel sokkal több műveleti kombinációt érhetünk el.

A szövegtördelésben annyi változás történt, hogy *kijavították az eddigi összes verzióban meglévő döntési hibát*. Eddig ugyanis ha páratlan számú hasábra páros számú sor került, akkor a program nem osztotta el a többletet, de nem is tette azt az utolsó hasábra, hanem a második hasáb lett egy sorral rövidebb. Ilyenkor egy álsort, azaz egy sorméretű üres keretet kellett beszúrni ahhoz, hogy helyrejöjjön a „lelki egyensúly”. A tesztsorán ilyen gondnal nem találkoztunk.

A különleges funkciókkal kapcsolatban érdemes megemlíteni, hogy a *képletdítorhoz elfelejtettek hozzáadni a program készítőit*. A kapott képletet ugyan pontosan úgy szerkeszthejtük, mint a korábbi kiadásban, de az eredmény kifejezetten csúnya lesz. Gondot okoz a hosszú kifejezések gyökjel alá vitele is. Az AmiPro és a Winword – ebből a szempontból – könyvebben kezelhető és nagyobb tudású. Az újabb revízióban nem ártana tehát egy kis csiszogatás ezen a téren sem.

Az „okos ikonok” mellett arra is lehetőség kínálkozik, hogy – az ikonsávot lekapcsolva – hagyományos ablakos parancsfelülettel dolgozzunk. Ekkor a program teljesen azonos a korábbi változatokkal, úgyhogy az áttérés nem jelenthet gondot a felhasználónak.

Mintthogy a Ventura programnak komoly hagyományai van-

nak a magyar DTP-szakmában, az alkalmazók árgus szemekkel figyelik a gyártót valamennyi rezdülését.

A szoftvert továbbra is a kommersz könyvek készítésének eszköze, s mind a mai napig nem tudott túllépni azon a hibáján, amire boldog, boldogtalan – többek között a gyártója is – ajánlja: *a Ventura csak trükkök bevetésével alkalmas újságtördelésre*.

Bármilyen meglepő is, a tördelőprogramokkal szemben nem a könyvkészítés, hanem a napilap-, illetve az újságtördelés támasztja a nagyobb követelményeket. A napilapok ugyanis sok kis anyaggal dolgoznak egy-egy oldalon, amelyeket a tördelők igyekeznek(zé)nek változatosan, figyelemkeltően elhelyezni. Nem véletlen, hogy ennek a feladatnak a blokkos, illetve az úgynevezett zászlós tördelési mód felel meg leginkább. Ez viszont sok kis anyag menedzselését követeli meg.

A Venturában továbbra sem lehet zászló alakú blokkokat kijelölni, amelyekbe a program automatikusan helyezné a szöveget. Helyette marad a régi, „favágó munka”, s egy-egy hasábnal kézzel kell kialakítani a keretektől a zászlót és a címet. Ez pedig egyáltalán azt is jelenti, hogy több (oldalanként 15-20) keret esetében a program igencsak lelassul.

Hasonlóképpen nem szereti továbbra sem a Ventura, ha a DEL/INS billentyűkombinációval nagyobb állományokat töltünk az egyik keretből a másikba.

A szoftver grafikai képessége

– a színbontástól eltekintve – továbbra is nagyon gyenge. Ugyanilyen kellemetlen az a tulajdonsága is, hogy az Encapsulated PostScript formátumú képeket most sem tudja megjeleníteni, helyette egy áthúzott keretet kínál fel, amellyel csak nagyjából lehet mértezeni. Ebből a szempontból a Quark sokkal jobb nála.

A képek körülszedése is csak körülményesen, milliányi apró keret elhelyezésével oldható meg. Tipográfiai gondot jelenthet – például egy magazin tördelésékor –, hogy a szövegblokkok fokozatosan forogtatását – ami nem lehetetlen, hiszen a Quark is tud ilyet – szintén elfelejtették a programba tenni.

Összességében elmondható, hogy a saját normarendszeréhez viszonyítva a Ventura kiforrott, bár már kissé túlhaladott képességű program, amely azonban kifogástalanul használható könyvek tördelésére. Ha magyar TrueType vagy TypeMager fontokkal dolgozunk, akkor a nyomtatási képe és a magyar ékeztése is jónak mondható. Az pedig a Windows hibája, hogy a normál fontok semi bold, a bold fontok viszont extra bold vastagsággal jelennek meg, amin persze jó PostScript levilágítóval könnyen segíthetünk.

Kellemes tulajdonság az is, hogy a Ventura 4.1 gond nélkül együttműködik a Titán Multikey program megahajtóprogrammal (amelyről „Billentyű-titán” című írásunkban olvashatnak).

Kis János

ScanMate 5000 – minőség ÉS termelékenység

A ScanMate asztali dobszennerek családjának legújabb tagja, a **ScanMate 5000**, a profi dobszennerek minőségét ÉS termelékenységét nyújtja DTP környezetben.

Minőség

5000 dpi optikai felbontás
3 db PMT érzékelő
fehéregyensúly kalibráció
automatikus fókuszállítás

Termelékenység

szkenelés egy menetben
szkenelés CMYK módban
BATCH-szkenelés
kivehető dobl

A ScanMate szkenerek magyarországi forgalmazója a **partners® Hungary Kft.**

1149 Budapest, Angol utca 6. • Telefon: 163-40-64, 163-56-02 • Fax: 163-52-29

Vajon miért kellett ilyen hosszú idő a QuarkXPress for Windows kifejlesztéséhez? Peter Warren, a Quark kereskedelmi igazgatója szerint azért, mert cége döntő fontosságot tulajdonított annak, hogy a két különböző platformon futó program teljesen kompatibilis legyen. A felhasználó szempontjából ez azt jelenti, hogy aki a windowsos Quarkot használja, az bármikor meg tud nyitni egy Macintosh-sal készült quarkos fájlt, és persze fordítva is.

Ugyancsak késettette a program piaca kerülését, hogy a Quark a rövid távon gyorsabb eredményt hozó, de megbízhatatlanabb forrásfájlkö-verzió helyett inkább a program újbóli, teljes felépítése mellett döntött. Ennek köszönhető viszont, hogy a Quark kiválóan illeszkedik a Windows 3.1-hez, és ily módon a sebessége is megfelelő.

Azt mindenesetre már a bé-

**QuarkXPress
for Windows**

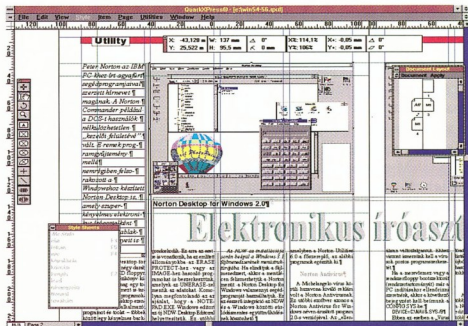
PC-s testvér

ta-verziót látva is elmondhatjuk, hogy a fejlesztők kiváló munkát végeztek, hiszen a Macintosh és a Windows verzió a „megszólalásig” hasonlít egymásra, és szinte teljes a platformok közötti kompatibilitás – nem utolsósorban azért, mert a Quark nem sajnálta az energiát a fontok és a grafikus formátumok átvételének megoldására. (Igaz, ha valaki Macintosh-on szeretne megnyitni egy windowsos QuarkXPress kiadványt, akkor szüksége van a Quark által készített különleges XTensionre, amely

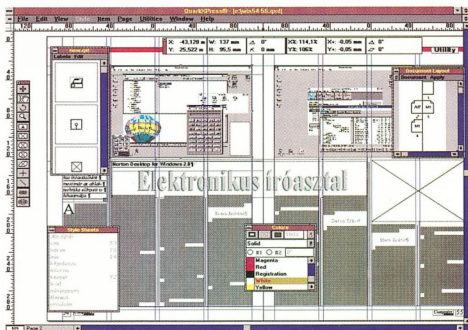
olvassa a Windows fájlokat – ez azonban ingyen hozzáférhető.)

A fontok és a grafikus formátumok átvételkor néhány apróságra persze figyelni kell, így például a DOS és a Mac állománynév-konvenciók közötti eltérésekre (jobb, ha ilyenkor beérjük a DOS lehetőségeivel) vagy a belső fontnevek különbségeire (amelyen viszont a QuarkXPress „keres-csere” funkciójával könnyen segíthetünk). Külön programokkal is gondoskodhatunk arról, hogy a lehető legjobban

A Quark-rajongók már régóta biztatják PC-s barátait: ne csüggedjétek, hamarosan megjelenik a windowsos Quark! És valóban, a vásárokon és a kiállításokon már 1990 óta mutogatják az úgynevezett kibocsátás előtti verziókat, ezekről még különféle sajtóközlemények is napvilágot láttak. Mégis, csak most, 1993-ban mondhatjuk: ezúttal valóban „jön” a program.

A QuarkXPress program hasonmása az elterjedt „Mac”-es tördelőprogramnak

A tervezéshez szükséges funkciókat külön ablakokban jeleníthetjük meg

lecsökkentsük a fonteltérések-ből származó hibák számát. Ilyen szoftver a Mac és a Windows verzióban egyaránt megtalálható Fontographer (az Altsys terméke) vagy az Ares Software Corp. FontMonger nevű programja, amelyek Macintosh-ról Windows formába (illetve fordítva) konvertálják a TrueType és a PostScript fájlokat.

A Quark persze nincs egyedül a „verseny pályán”: olyan régi és jó nevű Windows-alkalmazások előzték meg, mint például a PC-s világban már régóta használt és kedvelt Ventura, illetve PageMaker. No persze a QuarkXPress hírneve sem kisebb, hiszen nemcsak hogy tudott törni a Macintosh-piacra, hanem ultraprecíz tipográfiai kontrolljának, könnyű kezel-

hetőségének és a sok, másutt nem található lehetőségének köszönhetően az egyik legelterjedtebb és legkedveltebb tördelőprogram. S ami hiányzik belőle, azt a külön megvásárolható kiegészítő programok, az úgynevezett XTensionök általánban pótolják.

De vajon elegendő lesz-e ennyi erő ahhoz, hogy az, aki most még az Aldus PageMakerre esküszik, vagy éppen a Ventura-t dicséri, hátat fordítson eddigi kedvencének, s ezentúl a QuarkXPressért rajongjon? A válasz: valószínűleg igen.

Az első ránézés...

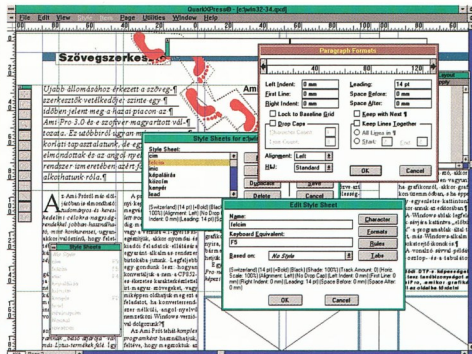
Jelenleg mind a három tördelőprogram arra törekszik, hogy ne veszítse el eddigi fel-

használóit, ezért a fejlesztők a lehető legkevesebbet változtatnak a szoftverek felületén. Míg ez a PageMaker és a Quark esetében megfelelő alkalmazkodást jelent az új window-os környezethez, addig a Ventura stratégiája – hogy a régi GEM-es változat használója lehetőleg ne érezze magát idegenül az új környezetben – ebben az esetben kissé szerencsétlenebbnek tűnik.

A Quark palettái és dialógusablakai a Macintosh-on megismert változat tükörképei. Különbőség csupán a két gép sajátosságaiából adódik: míg például a windowos gépeken a menüsor aláhúzott betűjének és az Alt billentyűnek együttes leütése hívja elő a megfelelő ablakot, addig a Macintosh-on a Command (alma) billentyűs kombinációk segítenek.

A QuarkXPress 3.1 használatát hét, úgynevezett *iszópaletta* segíti. (Az ilyesfajta paletta arról kapta a nevét, hogy a képernyő tetszés szerinti helyére vonatható, sőt „el is sülllyeszthető”, majd ismét előhívható.) Az eszközzalettahoz kép-, illetve szövegdobozok létrehozására, forgatására, nagyítására, vonalnak, körök, négyzetek és szabálytalan sokszögek rajzolására, valamint szövegdobozok össze- és szétlancolására alkalmas eszközök is tartoznak.

Egyedülálló megoldás, hogy a paletták nemcsak megmutatják a kiválasztott elem jellemzőit, hanem – mivel a mezők interaktívak – lehetővé

tesztik, hogy a szükséges változtatásokat a megfelelő menüablak behívása nélkül is végrehajthassuk (ilyen például a Méretezés, valamint a Szín, a Stílus és a Színtérzés informáciopaletta).

Szaklatlan, de mivel jól használható, hamar nélkülözhetetlenné válik az *Oldalelrendezés paletta*, amelynek segítségével a kiválasztott oldalra ugorhatunk, és egyetlen egérgérintéssel úgynevezett mesteroldalakat (akár 127 különbözőt!) hozhatunk létre. A mesteroldalt azután – egy modulattal – bármelyik oldalhoz hozzárendelhetjük. Hasonlítsuk össze ezt a jellegzetességet a PageMaker vagy a Ventura „engedékenységgel”: az előbbi csak egyetlen bal, illetve jobb oldali mesteroldalt, az utóbbi pedig egyetlen alapoldal (pár!) értelmez.

A QuarkXPress még egy területen felülmúlja az előbbi

A szövegrészekhez egyszerűen definiálhatunk különböző stílusformátumokat

programokat: nemcsak egy- és két-, hanem többoldalas kiadványok létrehozását is lehetővé teszi, amelyeknek tetszés szerint átnyúlhatnak a kép- és a szövegdobozok.

Az oldalakkal végzett valamennyi művelet lényegesen egyszerűsödik: így például oldalikonok rendezgetésével oldhatjuk meg az oldalak beszüntését, kidobását és áthelyezését, miközben a program automatikusan újraszámolja a kiadvány lapjait.

Egy másik igazán „nyerő” ötlet, hogy léteznek könyvtárak is. Ily módon lehetőségünk nyílik arra, hogy egyszerűen megragadjunk egy-egy képvagy szövegjelemet a kiadvány valamelyik oldalán, és ezt elhelyezzük egy könyvtárfaábrában, ahonnan azután a későbbiekben

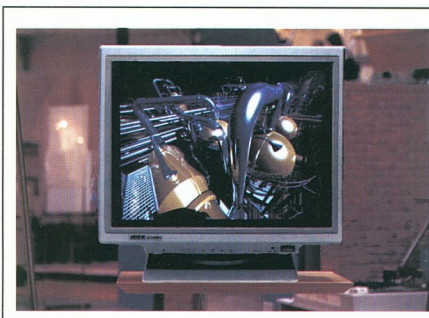
bármikor kivethetjük. A könyvtárak tartalmát a könyvtárpaletta mutatja.

A QuarkXPressnek az a tulajdonsága is feleltébb kedvező, hogy egyszerűen hét fájlt lehet megnyitni benne (a Ventura és a PageMaker csupán egyetlen állomány megnyitását engedélyezi!).

Korlátlan(abb) lehetőségek

A QuarkXPressben összekapcsolhatjuk és szétzedhetjük az oldalalemeleket, csaknem úgy, mint egy rajzprogramban. A szöveget tetszés szerinti szöggel (akár ezredfokokkal) elforgathatjuk, míg a Venturában és a PageMakerben meg kell elégednünk a 90, a 180 és a 270 fokok szögekkel. A képeket tetszés szerint méretezhetjük, ezenkívül összenyomhatjuk, torzíthatjuk, dönthetjük és forgathatjuk (a másik két programból hiányzik a képforgatás lehetősége).

A Quark figyelemre méltó különlegessége az *EPS fájlok színbontása* (a PageMaker csak direkt, spot színeket tud szétbontani, a Ventura pedig csupán a CMY-t, a CMYK-t, a HLS-t és a Pantone két változatát); a QuarkXPressben akár a CMYK színekből, akár a Pantone színskálából is kivethetjük a megfelelő színt, és a Trumatch vagy a Focooltone színrendszerből is választhatunk. A megadott színek szétbontását nyomtatáskor ki-be kapcsolhatjuk, az utóbbi esetben az alapszínek külön

IDEK Iiyama MULTIFLAT SZÍNES MONITOROK

Egyedülálló teljesítmény CAD/CAM, DTP alkalmazásokhoz!

- 15" - 21" méretű, lapos, antisztatikus, tükrözésmentes képcső
- Max. 1600x1280 képfelbontás, automatikus frekvencia érzékelés
- Szemkímélő éles kép, alacsony sugárzás
- Torzításmentes megjelenítés minden üzemmódban

Higgyen a szemének! Jöjjön el bemutatásunkba!

MIKROPO Computer Systems

Számítástechnikai rendszerek bemutatóterme

1065 Budapest, Nagymező u. 47. Tel: 112-7830 Fax: 269-0151

Alapítva: 1982

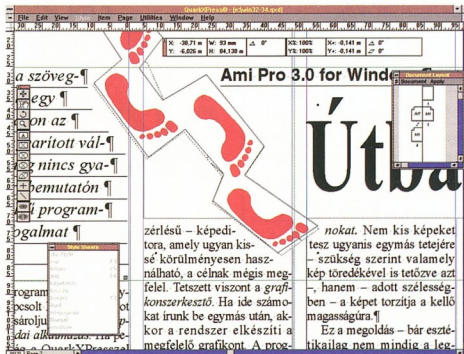

oldalakon jelennek meg. A QuarkXPress kevert (process) színű konvertálva a foltszíneket; egy kiadványban azonban akár mindkét színfajta használható.

A program a statikus, illetve – a Windows 3.1-ben – a dinamikus kapcsolatot (link) használja az átvett grafikus forrásfájlok figyelésére. Ha a kép valamiképpen módosult, amikor átvettük a kiadványba, akkor a program – opcionálisan – a kiadvány megnyitásakor, de legkésőbb a nyomtatáskor figyelmeztet erre (illetve a dinamikus hozzáfűzött objektumokat automatikusan kicseréli a legfrissebb verzióra).

A szöveget előzetesen *stílusnevekkel ruházzhatjuk fel* (a program ebben a Ventura-ra emlékeztető, amelyeket azután – a „Stílusjegyekkel együtt” opciót használva – a tördőelőprogram megfelelően értelmez majd. Ennek azonban az a feltétele, hogy a szövegszerkesztő irtakot szövegformátumban kell elmenteni, aminek viszont sajnálatos következménye, hogy elveszítjük a formázás egy részét (például a betűkövérítést). Ez pedig kényelmetlenebb megoldás, mint a Venturaé, amely az eredeti fájlba írja vissza a saját jelzőit és kódjait.

A szövegfájl mindhárom programban átfolyhat az egymás utáni oldalakon, de át is ugorhat néhányat. A Quark erre itt abban mutatkozik meg, hogy különleges változókat kínál a „Folytatás # oldalon”

vagy a „Folytatás a # oldalról” típusú üzenetek számára, és gondoskodik az oldalszám aktualizálásáról is.

A QuarkXPress a képek átvételekor a lehető legszabványosabb PC-s grafikus formátumokat támogatja, ezenkívül PICT filterrel átveszi a Macintosh-on készült, grafikákat tartalmazó QuarkXPress kiadványokat is. A szöveg és a kép találkozásánál sokféle lehetőséget csupán a PageMaker közelíti meg, hiszen a Quarkban a szöveg ráfolyhat a képre, de – adott fehér keretet hagyva – szabályos vagy szabálytalan alakban körül is veheti azt, sőt ki is töltheti az elemet – ez utóbbi esetben kézzel állíthatjuk be a kerettől mért belső távolságot (eltartást).

Öröm, ceppnyi örömmel

A QuarkXPress szövegszerkesztőként is megfelelően

A grafikus objektumokat szabadon körülfojthatják a szövegek

működik: gyorsan írhatunk vele, és megtalálhatók benne a szokásos lehetőségek, a keresés-csere parancs, valamint a bekezdésekre alkalmazható stíluslapok. (Ez utóbbiak az egyik kiadványból átvehetjük a másikkba.)

A QuarkXPress mindig híres volt sokrétű és nagyon pontos *tipográfiai kontrolljáról*. A legutóbbi tipográfiai beállítás (például a sortávolság) 1/1000 egységgel (általában ponttal vagy kvirttel) változtatható, bár a gyakorlatban a PageMaker és a Ventura 1/100 kvirtes pontossága is kielégítő. A betűket a QuarkXPressben vízszintesen skálázhatjuk, vagyis keskenyíthetjük és szélesíthetjük. Egymás közötti távolságukat növelhetjük és csökkenthetjük,

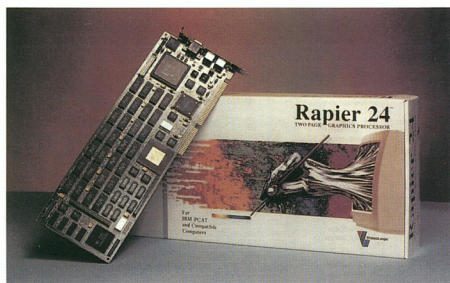
s ami csak ebben a programban van meg: a kiválasztott betűpárok távolságát – akár PostScript, akár TrueType fontokról van szó – egyedileg is megadhatjuk.

A szerkesztést grafikus megjelentetés segíti, és a felvett értékek a pontméret változásával együtt automatikusan nőnek, illetve csökkennek. A beállításokat a Quark a kiadványban, illetve egy QuarkXPress Preference nevű fájlban tárolja, a font metrikájnál viszont nem változtat.

A szóban forgó programnak *kifinomult elválasztási algoritmus van*: megadhatjuk például, hogy milyen hosszú legyen a legrovidebb elválasztó szó, és legalább hány betű előzze meg az első, illetve kövesse az utolsó elválasztójelet. Kivételstórtát is használhatunk, amelynek megszerkesztéséhez a Quark jelentős segítséget ad.

Ami azonban hiányzik: a könyvekben gyakran elengedhetetlen automatikus lábjegyzet-elhelyezés, a tartalom- és a tárgymutató-generálás, a bekezdések sorszámozási lehetősége és a keresztivatkozások kezelése – ezeken a területeken a QuarkXPress csak XTextensionnal kiegészítve maradhat versenyben.

Mindent összevetve: *aki rövidebb kiadványokat szeretne „gyártani”, az nem csodálkodik, ha a Quarkot választja*. Más típusú feladatokra, például könyvek készítésére viszont továbbra is a PageMaker vagy a Ventura az alkalmasabb. –a

Rapier 24

TWO PAGE GRAPHICS PROCESSOR

DTP-sek, grafikusok, CAD/CAM felhasználók figyelme!
A VILÁG LEGGYORSABB TRUE COLOR VGA KÁRTYÁJA!

- max. 1152x882 felbontás, 75Hz képpfrissítés, 16,7 millió színnyalatt
- 32 bites Texas grafikai processzor + RAMDAC gyorsító processzor
- 1 Mb program memória, 3,5 Mb video memória
- Hardver zoom és hardveres gammakorrektó
- TIGA, Windows 3.0 és Windows 3.1 driverek
- Autodesk kompatibilis driver

MIKROPO Computer Systems

Számítástechnikai rendszerek bemutatóterme

1065 Budapest, Nagymező u. 47. Tel: 112-7830 Fax: 269-0151

Alapítva: 1982

Újabb állomásához érkezett a szövegszerkesztők vetélkedője: szinte egy időben jelent meg a hazai piacon az Ami Pro 3.0 és e szoftver magyarított változata. Ez utóbbiról ugyan még nincs gyakorlati tapasztalatunk, de egy bemutató elmondottak és az angol nyelvű programrendszer ismeretében azért fogalmat alkothatunk róla.

Az Ami Próról már előzőekben is elmondható: tudományos és kereskedelmi célokra nagyszámú felhasználó használható, mint konkurensait, ugyanakkor valószínű, hogy feletébb megkecsesítendő egy titkár életét. Az ok: a lehetőségek sokféle kombinációja.

A program általunk vizsgált angol nemzetközi verziója a Microsoft többi termékénél megszokott, névre dedikált rendszerű, és nincs benne másolásvédelem. A szoftver installálása könnyű, egyszerű volt.

Már az első próbálkozások során feltűnt, hogy a programnak „belső átjárója” van más Lotus-termékek felé. Így például külön ikon hívja az 123 for Windows, a Lotus Freelance, a Lotus SmartText, a CC:Mail és a Lotus Organizer programot.

A jogos programtulajdonosok – csekély térítés fejében – a makrófejlesztő készletet is megrendelhetik, legalábbis ezt ígéri a szoftverhez mellékelte dokumentáció.

A program makrónyelve enyhén szólva meghaladja egy egyszerű felhasználó képességeit, aki legfeljebb csak a quick makróval fog dolgozni. Am ha valaki jártas a programozásban, akkor a makrók segítségével még a Microsoft Publisherénél is jobb naptárakat, úrlapokat készíthet. Erre utalnak az Ami Pro gyors és korrekt naptár- és úrlapkészítő példái.

A program – ha valamenyny kapcsolót Lotus programot megvásároljuk hozzá – komplett irodai alkalmazás. Ha pedig még a QuarkXPresszel vagy a Ventura 4.1-gyel is kiégészítjük, akkor nyomdai és kiadói feladatok ellátására egyaránt alkalmas rendszer birtokába jutunk. Legfeljebb egy gondunk lesz: hogyan konvertáljuk a nem a CP852-es ékezetes karakterkészlettel írt magyar szövegeket, vagy miképpen oldhatjuk meg ezt a feladatot, ha konverterrendszer nélküli, angol nyelvű nemzetközi Windows verzióval dolgozunk?

Az Ami Prót tehát komplex programként használhatjuk, feltéve, hogy megszoktuk az „okos ikonok” oktanal viselkedését. „Hétköznapi” monitor dolgozva ugyanis igencsak megszerzeni kell a szemünket, ha meg akarjuk fejteni, mi is történik a képernyőn. Illyenkor csak az segít, ha beléptünk az ikoneditorba, és megnézzük a szöveg forgó ikonok mellé írt kommentárokat (a „Tools” főmenü „Smart ikon” almenüje).

Ikonokat a makrókhoz is rendelhetünk, sőt magunk is fabrikálhatunk ilyeneket.

Bár az Ami Pro lehetőséget kínál a többi Lotus-alkalmazás beépítésére, nem kényszeríti ki ezt. A programnak van egy – szintén ikonos ve-

Az AmiPróba más táblázatkezelőben készített táblázatok is importálhatók

Ami Pro 3.0 for Windows

Útban

zérlesű – képeditor, amely ugyan kis- körűmlyen haszná- lható, a cél- n- k mégis meg- felel. Tetszett viszont a grafiko- szerkesztő. Ha ide számo- kat írunk be egymás után, akkor a rendszer elkészíti a megfelelő grafikonat. A program egyébként a piktogramos grafikonokat kedveli, olyanyira, hogy piktogramként bármelyik grafikat betölt- hetjük.

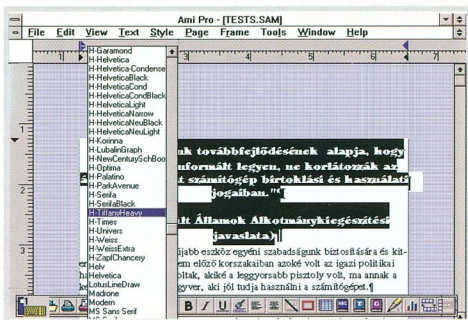
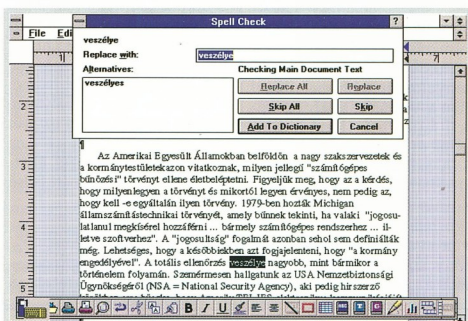
Egy érdekesség: az Ami Pro nem a szokásos módon képezi a piktogramos grafiko-

kat. Nem kis képeket tesz ugyanis egymás tetéjére – szükség szerint valamely kép töredékével is tetőzve azt – hanem – adott szélességben – a képet torzítja a kellő magasságúra.

Ez a megoldás – bár esztétikailag nem mindig a legmegfelelőbb – hihetetlenül megkönnyíti a munkát.

A program másik kellemes tulajdonsága, hogy a rákattintunk egy adott keret területére, akkor éppen az annak

Az AmiPróval gyerekjáték a képletszerkesztés

a DTP felé

megfelelő editorba jutunk. Ha tehát képről van szó, akkor a rajzszerkesztőben vagyunk, ha grafiknról, akkor grafikon üzemmódban, s ha éppen egy egyenlre kattintunk, akkor annak az editorában.

A Windows ablak legfelső kék sávjára kattintva „előbűnk” a programablak által tartak, más Windows-alkalmazásokat rejtő ikonok is.

A vonalzó sávval például az oszlop- és a tabulátor-

**Valódi DTP-s képességek-
ről tesz tanúbizonyságot az
AmiPro, amikor grafikát
kell az oldalba tördeni**

beállításokat módosíthatjuk, mégpedig felettebb kényel-
mesen.

Az egyenletszerkesztő –
képességeiben és áttekin-
tetőségében – bizony felül-
múlja az MS-Word editorát.
Szinte az összes képletet
gyorsan és kényelmesen elké-
szíthetjük vele. Úgy tünik,
mintha ezt a funkciót fricska-
nak szánták volna a Word
Perfect for Windows felé.

A szövegszerkesztés, illetve
a tördeles kissé szokatlan
az Ami Proban. Különösen az
furcsa, hogy a program hal-

vány rőzsaszín raszterrel fedi
le az írólap használaton kívüli
részét. Egy cseppet zavaró,
hogy az írás mindig a fehér
terület szélén kezdődik. Né-
hány alapparaméter a meg-
felelő smart (okos) ikon segít-
ségével azonnal állítható,
illetve átdefini-
álható.

Esetünkben
a Titán és az
eredeti Win-
dows fontok
voltak a gép-
ben. A stíluslap
alapfont defini-
cióját H-Times-
ra kellett állít-
tanunk ahhoz,
hogy magyarul
tudjunk írni.
Kissé kellemet-
len az is, hogy
az Ami Pro
alapértelmezés-
ben az Arial
TTF fontból
veszi az összes
feliratot, ame-
lyet így mindannyiszor át kell
definiálnunk az általunk
használt megfelelő nemzeti
betűkészletre.

Az oldalak kialakításakor
jóval szabadabban „ügyköd-
hetünk”, mint néhány ismert
DTP programban. Ugyanak-
kor vannak funkciók, ame-
lyek teljesen hiányoznak az
Ami Proból.

Így például a program nem
tud színt bontani, és nem
tudja forgatni a kijelölt szö-
vegblokkokat. Ezeket kívül
azonban szinte mindent meg-
valósíthatunk vele.

A szoftver a szokásos old-
alméreteken kívül elfogadja
a felhasználó által definiált
oldalformátumokat is. Ezeket
akár nyomdai (pika, pt), akár
angolszás mértékegységben,
de cm-ben is megadhatjuk,
álló és fekvő formátumban
egyaránt.

Ugyanakkor igencsak

meglepő volt (és ez kemoly
kihívás a Ventura számára!),
hogy a lábjegyzeteknél és az
előfejeknél egészen hatasá-
bos formátumig tördelelhet a
szöveg. Erre pedig néhány tu-
dományos kiadványban rop-
pant nagy szükség lehet!

A többi

Testkörnyezet

Testünkben Windows
3.1 for Workgroups kör-
nyezetet, Titán-féle sza-
badon definiálható magyar
billentyűzetet és magyar
karakterkészletet használ-
tunk. A Windows európai
nemzetközi verzió volt. A
gép 486-os alaplappal mű-
ködött, 6 Mb-át RAM-mal,
2×240-es WD Piranha
winchesterrel, Trident
8900C típusjelű 1 Mb-át
SVGA kártyával, 256
színű, 640×480 képpont
felbontású üzemmódban,
eredeti 1992-es Windows
3.1 meghajtóprogrammal.

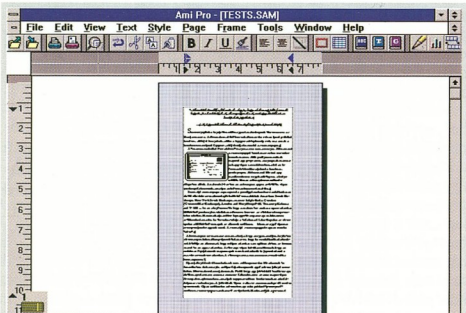
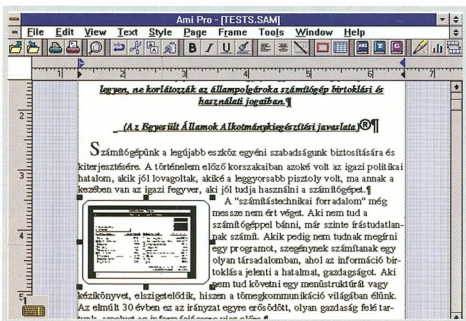
DTP program-
hoz hasonlóan
az Ami Pro is
a hordozókeret
technikát al-
kalmazza. Adott oldalon
tehát vala-
mennyi illusz-
tráció és grafika
egy másik ke-
retben van,
amelyet szaba-
don mozgatha-
tunk, sőt meg-
adott pontossá-
ggal el is for-
gathatunk. Nem
kell kinlődnünk akkor
sem, ha táblá-

zatot készítnék, hiszen egy-
szerűen megadhatjuk az
oszlopok és a sorok számát.

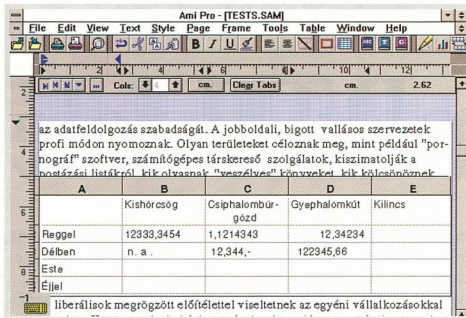
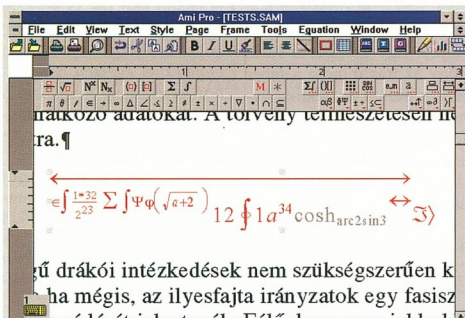
Ugyanakkor nem hallgat-
hatunk a táblázatszerkesztő
néhány bosszantó hiány-
ságáról sem. Így például ha
nem keretbe tesszük a táblá-
zatot, az oldalt pedig többha-
sábosra alakítjuk, akkor a
program egyszerűen „eltűnteti”
a táblázat hasábból kil-
goló részét.

A hordozókeret technika
egyik kellemetlen hiány-
sága, hogy az alapértelmezés
ahhoz a mérethez kötött, ame-
lyet elsőként állítunk be. Ah-
hoz, hogy ezt az értéket meg-
változtassuk, a „Frame” me-
nűben minden alkalommal át
kell írunk a
definiációkat.

A kereteket
egyébként válto-
zatos tipográfiai jel-
lemzőkkel ruházhat-
juk fel: lekerekített
vagy szögletes lénia-
val és az ezzel járó,
most annyira divatos

**A Preview funkció az oldal
végeleges formájáról tájé-
koztat**

Némi türelemmel a magyar nyelv sajátosságaira is megtanitható az amerikai verzió helyesírás-ellenőrzője

árnyékkal. A keret méretét csak akkor változtathatjuk meg, ha átállítottuk a default értéket.

Az a bosszantó körülményes hiba, amely főképp a Venturára jellemző, itt is létezik: azaz ha csupán egy betűnyi hely van, és bekapcsoljuk a körülírási opciót, akkor a program egy-két szót függőlegesen szedve helyez el a keret és a margó közé. Jó viszont, hogy a kereten belül vághatjuk, módosíthatjuk, esetleg szerkeszthetjük a képet.

Kellemes megoldás az oldal alján lévő utasító ikonvá is. Mindig kéznél van, és a segítségével egyszerűen elő-re-hátra lapozgathatunk – egyesével és az oldalszám megadásával is.

Az okos ikon szöveges menüből kiválaszthatjuk a megfelelő ikonkészletet. E menü mellett található a beszúrás, a felülírás és az üzemmódváltás ikonja (valamennyi kényelmesen elérhető), majd a dokumentum elérési útját mutató csik következők. Ez utóbbi – rákattintásra – a dátumot mutatja, egy újabb kattintásra pedig az aktuális sort, illetve a kurzorpozíciót olvashatjuk le róla.

Az utasítás funkcióinál-

lata ezzel persze még korántsem ért véget. Ugyancsak itt lehet például megváltoztatni a kijelölt szövegrész betűinek méretét és típusát.

A megjeleníthető betűtípusok számát legfeljebb a Windows kétszáz valahány fontkészlete korlátozza. A felnyíló menüben fel-le görgethetjük a fontlistát, és kiválaszthatjuk a számunkra legmegfelelőbb betűtípust. Igaz, a mintaablakban ekkor nem látjuk a kijelölendő font írásmintáját, nem úgy, mintha mindez a text/font almenüből tennénk.

Az utasításív sorrendben utolsó feladata megegyezik a

Ventura Format funkciójával: bizonyos bekezdések, szövegrészek paramétereit lehet itt előre definiálni.

A programot export és import funkciók teszik teljessé. A Lotus valamennyi Windows alatti termékével zavaratlan a kommunikáció, s a WordPerfect 5.0 és 5.1, a Word for Windows, valamint a dBase export-import funkció is felelősséggel megkönnyítik a munkát. Már csak azért is, mert a legtöbb esetben a dokumentum eredeti formátuma sem vész el. Az ASCII import kissé bonyolult, és export-import odalón egyaránt némi konverzióra szorul.

A programból a Windows alá installált összes betűkészlet használható

A CWI készlet közvetítő formátumként szolgálhat, ilyenkor azonban a kiinduló és a cél szövegszerkesztőben is makrókat kell használni.

A QuarkXPress és a Ventura for Windows 4.1 gond nélkül elfogadják az Ami Próban írt állományokat. A Windows alatti alkalmazásokban a magyar ékezetes betűk használata még az angol vagy az angol és magyar programverziókból vegyesen felépülő rendszerek esetében is zökkenőmentes.

Képet importálni sokféle formátumból lehet, bár a TIFF-fel nehézségeink támadhatnak. Az Ami Pro ugyanis – más programokkal ellentétben – csak az újabb TIFF formátumokat ismeri fel.

Összefoglalva: a kiválóan megírt Ami Pro lényegében már csaknem DTP program, amely legfeljebb a nemzeti karakterkészletek sokaságában marad csak el a WordPerfect for Windowstól. Ráadásul DTP jellegű funkciók és WYSIWYG típusú megjelenítésének köszönhetően még a Microsoft Word for Windowsnál is jobb az általunk vizsgált nemzetközi angol verzió. Kíváncsian várjuk, vajon mit lép erre a Microsoft?

Kis János

Helyes-e?

Az Ami Pro magyar verzióját – mint megtudtuk – a MorphoLogic Helyes-e? helyesírás-ellenőrző programjával látták el. Ami a szoftver terjedésének körletje lehet: ez a változat a Microsoft által javasolt kelet-európai kód táblára épül, és az ettől való eltérés a helyesírás-ellenőrző használatakor és az elválasztások esetében is gondot okozhat.

A magyar verzió a közeljövőben megjelenő hivatalos Windows-magyarítás nevezetánát követi – a help „fedőneve” például sügő, a funkció (smart) ikonokat pedig okos ikonoknak nevezik.

Az angol verzió – persze csak részben – megtanítható

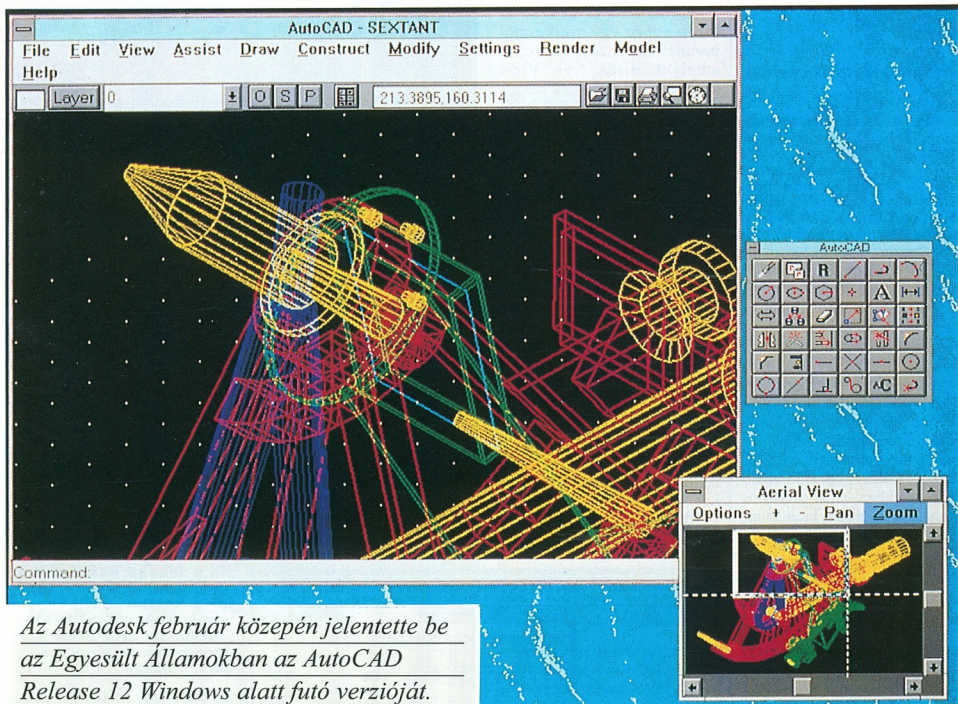
magyarul. Hajlandó ugyanis felvenni valamennyi új szót, amellyel még nem találkozunk. Próbaként – egy hosszabb magyar számítástechnikai tesztszöveg segítségével – sikerült létrehozni egy olyan hibrid szótárt, amely nemcsak a magyar, hanem a szövegben előforduló angol kifejezéseket is ellenőrzi.

Az angol verzió nyelvtani helyességet ellenőrző programja viszont használhatatlan a magyar környezetben. Nem így a szoftver elválasztási algoritmus, amely gyakorlatilag csak a kettősbetűknél hibázik. Mintegy 15%-os a hibás elválasztások aránya, ezek azonban kézzel egyszerűen korrigálhatók.

K.J.

AutoCAD R12 for Windows

Nem (fapa)DOS verzió

Az Autodesk február közepén jelentette be az Egyesült Államokban az AutoCAD Release 12 Windows alatt futó verzióját.

Az alábbiakban ezt a vadonatúj programot mutatjuk be olvasóinknak azzal a megjegyzéssel, hogy a részletes tesztre a Computer Panoráma hasábjain még visszatérünk.

A világ legnépszerűbb CAD-rendszerének már korábban is létezett windowsos változata, amely – óvatosan – *AutoCAD Windows Extension* (Windows-kiterjesztés) névre kereszteltek, utalva arra, hogy a program még nem használta ki teljesen a Windows lehetőségeit.

Az AutoCAD Release 12 for Windows – ismertetője szerint – azonban már teljes értékű *Windows programcsomag*. Tartalmazza a 12-es verzió valamennyi funkcióját, beleértve az AutoCAD adatbázis kapcsolatát, a valósághű megjelenítésért felelős AutoCAD Rendert, az opcionálisan meg-

vásárolható AME testmodellező 2.1-es verzióját, a Region Modelert (a lapmodellezőt), valamint a PostScript és a raszterképek beolvasásának (és kiírásának) lehetőségét.

A Windows verziót a Release 12 teljes dokumentációjával szállítják, kiegészítve a szoftver használatára vonatkozó kézikönyvvel, valamint a Windows környezetre vonatkozó tűzbe helyezési útmutatóval.

Sok CAD-használónak komoly fenntartásai vannak a Windows környezettel szem-

Az Aerial View ablak nem a szerkesztést, hanem a nagy rajzokban való tájékozódást, a részletek kinagyítását, illetve a rajz eltolását segíti

ben, mivel hajlamos jelentősen lelassítani a reá fejlesztett alkalmazásokat. *Az Autodesk ezért maga készítette el a 32-bites Windows Display Lista meghajtót, aminek eredményeképpen a windowsos AutoCAD12 teljesítménye alig marad el a DOS-os verzióétól.* Mi több – az ismertető szerint – a windowsos változat a nagy rajzok

vagy az árnyalt modellek elkészítésében kifejezetten gyorsabb a DOS verziójánál.

Az AutoCAD 12 for Windows előnye persze nemcsak a gyorsaságban, hanem a *Windows felület nyújtotta képességekben* rejlenek. Írásunkban ezért gyors áttekintést szeretnénk adni azokról a lehetőségekről és funkciókról, amelyeket hiába is keresnénk az AutoCAD DOS-os verziójában.

Grafikus felhasználói felület

Az AutoCAD – összevetésére ellenére – *viszonylag könnyen megtanulható programcsomag*. Az új verzió ezen a területen is javított, mivel tartalmazza a Windows programokban megszokott segítőeszközöket. A legördülő menük szöveges megjelenítésre válthatjuk, de legalább ilyen fontos, hogy a leggyakrabban használt parancsokat a felső ikonos nyomógombjainhoz rendelhetjük. Így ugyanis egyetlen gombnyomásra bármely AutoCAD parancs elérhetővé válik. Az AutoCAD valamennyi parancsának leírását megtalálhatjuk az F1 funkcióbillentyűvel előhívható Help ablakban, amely hasznos segítséget nyújthat, ha a munkánk közben valamilyen gondunk támad.

Több AutoCAD egyszerre

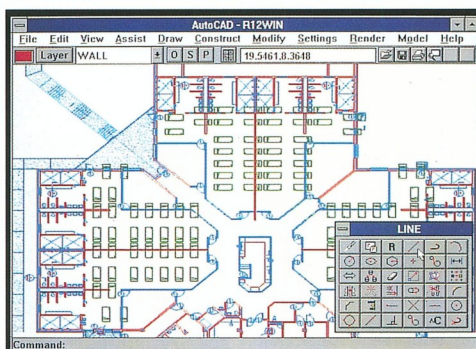
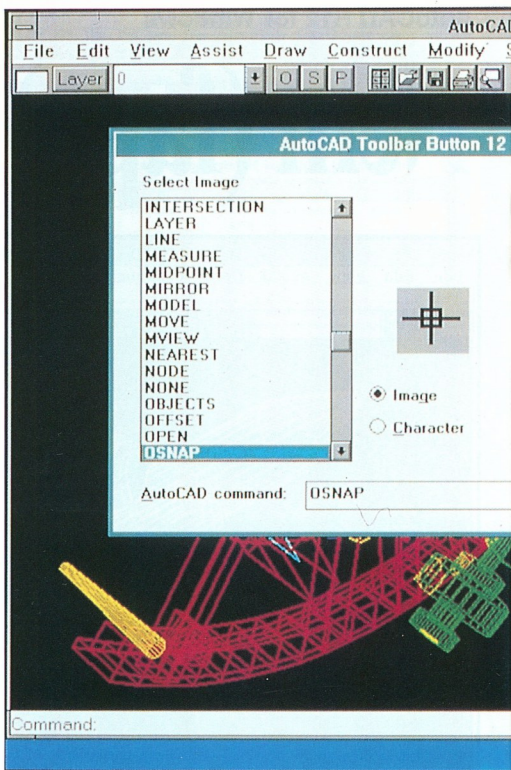
Az AutoCAD for Windows megengedi, hogy *ugyanazon a számítógépen* egymás mellett akár háromszor is *elindítsuk ugyanazt a programot*. Így például megtehetjük azt, hogy amíg az egyik AutoCAD ablakban egy rajzot szerkesztünk, addig a másiktól a háttérben rajzot nyomtatunk, a harmadikban pedig elkészítjük egy modell valóságú megjelenítését. Ha egy meglévő rajzból szeretnénk átvenni rajzelemeket vagy már korábban elkészített szimbólumokat, akkor ezt két egyidejű AutoCAD ablak és a Windows Copy/Paste parancsainak használatával egyszerűen megtehetjük.

Az AutoCAD rajzszerkesztő ablakában egy kisebb, úgyne-

vezett *Aerial View* (látkép) nevű ablakot is találunk, amelyben *a teljes rajz vagy annak valamely részlete ábrázolható*. Ez az ablak csupán a tájékozódást segíti, mivel egészében megjeleníti a rajzot, miközben annak csak egy kinagyított részletét dolgozzuk. A látkép ablakban akár el is tolhatjuk a rajzot, vagy kinagyíthatjuk egy másik részletét, mialatt a rajzszerkesztőben éppen egy szerkesztőparancs fut. Ezt a funkciót, amelyet Birds Eye View (madártávlat) ablaknak neveznek, eddig csak néhány grafikusárnyékoló készítette el az AutoCAD DOS-os verziójához.

OLE támogatás

Az OLE funkció *a különböző Windows-alkalmazásokba beemelt AutoCAD rajzok és az eredeti rajzálomény dinamikus kapcsolatának kialakításában segít*. Ha az AutoCAD 12 for Windows szoftverrel készített rajzokat az OLE segítségével illesztjük be a Word for Windows dokumentumba vagy az MS Excel táblázatba, akkor az eredeti rajzon végzett változtatások automatikusan tükröződnek az illusztrációs célra beillesztett rajzokon is, hiszen a két alkalmazás fenntartja egymással a dinamikus adatkapcsolatot.

Az AutoCAD Windows verzióját akár egy Word for Windows dokumentumból is elindíthatjuk, aminek nem kell más tennünk, csupán kétszer rákattintanunk az oda be-

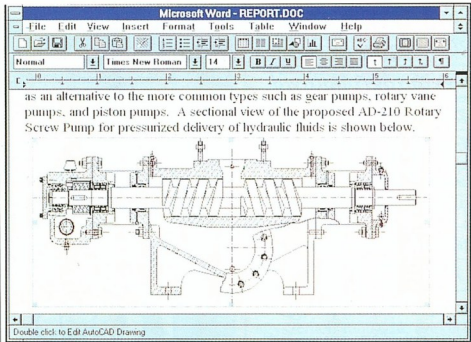
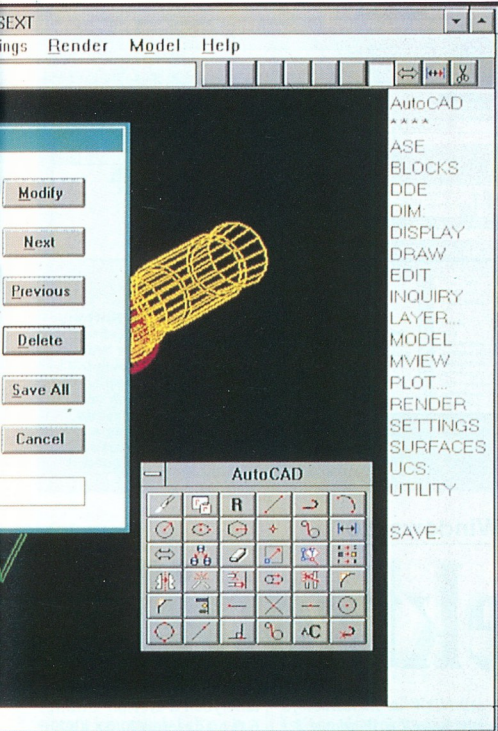
illesztett rajzra. A behelyezett rajzok tehát élő kapcsolatban léteznek az eredeti AutoCAD rajz és annak különböző felhasználásai között.

Az AutoCAD for Windows

▲ **Ha a lebegő eszközdoboz vagy a felső ikonos ikonjaira kattintunk, akkor a megjelenő ablakból kiválaszthatjuk azt a parancsot, amelyet az ikonhoz szeretnénk rendelni**

▲ **Az AutoCAD 12 for Windows szabadon definiálható eszközdobozba a jobb alsó sarokban látható**

a hagyományos Clipboardon keresztüli rajzátviteli is megoldja, bármely Windows alapú grafikus szoftverből. Ha például CorelDRAW ábrát, szimbólumot vagy rajzrészletet szeretnénk vizionálni az AutoCAD rajzunkban, akkor használjuk a Copy/Paste utasítást. *Az AutoCAD a WMF formátumban beemelt rajzrészleteket automatikusan a saját DWG adatformátumára alakítja*. Ugyanezt az ellenkező irányban is megtehetjük, s az

sága. Az AutoCAD DOS-os és windowsos verziója is támogatja az AutoLISP, illetve a C nyelven fejlesztett alkalmazásokat, a Windows verzióban azonban a Microsoft által kifejlesztett *Visual Basic 2.0 fejlesztőkörnyezettel* bővült a fejlesztési lehetőségek köre. A Visual Basic nagy előnye, hogy mivel kifejezetten a Windows-alkalmazások fejlesztésére készítették, használatával a programozásban kevésbé jártasak is könnyen készíthetnek szakmai AutoCAD-alkalmazásokat.

Az ismertető szerint az *AutoCAD for Windows* a hálózatokban ugyanazt a támogatást nyújtja, mint a DOS-os verzió, s elbörgölg a Windows for Workgroups alatti alkalmazásokkal is.

Dinamikus adatkapcsolat

A *dinamikus adatkapcsolat*, a DDE az *AutoCAD rajzi adatainak és valamely más programban tárolt numerikus vagy szöveges adatoknak a dinamikus kapcsolatát építi fel*. Az AutoCAD rajzokat automatikusan áttemelhetjük egy MS Excel táblázatba, ahol a DXF formátumhoz nagyon hasonló szöveges formában jelennek meg a rajzi adatok. Ebben a szöveges formátumban valamennyi rajzelemet az elemtípus azonosító kódszámmal, valamint a rajz geometriáját és tulajdonságait leíró alfanumerikus adatokkal jellemezzük.

Ha az Excel táblázatban szereplő alfanumerikus adatokat valamiképpen átirjuk, akkor az

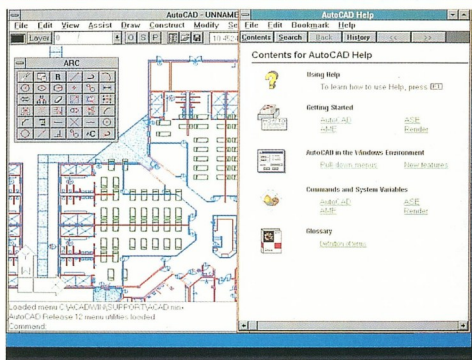
▲ Ha az AutoCAD rajzot egy Word szövegbe szeretnénk illeszteni, akkor ezt a Windows OLE segítségével tehetjük meg, miközben a beillesztett rajz és az eredeti AutoCAD rajz között megmarad a dinamikus adatkapcsolat

AutoCAD programban lévő rajz elemi a változtatásnak megfelelően módosulnak. Ez a funkció, amely nem található meg a DOS verzióban, nagy használatra alkalmas, nagy használatra alkalmas a parametrikus tervezésben.

Adatbázis kapcsolat

A Release 12 for Windows kiterjesztette az adatbázis kapcsolatot a Microsoft által támogatott *nyitott adatbázis kapcsolat* (Open Database Connectivity, ODBC) felé is. Az AutoCAD for Windows rajzai - az ODBC támogatásának köszönhetően - könnyen összekapcsolhatók mindazokkal az adatbázisokkal, amelyek megfelelnek ennek a szabványnak (Microsoft Access, Informix, Oracle stb.). Az Autodesk árpótlékijának megfelelően az *AutoCAD 12 for Windows annyiba kerül, mint a többi PC-s, illetve munkaadóms verzió*. A javasolt magyarországi viszonteladói ára 299 ezer forint lesz. Ha a Windows verziót kedvezően fogadja a hazai piac, akkor az Autodesk mérlegelni fogja a magyar verzió elkészítését is. A programot a magyarországi hivatalos AutoCAD-forgalmazók árúsítják.

Sz.T.

▲ Az F1 billentyű lenyomása után megjelenő Help ablak a program használatá során nyújt nagy segítséget

AutoCAD Windows verziójában készített perspektívus rajzokat, testmodelleket vagy

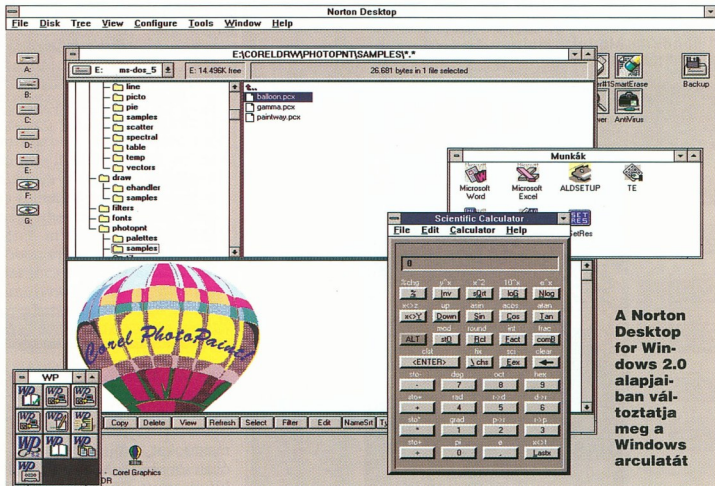
valóságban árnyalt képeket áttemelhetjük bármely Windows alatt futó grafikus alkalmazásba.

Az AutoCAD egyik vonzereje a számára kifejlesztett szakmai alkalmazások soka-

Peter Norton az IBM PC-khez írt agyfűrt segédprogramjaival szerzett hírnevet magának. A Norton Commander például a DOS-t használók nélkülözhetetlen „kezelői felületévé” vált. E remek programgyűjtemény mellé nemrégiben felsorakozott a Windowshoz készített Norton Desktop is, amely szuper-kényelmes elektronikus íróasztalként most már az ablaktechnika előnyeit is kihasználja.

A Norton Desktop for Windows négy darab 3,5"-os HD floppy-n érkezik, három kézikönyv kíséretében. A csomag egy további hajlékonylemezt is tartalmaz a DOS-os programokkal. A Norton Desktop ezenkívül jó néhány alkalmazói programot és toolt – többek között egy kényelmes backupot, egy formázó és egy másoló programot, valamint több zsebszámológép rutint – ajánldekoz a Windows-használónak.

A Norton Desktop for Windows 2.0-s verziója gyorsan installálható. Ez az állítás főképp akkor igaz, ha a floppykat egy alkönyvtárba másoljuk, és innen indítjuk az üzembe helyezést. Az AUTOEXEC.BAT és a CONFIG.SYS szükségesség bejegyzéseiről az installáló program

A Norton Desktop for Windows 2.0 alapjában változtatja meg a Windows arculatát

Norton Desktop for Windows 2.0

Elektronikus

gondoskodik. Ez arra az esetre is vonatkozik, ha az említett állományokba az ERASE PROTECT-hez vagy az IMAGE-hez hasonló programokat is beszerkesztünk, amelyek az UNERASE-zel mentik az adatokat. Komolyan megfontolandó az az ajánlat, hogy a NOTEPAD.EXE Windows editort az új NDW Desktop Editorial helyettesítsük. Ez utóbbi ugyanis lényegesen többre képes, mint elődje.

Ha úgy döntünk, hogy az NDW-t használjuk Windows alatti felhasználói felületként, akkor a Windows elindításakor az NDW.EXE fájl töltődik be a PROGRAM.EXE helyett. Ebben az esetben a SYSTEM.INI-be is ez utóbbinak megfelelő bejegyzés kerül. Ha ezt nem akarjuk, akkor az NDW csoportablakból kettős egérkattintással is elindíthatjuk az NDW-t.

Az NDW az installációja során beépül a Windows 3.1 fájlmenedzserének menüstruktúrájába. Ha elindítjuk a fájlmenedzsert, akkor a menülécen felismerhetjük a Norton menüt: a Norton Desktop for Windows valamennyi segédprogramját használhatjuk. Ez az észszerű integráció az NDW és a Windows közötti sűrűlódásmentes együttműködésnek köszönhető.

Az NDW 2.0-t jelentősen átdolgozták. Új programok (Norton Antivirus, Desktop Editor, Macro Builder, számviteli program) és új funkciók kaptak benne helyet, ezenkívül ergonomiai és funkcionális javításokra is sor került.

Ezek a változtatások persze nem láthatók azonnal, ami nem is baj, hiszen így módon nagyon egyszerűnek tűnik a régióról az új verzióra való átállás.

A segédprogramok listáját,

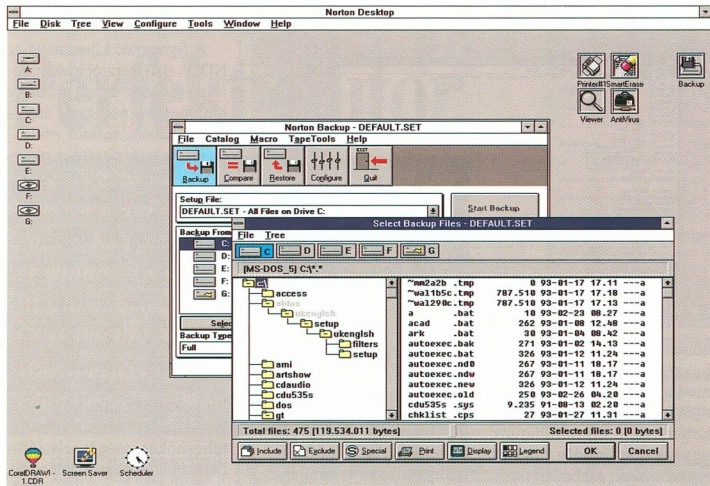
amelyben a Norton Utilities 6.0 a főszereplő, az alábbi programok egészítik ki.

Norton Antivirus.

A Michelangelo vírus körüli huzavona kiváló reklám volt a Norton Antivírusnak. Ez utóbbi szoftver azonos a Norton Antivirus for Windows néven árusított program 2.0-s verziójával. Az „ellenőrzés” menü teljes meghajtót vagy bizonyos könyvtárakat, illetve fájlokat vizsgál végig, vírusokat keresve. A fájlok ellenőrzése – a DOS verzióval összevetve – kissé nehezkesebbnek tűnik, de ez olyan körülmény, amelyhez a Windows-használóknak amúgy is hozzá kell szokniuk.

A bejegyzett felhasználók a Symantecnél folyamatosan aktualizálhatják a víruslistát. Arra is kínálkozik azonban lehetőség, hogy a listát manu-

opcio segítségével – még a tárolás előtt ellenőrizhetjük a programozási hibákat.

A Macro Builderbe *nemcsak új programrészeket szerkesztettek, hanem számos funkciót ki is javítottak, illetve módosítottak benne.* Így például lényegesen lerövidítették a Norton Desktop for Windows startidejét.

A dokumentumokat a kétszeri égerkattintáson kívül a „drag and drop” funkcióval is megnyithatjuk: az egerrel egyszerűen ráhúzzuk ezeket a

◀ **A Norton Desktop része egy kiváló adatarchiváló program, a Norton Backup**

◀ **A Norton Desktop System Information programjával átfogó képet kaphatunk a számítógépünkről**

Íróasztal

álisan változtatgassuk. Ehhez viszont ismernünk kell a vírusok pontos programszerkezetét.

Ha a merevlemez vagy a rendszerfloppy bootszektorát (rendszerstartományát) már a PC indításakor ellenőrizni szeretnénk, akkor a következő bejegyzést kell beírunk a CONFIG.SYS-be:

```
DEVICE=C:\NAV&SYS /B
```

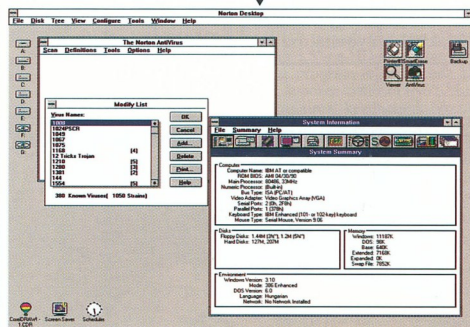
Ebben az esetben a „Virus Intercept” megvizsgálja az adott meghajtón újonnan leírt programokat, és közben rezidensen a birtokába vesz 4 Kb-át RAM-ot.

A felfedezett kártevőket a „vírusklinika” (Virus Klinik) segítségével hatékonyan eltávolíthatjuk, és ebben a programban a megfertőzött állomány kijavítására vagy törlésére is lehetőségünk nyílik. A programfájlokat azonban be is oltathatjuk. Ehhez az alkalmazás első indításakor ol-

tóadatokat kell elhelyeznünk a listában, és ezeket valamennyi újból start esetén össze kell hasonlítani az aktuális adatokkal.

Desktop Editor

A Desktop Editor jóval több menüfunkciót kínál, mint a NOTEPAD.EXE Windows editor. Ily módon egyszerűen több állománnyal is dolgozhatunk, a különböző fájlokat összehasonlíthatjuk, ezenkívül bizonyos karaktersorozatokat több fájlban is kereshetünk. A gyakori billentyűkombinációkat – a billentyűmakró funkció segítségével elraktározhatjuk, és ezeket szükség szerint indíthatjuk. Az éppen feldolgozott állományokat – biztonsági okokból – meghatározott időközönként célszerű menteni vagy backup állományként tárolni. Az utasítások hatását, több lép-

csőn keresztül, visszamenőleg megszüntethetjük.

Macro Builder

A Macro Builder újonnan került a programcsomagba, és hasznos kiegészítőjévé vált a 40 utasítással kibővített *Batch Builder*nek. Ez utóbbival egyébként egyszerű Windows programokat állíthatunk össze. A Macro Builder – a Windows Recorderhez hasonlóan – feljegyzi, és gombnyomásra újra lefuttatja a teljes rendszerterület összes billentyűműködését. A Batch Builderrel készített alkalmazásokban – a Test of Bugs

DOS vagy a Windows programokra.

A fájlokat egy „Utility” szimbólumra mozgatva „vehetjük kezelésbe”. Ha például egy alkönyvtárat az NDW Backup szimbólumára húzzunk, akkor ily módon tárolhatjuk a tartalmát.

A könyvtárakat különböző szinteken jeleníthetjük meg a fájlmenedzserben. A felhasználói felület szimbólumait a „Desktop” utasítással helyezhetjük el, és ezzel is igazgathatjuk.

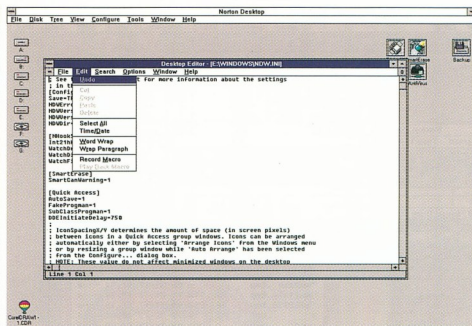
Újdonság a File Viewer, amelynek segítségével a CorelDRAW-val, a Desig-

nerrel, a Windows Metafilel vagy a Wordperfect Cliparttal készített képeket is megjeleníthetjük a megfelelő program elindítása nélkül.

A képernyőkímélő (Screensaver) számos színes képecskét mutat, és az After Dark vagy a Windows 3.1-es képfórmátumot is felismeri.

A „Config” menü is áttekinthetőbbé vált, és megkönnyíti a menülecek átalakítását. A könyvtárakat – az alkönyvtárakkal együtt – átmásolhatjuk, illetve „rühúzhatjuk” egy másik meghajtóra. A Windows 3.1 fájlmenedzserének állományait pedig az NDW felületre vihetjük.

Egyszerűbbé vált a nyomtató elérése is. Ha ki akarunk nyomtatni egy állományt, akkor azt a helyi vagy a hálózati ablakból a nyomtatásim-

bólumra kell húznunk. A felhasználói felületen valamennyi csatlakoztatható nyomtató számára elhelyezhetünk és konfigurálhatunk egy-egy szimbólumot, és ezeket azután szabadon használhatjuk.

A fájlnévek és a feliratok különböző betűtípusokból

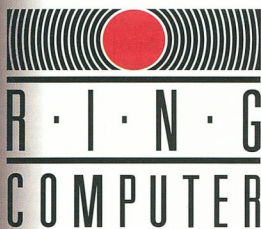
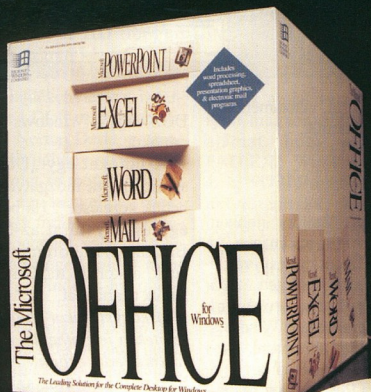
A Desktop Editor sokkal hatékonyabb szövegszerkesztő, mint a Windows Notepad programja

készülhetnek. Ezt az opciót egyébként a Windows 3.1 fájlmenedzser is tartalmazza. Az NDW-nek nem okoznak gondot a Windows 3.1 TrueType betűi sem.

Véleményünk

A Symantec kihasználta az NDW első verziójának megjelenése óta eltelt néhány hónapot, és nemcsak átdolgozta, hanem számos részlettel ki is egészítette a programot. Habár az első teszthez csak egy béta-verziót használhattunk, a Norton Desktop for Windows 2.0 nagyon stabilnak és gyorsnak bizonyult. Kedvező volt, hogy a program – valóban kényelmes íróasztalként – megfelelően kamatoztatta az ablaktechnika által kínált előnyöket. A segédprogramok és a funkciók kiegészítése megnövelte a grafikus felhasználói felület teljesítményét, elsajátíthatóságát és használhatóságát, anélkül, hogy a szoftver túlságosan bonyolulttá vált volna.

EGY TÖKÉLETESEN FELSZERELT ÍRÓASZTAL

1016 Budapest, Dezső u. 12/a.
Tel.: 156-9325 Fax: 175-9489

8000 Székesfehérvár, Budai út 80.
Tel.: (22)329-990 Tel./fax: (22)329-900

Microsoft®

WordPerfect 5.2 for Windows

Perfekt editor

A szövegszerkesztők piacán olykor hatalmas harc dúl a különböző termékek között. Sok programnak létezik DOS-os és windowsos változata is.

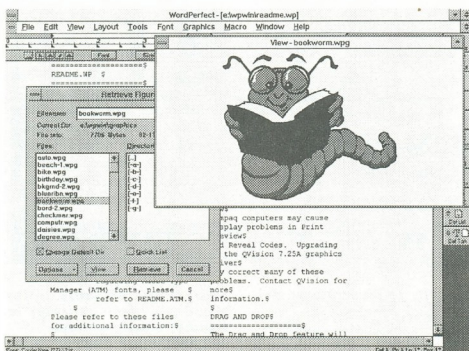
Az alábbiakban régi adósságunkat szeretnénk pótolni, s a széles körben használt WordPerfect szövegszerkesztő windowsos verzióját mutatjuk be.

A számítógépes programok között – tekintet nélkül a géptípus vagy az operációs rendszerre – előkelő helyet foglalnak el a szövegszerkesztők. Két alaptípustak különböztethetünk meg: *vannak elsősorban programfejlesztésre alkalmas text-, illetve soreditorok, a másik csoportba pedig az inkább levelezésre használható szövegszerkesztők, más néven wordprocessorok tartoznak.* Ez utóbbiak jóval többet tudnak az előbbieknél, ráadásul számos különleges és kényelmi szolgáltatással is ellátták őket. Legtöbbször nem egyszerű ASCII állományokat kezelnek, hanem speciális formájú dokumentumokat, teletöltve azt saját vezérlőködjökkel.

A PC-s szövegszerkesztők öse, a jó öreg WordStar még a CP/M-es korszakból „mentette át” magát. Jelenleg is létezik aktuális, sőt windowsos változata is. Ennek ellenére a *szövegszerkesztők mezőnye napjainkra két programra „szűkült”,* bár több neves szoftver is – Ami Pro, XY Write, CA-Textor vagy éppen a hazai EKSzer – megtalálható a piacon.

Amerikában a WordPerfect, Európában pedig inkább az MS Word programok különböző változatai honosítottak meg. Mivel ez idáig csak „futólag” foglalkoztunk a WordPerfecttel, ideje bemutatnunk a legújabb, windowsos alatt futó változatát.

A *WordPerfect for Windows 5.1-es* volt az első igazán használható, nagy teljesítményű szövegszerkesztő, amely a sikeres grafikus környezet alá készült. Megvalósult benne a WYSI-

A WordPerfect for Windows 5.2 megjelenése hasonlít a korszerű windowsos programokéra

WYG elv, és ikonokkal, illetve szépen kidolgozott menükkel irányíthatjuk a programot. Rá is fért mindez erre a szövegszerkesztőre, hiszen a DOS-os WordPerfect 5.0 (és később az 5.1-es) – bármennyire kiváló is – egyáltalán nem kényeztette el a felhasználókat. Hiába kínált sok remek lehetőséget, ha a szerkesztés közben éppen azt nem lehetett látni, ami a cél volt, és a korszerű, legördült menürendszer is csak az „utolsó percen” vezeték be.

A *WordPerfect for Windows 5.1-nek* is volt egy nagy „hibája”: *megjelenése után nem sokkal a Microsoft bemutatta a WinWord 2.0-s programot.* Mivel pedig ez utóbbinak már volt egy – ugyan gyengébb – „elődje”, a vásárlók inkább a Microsoft programjára figyeltek. Ráadásul mindazt, ami a WP-ből hiányzott, „bepakolták” a Wordbe.

A Word Perfecttel dolgozva nagyon könnyű beilleszteni a szövegbe a különböző grafikus objektumokat

Így azután előállt az a furcsa helyzet, hogy *amíg a windowsos környezetben „tarol” a Word, addig a WordPerfect az 5.1-esel is szép szövegeket hasit ki a szövegszerkesztők képzeletbeli tartóábról.*

Most azonban megjelent a WP for Windows 5.2-es változata, (amelyet az *MT-Computer Rt.-től* kaptunk meg tesztelésre), s – úgy tűnik – komoly ellenfele lehet a Wordnek. Már az első pillanatokban megállapítható, hogy *tehetős tudású – és méretű – programtervezéssel állunk szemben.* Szinte az összes lényeges funkciót – már amelyet jelenleg illik beépíteni egy efféle terméke – integrálták a szoftverbe. Megtaláljuk benne a tezaszúrót, a helyesírás-ellenőrzőt, a nyelvtani

elemzőt, sőt egy rendkívül hatékony fájlmenedzsert és egy állomány-nyilvántartó, -visszaeresztő programot is. A kollekcio érdekessége, hogy ezeket a funkciókat nemcsak a programból, hanem a Windowsból is használhatjuk.

Nézünk először az *installáció!* A tesztelt változat kilenc darab 3,5"-os HD-s lemezen fért el. A program telepítéséhez az első lemezen található INSTALL programmal kezdhethünk hozzá, természetesen a Windows RUN parancsával. Az üzembe helyezés során több lehetőség közül választhatunk. A *standard installáció* azt jelenti, hogy mindent felmásolunk, de ehhez 12 Mbnyi helyre van szükség. Ha a *custom installációra* voksolunk, akkor magunk dönthetjük el, hogy honnan hova és mely állományoknak kérjük a telepítést, milyen billentyűzetet (Windows vagy WP 5.1 DOS kiosztású) és monitort szeretnénk, kellenek-e a különleges nyomtatómeghajtók, és még a nyelvtérületet is meghatározhatjuk. A *hálózati telepítés menüpontja* akar a szerverre, akár a munkaállomásra is másolhatjuk a programot.

Ha a telepítés rendezben befejeződött, akkor külön WP ablakban találjuk a különböző programrészek ikonjait. Ezek után elindíthatjuk a programot. Az első alkalommal rövid ideig várunk kell, amíg a szoftverünk birtokba veszi a telepített nyomtatókat és a fontkészleteket. Minderre a WYSIWYG miatt van szükség.

A *WP for Windows 5.2 főablakának képe megegyezik a szokásos Windows ablakéval.* Felül látható az ablak neve, a megnyitott és az aktuális állomány teljes nevével együtt. Alat-

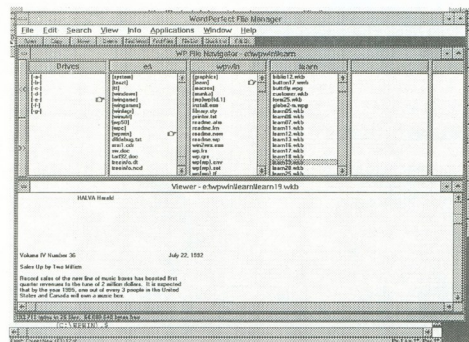
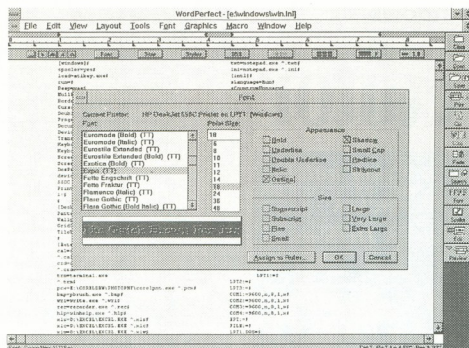
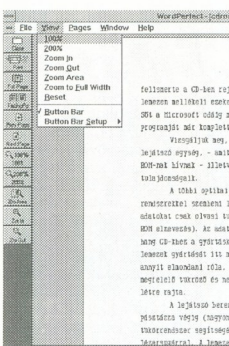
ta foglal helyet a menüsor, amely alatt – ha engedélyztük – megtaláljuk a margók és a táblatorok stb. jelzéseit. Ebben a „csapatban” még néhány nyomógomb is van. Ezek a táblatorok beállításához, a szövegben használt fontok, stílusok, hasábsók és táblázatok definiálásához, valamint a szöveg kiegyenlítéséhez nyújtanak segítséget. Alapállapotban ezek alatt találjuk – feltéve, hogy ezt is engedélyztük – az aktuális parancsikon-sort (Button Bar) is.

A szöveget jobboldal és alul a szokásos görgetőlecek keretezik. Az alsó sorban – az aktuális kurzor- és lapozócikkek mellett – az éppen használt font neve és mérete olvasható. Ezt a sort használja a program a fontosabb üzenetek kiírására is.

A menürendszer sok érdekességet tartogat. A *File* menübe csoportosítottak a legfontosabb fájlműveleteket, a nyomtatási feladatokat, a fájlmenedzser funkciókat és az alapbeállításokhoz szükséges *Preferences* opciót is. Itt két lényeges újdonságra bukkanunk. Az egyik a már más alkalmazásokból megismert *kulcszavas védelem*, a *Password*. A jelszóval ellátott dokumentumok csak a kulcsszó ismeretében tölthetők be.

A másik újdonság sokkal érdekesebb ennél. Az *Alapvető fájlműveletek* (*Load, Save stb.*) esetében lehetőségünk van az úgynevezett *Quick List* használatára, s szabadon összerendelhétünk meghajtott és alkönyvtárakat stb. Később ezeknek olvasható, közhírhő neve adhatunk. Ily módon a továbbiakban nem kell bajlódnunk a bo-

A Print Preview funkció hiánya, hogy „egyenfőtű” jelenti meg a szöveget

nyolult, DOS szentü adateléréseikkel: ezendő, ha „rábötkünk” a szükséges csoportnévre. Ha például gyakran olvasunk be MS Word 5.5 formátumú állományokat, akkor az alábbiakat kell tennünk. Meghatározzuk az aktuális elérési utat a Word dokumentumokhoz, beállítjuk a DOC kiterjesztést, majd az egészet elnevezzük MS Word

Kényelmes és nagy teljesítményű fájlmenedzsert is kapunk a programhoz

5.5 objektumnak. Ha ezután innen szeretnénk betélni valamit, akkor először az MS Word 5.5 sorra kattintunk, és máris abban a könyvtárban vagyunk, ahol csak a DOC kiterjesztésű fájlok találhatóak. Mindezt természetesen ki is kapcsolhatjuk.

A következő menüpont az *Edit*. Ez a különböző karakterlánc-másoló, törlés és duplikáló funkciókat tartalmazza. Itt véggezhetjük el a keresést vagy a szövegcseréket is. Lényeges, hogy a *WP for Windows 5.2 OLE-képes*, tehát az *Insert Object* parancsunk kapcsolatot teremthetünk más Windows-alkalmazásokkal, például a *CorelDRAW*-val vagy az *Excel*-el.

A *View* pontban a képernyő küllemét szabályozhatjuk. Bekapcsolhatjuk a rulert, esetleg megadhatjuk, hogy milyen nagyításban akarjuk látni a szöveget. Ha *draft* módba kapcsolunk,

A WordPerfect szövegszerkesztő program kihasználja a Windows TrueType fontjait

akkor a DOS-os WP képernyőt szimulálja a program, azaz a látoú ké csak felületen azonos a végeredmény.

Lehetőség van a vezérlőkód megjelenítésére is (*Reveal Codes*). Ekkor egy másik, lenti ablakban látjuk a különleges vezérlőkódokkal, jelekkel teleírdelt szöveget.

A *View* menüpontban szabályozhatjuk a parancsikon-sort is. Megadhatjuk a pozíciót, sőt módosíthatjuk is „ezeket”. A többes szám nem tévedés, mivel pozícióból több is van. Ezek közül úgy választjuk ki a megfelelőt, hogy az egérrel rállunk a *Button Barra*, majd le nyomjuk a jobb oldali egérgombot: máris megjelennek a lehetőségek változatk. Külön sora van a fontoknak, az alapvető fájlműveleteknek, a formázásnak vagy a makrózásnak.

Ebben a programban látnunk először olyan ikondefiniócs, illetve -módosító eljárást, amelyre csakis jót mondhatunk. *Rendkívül egyszerű a saját ikonok létrehozása*. Egy-egy új opció – például egy menüpáncs – definiálása csupán annyiból áll, hogy „megmutatjuk” a programnak a kívánt opciót, és máris megjelenik a megfelelő ikon, a hozzá rendelt parancsokkal. Hasonlóan lehet makrókat rendelni az ikonokhoz. Intelligens, utánjárás érdemes megoldás!

A *Layout* a teljes dokumentumra, a lapokra, a bekezdésekre vagy a sorokra vonatkozó parancsokat tartalmazza. A *Line* opcióval a sorokra adhatunk ki parancsokat. A *Page* menüvel szabályozhatjuk az oldalsszámot, a papírméretet, valamint a fej- és a lábrész stb. A *Columns* parancs segítségével többes hasabos tördelést állíthatunk be, a *Tables* opcióval pedig táblázatok száruhatunk a szövegbe. Itt nemcsak a szokásos formázásokat végezhetjük el, hanem képleteket is elhelyezhetünk, sőt számításokra is kínálkozik lehetőség.

A *Footnote* és az *Endnote* parancs a lábjegyzetek kialakításában segít. A *Typesetting* parancs pedig arra nyújt lehetőséget, hogy a Windows programmal kiadványszerkesztést is végezzünk, hiszen a szó- és a betűalvásokat és a sorkiegyenlítést és a margók helyét is meghatározhatjuk.

A fejtett szövegszerkesztőkben megszokott módon itt is definiálhatunk stílusokat. Ez a funkció ugyan jól használható, de véleményünk szerint a többi program ugyanilyen szolgáltatása praktikusabb!

A **Tools** menüpont – nevéhez híven – a **kiegészítő programokat** és a **szolgáltatásokat gyűjtő csokorba**. Innen indítható a helyesírás-ellenőrzés és az automatikus elválasztás stb. Külön ki kell emelnünk a **Language** opciót, mivel megtalálható benne a magyar nyelvtérlet is, bár a lemezek sajnos nem lettek meg a megfelelő elválasztási és helyesírás szótárak.

A **Tools** menüben bekapcsolhatjuk az **Outline** formátumot, sorba rendezhetjük az adatainkat, s itt van a körlevelek **Merge** parancsa is.

Nagyon egyszerű az indexlista vagy a tartalomjegyzék elkészítése is, amihez a **Mark Text**, a **Define** és a **Generate** parancs nyújt segítséget. A **Spreadsheet** parancs segítségével külső számolóábrák kapcsolhatunk a dokumentumunkhoz – nagyon hasznos lehetőség! –, amelyeket később automatikusan aktualizál is a program.

A **Font** menü a **karaktérkészletekhez szükséges opciókat** tartalmazza. Itt főképp a **WP Characters** parancs érdekes, amelynek segítségével különleges karaktereket szűrhatunk a szövegbe. Ebben az esetben nem csupán matematikai vagy speciális jelekről van szó, hanem görög, ciril, héber vagy akár japán szimbólumokról is.

Külön is említést érdemel a **Graphics** menü. **Praktikusan, egyszerűen hozhatunk itt létre graphics vagy textketet, de készíthetünk matematikai egyenleteket és kiegészítő ábrákat is.** Az aktuális szöveget hozzárendelhetjük az objektumokhoz, és ezzel később sem kell törődnünk, mivel ezt a feladatot magára vállalja a program. A szövegben kereteket is elhelyezhetünk, és ezeket nagyíthatjuk vagy torzíthatjuk az egérrel. Ugyancsak ebben a menüben lehet különböző vonalakat, illetve kereteket definiálni.

A **Macro** menü segítségével a **program választékos nyelvét** is használhatjuk. Ez a egyszerű lehetőség már régóta erőssége a WordPerfectnek, és ezt ebben a változatban sem korlátozták.

Aki igényli, a programban bekapcsolhatja a vezérlőközpont megjelenítését is

Bár a táblázatok kezelését sajátos tanulni kell, feleltébb kellemes, hogy bármilyen műveletet végezhetünk velük

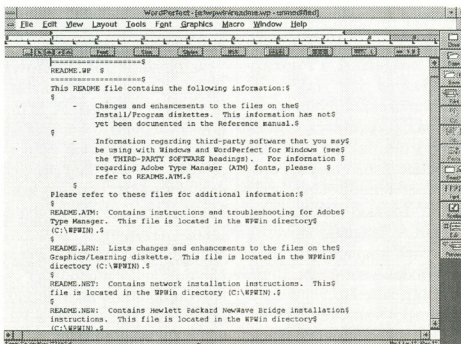
A **Windows** ablakban nincs sok opció. A megnyitott ablakokat csak átfedve vagy megosztva láthatjuk. Az aktuális dokumentumokat – az ablak sorszámaival együtt – természetesen megjeleníti a program.

A **Help** menü valószínűleg ismerős a Windows-használóknak. Nagyon rugalmas, és sok mindent elárul a programról.

Végeztül foglalkozunk össze a szoftver erősségeit és gyengeségeit! Pozitívumként könyvelhetjük el a **rendkívül rugalmas Button Bar rendszert**. Milyen jó lenne, ha más programokban is találkozhattánk ilyenekkel! Ugyancsak különlegesség a **sok egyszerű fűljművelet és ezek hatékonysága**. Ha mindezt kiegészítették volna a CA-Texttor fájljénv nélküliségével, akkor nem is lenne más igényünk. (No de ne legyünk telhetetlenek!) **Kiválóak a program tördelési funkciói**; hasonló szolgáltatásokat csak az igazi DTP programoktól kapunk. Kényelmes a grafikai, a szövegobjektum, a táblázatok és az egyéb objektumok beillesztése, szerkesztése is.

Nagyon öröndetes, hogy a **WP 5.1 DOS-os változatában még meglévő kényelmetlen funkciókat** – beillesztett vezérlőkódok, nem pontos megjelölés stb. – a **fejlesztők a háttérbe rejtették**. Ugyancsak példadártekl a program indexelése, tartalomjegyzék-készítési lehetősége, illetve fejezatszámozása.

Lássuk ezek után a negatívumokat! **Számunkra a stílusok definíciója és használata tűnik a legkényelmetlenebbnek**. Zavaró

A WordPerfectben nagyon egyszerű az oldalszámozás beállítása

volt még, hogy a **Print Preview** funkció – annak ellenére, hogy sok szolgáltatás van – nem mutatja pontosan a betűtípusokat és azok formáját. Nehéznek ítéltük az objektumok keretezését,

kiemelését is, és ugyanez mondható el a **pozicionálásról** is. Alapesetben mindezek egyszerűre, de ha valaki különleges hatásokat is szeretne, akkor bizony küzdenie kell egy kicsit.

Sajnos a más programokból származó állományok beolvasásához sem kapunk segítséget. Nem adhatjuk meg például, hogy **Windows Write** állományokat kérünk, mivel ezeket csak a pontos fájlnév után azonosítja a program. Előnyére legyen mondván viszont, hogy sok dokumentum- és grafikaformátumot olvashatunk be.

Mindent összevetve, a **WordPerfect for Windows 5.2-es változata igen komoly teljesítményű szövegszerkesztő program, amely sok-sok érdekességgel vertegek fel.** Több szempontból megközelíti a professzionális DTP programokat is. S ha sikerül „megbarátoznunk” a negatívumait is, akkor egy feleltébb kellemes szövegszerkesztő birtokosai lehetünk.

György György

Paradox for Windows

Betáblázva

A Windows nyújtotta lehetőségeket próbálja kiaknázni a Borland új relációs adatbázis-kezelője, a Paradox for Windows. Írásunk szerzője ezt a hálózati képességekkel felruházott szoftvert tesztelte, s most lépésről lépésre bemutatja a kezelését.

köszönhetően most már a helyes magyar sorrend felállítására is lehetőség nyílik.)

A Table Repair Utility segítségével kijavíthatjuk a megsérült táblákat. Ilyen sérülést például a hálózati feszültség kimaradása okozhat. A Serial Number Utilityvel megnevelhetjük a hálózati felhasználók számát. A Paradox for Windows egyébként már

A program elindítása után megjelenik a menü és a toolbar. A szükséges parancsokat az egérrel és a billentyűzettel is kiválaszthatjuk a menüből. A toolbar nyomógombjaival viszont a menü használata nélkül adhatunk ki parancsokat. Az egér jobb oldali gombjával azonban ezekből a nyomógombokból is előcsalogathatjuk a menüt. Általában jellemző, hogy az egér jobb oldali gombjával megjeleníthetjük az adott objektumhoz tartozó jellemzőket megváltoztató menüt.

A Paradox for Windows táblákban tárolja az adatokat. Ezekben a táblákban kétmillióárd rekordot raktározhatunk el, és rekordonként 255 mezőt definiálhatunk. Példaként hozunk létre egy egyszerű táblát! A tábla szerkezetét dialógusablakból választhatjuk ki, de dBase és régebbi Paradox táblákat is megjeleníthetünk.

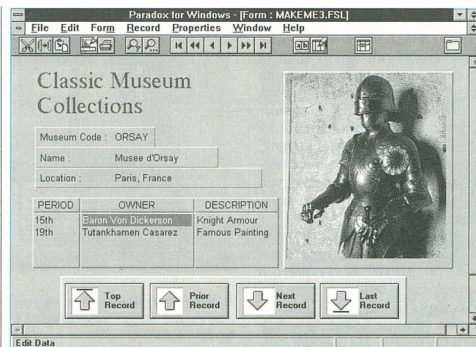
A tábla kiválasztása után újabb ablak tűnik fel, amelyben a mezők nevét, típusát és egyéb jellemzőit adhatjuk meg, az adatbevitelre és az adatkapcsolatokra vonatkozóan. Az adatok lehetnek alfanumerikusak (1–255 karakter), számosk (1E307 – 1E308 15 digit) és pénznemek, de dátum-, memo (256 Mb-át), formázott memo, bináris, grafikus (.BMP, .PCX, .TIF, .GIF, .EPS) és OLE adatok formájában is megadhatjuk ezeket. A tábla első mezőit *elsődleges indexszel* láthatjuk el. Az ilyen mezőkre egyedi lesz a rekord.

A további jellemzőket comboboxból választhatjuk ki, és ezek definiálásakor egy újabb dialógusmező jelenik meg, amelyben paraméterez-

A Borland legújabb terméke, a Paradox for Windows adatbázis-kezelő rendszer több tagból áll. Közülük talán a Paradox for Windows adatbázis-kezelő a legfontosabb. A rendszer további elemei: a LAN Pack hálózati kiegészítés, amelynek segítségével megnövelhetjük a hálózati felhasználók számát, valamint a Paradox for Windows Runtime, amellyel futtathatjuk és terjeszthetjük az elkészített alkalmazásokat. A Runtime egyszeri megvásárlásával egyébként a fejlesztő jogosulttá válik arra, hogy alkalmazásaihoz a futtatórendszert is mellékelje.

Ugyancsak a szóban forgó termékcsalád része az SQL kiegészítés, amely kapcsolatot teremt az SQL szerverekkel (DB2/MDI, IBM EE DBM, Interbase, Novell, Oracle, DEC RDB/VMS, SyBase). A rendszer sorrendben utolsó eleme a Paradox Engine & Database Framework, amely Pascal, C és C++ függvényeket, eljárásokat, valamint objektum-orientált adattípusokat kínál a fejlesztőknek, hogy az adataikat Paradox táblákban tárolhassák, és kamatoztathassák ezek előnyeit.

Az előbbieken felsorolt termékek azonban nem részei

A Paradoxszal kitűnő minőségű képernyőformátumokat definiálhatunk, sőt még grafikus mezőt is használhatunk

a Paradox for Windows programnak, amelyről az alábbiakban olvashatunk.

A Paradox for Windows szoftver installálása után a Windows programmenedzserben megjelenik a Paradox for Windows ikon. Ha erre rákattintunk, akkor feltűnnek az adatbázis-kezelő és segédprogramjainak ikonjai. Ez utóbbiak elsősorban a Paradox for Windows paraméterezik. Ezekkel állíthatjuk például a „language driver”, amelynek alapján a Paradox for Windows sorrendbe állítja a tábláit. (A Borland és a Számalk Szoftver Disztribúció együttműködésének

önmagában is hálózatos verzió. Hálózati alkalmazás esetén a Paradox for Windows és a Windows is futhat a munkaállomáson, de telepíthetjük ezeket akár a szerverre is.

A Paradox for Windows roppant jól kihasználja a Windows lehetőségeit. A Windowsra jellemzően a szóban forgó szoftver is több variációt kínál egy-egy funkció elérésére (menü, toolbar, hotkey), ezenkívül támogatja a DDE-t (Dynamic Data Exchange) és az OLE-t (Object Linking and Embedding). A segédprogramok után nézzük meg kicsit közelebbről a Paradox for Windowst is!

hetünk. A másodlagos indexet is itt definiálhatjuk. Ehhez csupán néhány mozdulatot kell tennünk az egérrel, és máris kijelöltük, hogy mely mezők szerint indexeljék a táblánkat. Ha több táblánk is van, akkor az egymással összefüggők között hivatkozási egységet (referential integrity) hozhatunk létre. A mestertáblából ezután addig nem törölhetünk ki rekordot, amíg a részletező táblák hivatkoznak erre.

Bizalmas adatainkat jelszóval védhetjük, sőt a mezőkre is definiálhatunk jelszavakat, s így módon meghatározhatjuk, hogy ki olvashatja, illetve módosíthatja a mező tartalmát.

Relációs adatbázis-kezelés esetén a táblák általában azonosítóból (kulcs) és adatokból állnak. Ha az adatbevitel során csupán az azonosítóra van szükség, de ez önmagában semmit sem sugall, akkor – segítségképpen – *gombnyomásra az adott azonosítóhoz tartozó adatokat is megjeleníthetjük*, és az adat kiválasztva az azonosítót is beírhatjuk. Ily módon nem vihetünk be rossz, tartalom nélküli azonosítót.

Lehetőség nyílik ezenkívül arra is, hogy egy kiválasztással két tábla azonos elnevezésű mezőit töltsük fel. Egy-egy mezőn korlátozhatjuk a bevihető adatok számát. Előírhatjuk a legnagyobb, illetve a legkisebb értéket, beállíthatjuk az alapértéket, megkövetelhetjük a mező kitöltését, de definiálhatunk formátumot is, amelynek természetesen meg kell felelnie a bevitt adat formátumának. Ezek a lehetőségek *egyszerűbbé és pontosabbá teszik az adatok rögzítését*.

Természetesen nincs mindig szükség arra, hogy táblákat hozunk létre. *Adatok importálásakor* (text, Quattro, Lotus, Excel) például automatikusan elkészülnek és feltöltődnek a táblák. (Lehetőse-

günk van persze az *adatok exportálására* is.) A táblák formáját az egérrel változtathatjuk. Az egér bal oldali gombjával az oszlopok szélességét, magasságát, jobb oldali gombjával pedig azok egyéb jellemzőit állíthatjuk be a megjelenő menüin keresztül.

Az adatokat soronként is beírhatjuk, ám sokkal esztétikusabb, ha *adatbeviteli for-*

lyet tovább finomíthatunk. Ha a szükséges objektum kijelölése után lenyomjuk az egér jobb oldali gombját, akkor megjelenik egy menü, amely – egyetlen mező esetében – lehetőséget nyújt a mező színének, keretének, a keret színének, vastagságának, a betűk méretének, színének, típusának, stílusának, valamint a tartalom elrendezésének

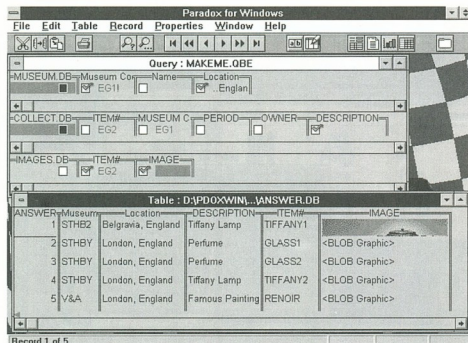
olvasható legyen-e, és a beírt szöveg látszódjék-e vagy sem.

Programozási szempontból a menü legfontosabb eleme a *methods pont*. Ha ezt kiválasztjuk, akkor lehetőségünk nyílik arra, hogy meghatározzuk, miként reagáljon a program bizonyos eseményekre, s milyen programrészlet hajtódjék végre. Ily módon a teljes program helyett csupán az objektumra kell koncentrálnunk.

Az adatbeviteli formát a *rajzszközök* segítségével tovább színesíthetjük. Nemcsak vonalakat, köröket és négyzeteket, hanem képeket is megjeleníthetünk. *Itt is alkalmazhatjuk a Windows által támogatott OLE funkciót*. Például elhelyezhetünk valahol egy OLE objektumot, amelyet az adatbevitel során bármikor aktivizálhatunk. Az így elkészített forma minden igényt kielégítő adatbevitelt tesz lehetővé, ezenkívül gondoskodik az adatok áttekinthetőségéről is.

Ha az adataink már a számítógépen vannak, felmerül a kérdés, hogy miként tudunk információit nyerni belőlük. A Paradox for Windows erre is kínál megoldást. Az információszerezés, azaz a lekérdezés módja az alábbi: *a felhasználó összeállít egy kérdést, a Paradox for Windows ezt feldolgozza, és egy választáblában megadja az eredményt*. Az a táblát valamennyi kérdés után automatikusan újragenerálja a rendszer. Mivel a megszerkesztett kérdéseket elmenthetjük, lehetővé válik ezek későbbi felhasználása, akár a programozás, akár egy újabb lekérdezés során.

A kérdés megszerkesztése *kérdérendező tábla kijelölésével* kezdődik. Ha a kérdés több tábla összekapcsolásából áll, akkor további táblákat is meg kell adnunk. A szükséges táblák definiálása után jelöljük ki a táblák között kap-

A Paradoxban hatékony programozási nyelv segíti az alkalmazások fejlesztését

mát szerkesztünk. Ily módon a későbbiekben meg is nézhetjük az adatokat. Példaként tervezzünk meg egy adatbeviteli formát!

Induláskor feltűnik egy dialógusmező, amely felkínálja a directory állományokat. Ha ezekből kiválasztjuk a szükségeseket, akkor ezek átkerülnek egy másik ablakba, amelyben egyszerűen kialakíthatjuk a közöttük lévő kapcsolatot. Ezt követően máris továbbléphetünk. Egy újabb ablakban – oszlopok vagy soros szervezésben – kiválogathatjuk és elrendezhetjük a mezőket. Meghatározhatjuk azt is, hogy egyszerre egy vagy több rekordot akarunk-e megjeleníteni, illetve szerkeszteni.

Az alapokat kijelölve továbbléphetünk a szerkesztőrézbe, ahol megjelenik a főbb vonalakban már kialakított adatbeviteli forma, ame-

(jobbra, balra, középre) definiálására.

A színezéseket, a keretmegadásokat és a kitöltési minták kiválasztását a menük jobb felső sarkában lévő „*rajzszeg*” segíti. Ha ezt „*benyomjuk*”, akkor a menü – kissé átalakulva – továbbra is megmarad a képernyőn. A következő objektumra így csak rá kell kattintanunk, és máris kijelölhetjük a jellemzőit a „*feltűzött*” menüből. Ha kihúzzuk a *rajzszöveget*, akkor eltűnik a menü.

A *Windows elemek* (listbox, dropdown editbox, radio button, check box) alapértékeit külön ablakban állíthatjuk be. Bizonyos mezőkre formátumot (numerikus, dátum) is megadhatunk. Segíti a tervezést, hogy vízszintesen, illetve függőlegesen rögzíthetjük az elmozdulást. Megadhatjuk azt is, hogy futásidő alatt a mező látható vagy csak

csolatot teremtő mezőket. Ezt a toolbar megfelelő nyomógombjának segítségével tehetjük meg. A gomb lenyomása után csak rá kell kattintanunk a szükséges mezőkre, és máris létrejönnek a kapcsolatot kialakító mintaelemek.

Valamennyi mező elején van egy kis kocka, amelynek kitöltésével az adott mezőt szerepeltethetjük a választáblában. Ez utóbbiban megjelenhetnek az egyedi mezők (ezeknek az értéke akár csökkenő sorrendben is), sőt a megkészeztetett értékek is.

Az is előfordulhat, hogy a választáblában nem jelenik meg a mező értéke, de – a mező szerint – kijelöl egy csoportot, amelyet a lekérdezés halmazműveleteivel (ONLY, NO, EVERY, EXACTLY) tovább finomíthatunk.

A lekérdezés feltételeit egyszerűen csak be kell írunk a megfelelő mezőbe. Itt nem csupán feltételeket, hanem műveleteket is – összegzés, megszámlálás, minimum, maximum, átlagolás – megadhatunk. A műveletek esetében előírhatjuk, hogy az összes elemre vagy csak az egyedi elemekre vonatkozzanak-e.

Léteznek megszokott operátorok is (LIKE, NOT, BLANK, TODAY, OR), amelyek közül talán a LIKE a legérdekesebb. Ez az operátor akkor nyújt nagy segítséget, ha nem tudjuk pontosan, hogy mit keresünk.

Ha például nem emlékszünk a keresett város nevére, csak arra, hogy volt benne *l*, *n* és *d* betű, akkor beírjuk a *LIKE Ind-t*, és a választáblában máris megjelenik, hogy London. A rekordszintű műveletek lehetőséget adnak a feltételeknek megfelelő rekordok kitöltésére vagy az adatok kicserélésére.

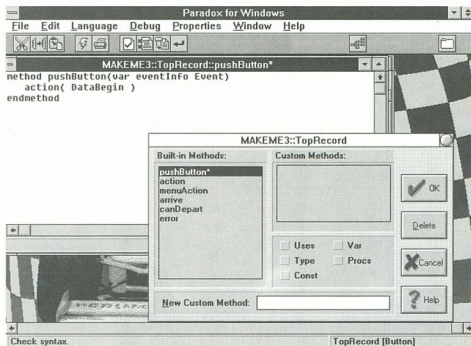
Miután összegyűjtöttük a számunkra szükséges információt, felmerülhet az igény, hogy ezt kézzel fogható for-

mában is megkapjuk. Az *adatbázis-kezelő lényeges szolgáltatása a riportgenerálás*, amelynek segítségével nyomtatóra, illetve képernyőre vihetjük az adatainkat, mégpedig az általunk kialakított formában. Mivel ez a formátum nagyon hasonlít az adatbeviteli formához, lehetővé tesszük van az adatbeviteli formák riportkénti megnyitására.

port elemeit, kiszámíthatjuk a szórást, megkereshetjük a minimumot és a maximumot, valamint az első, az utolsó vagy az előző elemet.

A riportban grafikusan is megjeleníthetjük a csoport elemeit. Ilyenkor általában a két-, illetve háromdimenziós grafikontípusokat használhatjuk.

A lekérdezéseket és a riportokat is opcionálisan

A Paradoxnak mindig is erőssége volt az intelligens lekérdezési lehetőség

No persze nemcsak az adatbeviteli formából indulhatunk ki, hanem az elmentett lekérdezésekből is. Az így elkészített riport a betöltésekor először a lekérdezést hajítja végre, majd – a riportnak megfelelően – megmutatja az eredményt.

A riport tervezésének menete megegyezik az adatbeviteli formáéval. Először ebben az esetben is az adatmodellt állítjuk fel, majd nagy vonalakban elrendezzük azt. Ezt követően a tervezőreszbe jutunk. Itt egy gomb jelenik meg a toolbaron, amelynek segítségével új sávot vehetünk fel a riportba. A riport a megjelenítés során e sávok szerint csoportosít.

Riportkészítéskor műveleteket is végezhetünk a csoportosított adatokon, átlagolhatjuk és összegezhetjük ezeket, megszámlálhatjuk a cso-

újraindíthatjuk. *Hálózati alkalmazások* megadhatjuk, hogy újrainduljon-e a riport vagy a lekérdezés, ha megváltozik a riportban, illetve a lekérdezésben szereplő táblák. Ily módon mindig a lehető legfrissebbek lesznek az eredményeink.

Az adatbeviteli formák bemutatásakor érintőlegesen már szóltunk a programozási lehetőségről. Ez a terület – mivel roppant lényeges – megérdemel még egy kis figyelmet. A saját programozási nyelv az ObjectPAL, amelynek már a neve is elárulja, hogy *objektum-orientált programozási nyelvről* van szó (a PAL a Paradox Application Language rövidítése).

A PAL már a Paradox 4.0 (DOS) programozási nyelvéként is létezett. Az *ObjectPAL* azonban a PAL nyelvvel kompatibilis mintegy 500 függ-

vényt is tartalmaz, megkönnyítve az áttérést a Paradox 4.0-ról a Paradox for Windowsra. Az ObjectPAL magas szintű, strukturált nyelv. A program szerkesztése során a rendszer lehetőséget kínál a szintaktikai ellenőrzésre is. Kezdő programozóknak csak a változók nevét kell beírniuk, minden mást a dialógusablakból választhatnak ki.

Az editorból lefutathatjuk az adott programrészt, töréspontokat helyezhetünk el benne, a beépített debugger segítségével pedig lépésről lépésre végrehajthatjuk a programot. C-ben, illetve Pascalban írt kedvenc rutinjainkat – Windows DLL formában – az ObjectPAL-ból is elérhetjük. Rutinjainkat könnyvtabra foglalhatjuk, ami gyorsabb programfutást és jobb memóriakihasználást eredményez.

Mindezen tulajdonságokból is látszik, hogy a *Paradox for Windows* könnyen kezelhető, hatásos eszköz az adataink kezelésére.

Végezetül ejtsünk néhány szót a szoftverekhez szervesen hozzátartozó hardverről, azaz a rendszerkövetelményekről. Mivel a Paradox for Windows a Windows 3.1-es környezetben „érzi jól magát”, futtatásához elegendő a 3.1-es verzió által igényelt 386SX gép 4 Mbájttal RAM-mal (ajánlott viszont a 6 Mbájtos RAM). A program 20 Mbájtnyi szabad területet kér a merevlemezen, s a monitorközül az EGA-val vagy a nagyobb felbontással boldogul csak.

Különösen fontos az egér, mert bizonyos funkciókat kizárólag ezzel az eszközzel érhetünk el. További követelmény, hogy a nyomtató – és ha van, akkor a hálózat is – Windows 3.1 kompatibilis legyen.

Orbán Antal

Tipppek és trükkök

Több tucatnyi
jó tanács

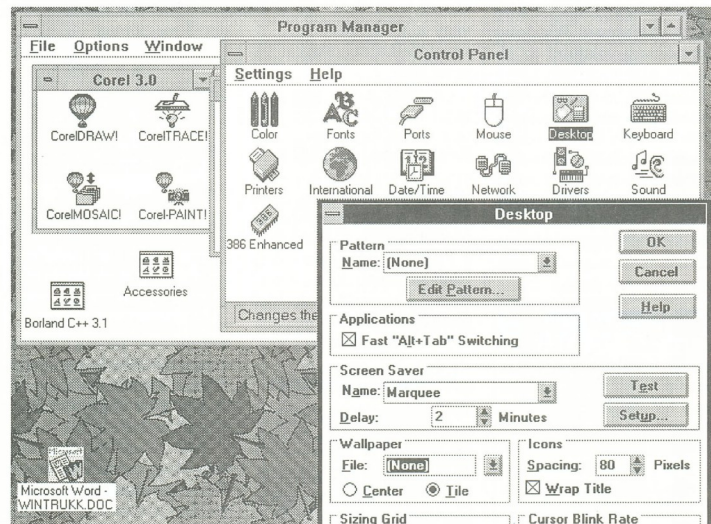
A Windows-használók számára mindig hasznosak azok az információk, amelyeknek segítségével megnövelhetjük gépünk teljesítő-képességét. Szerkesztőségünk e tanácsokból tesz közkinccsé jó néhányat, reméljük, hogy sok Windows-rajongó örömeire.

Installálás

1. Használjuk a Standard Mode-ot!

A Windows gyorsabban futtatható néhány 386/486-os rendszeren, ha a Standard Mode-ból indítjuk. A Windows elindításakor gépeljük be a WIN /s-t. Ezzel a módszerrel azonban csak akkor próbálkozunk, ha egyáltalán nincs szükségünk DOS-alkalmazásra vagy egyszerűen csupán egy, nem grafikus DOS-alkalmazást szeretnénk.

A WIN /s-sel végzett indítás lényegében „lecsupaszított” működés, és ilyenkor szinte kizárólag Windows programok futtathatók. Egyébként – a WIN /3

begépelésével – a 386-os Enhanced Mode-ot is erőltethetjük a 32-bites számítógépeken. A 386-os Enhanced Mode-ban végzett indítás azonban több hagyományos memóriát követel, mint ugyanez a Standard Mode-ban, sok program párhuzamos futása viszont a Standard Mode-ban igényelhet több extended RAM-ot.

2. A fő memóriavezérlők betöltése.

A HYMEM.SYS-t és az EMM386.EXE-t a device=[path] [fájlnév] [paraméterek] parancssal indíthatjuk be a CONFIG.SYS-be. Nem árt tudni, hogy ezek

a vezérlők nem működnek a high memóriában, így nem tölthetők be a *devicehigh* parancsal.

3. Auto Start.

Egy alkalmazást vagy egy különleges fájlt (alkalmazásaival együtt) a Windows startjakor is elindíthatunk, ha ezek ikonját a *Start Up* csoport ikonjai közé húzzuk. Valamely adatállomány és e fájl alkalmazásának indításkori futtatásához a szóban forgó fájl vagy a kiterjesztését a Windowsnak össze kell kapcsolnia egy alkalmazással.

A Windows számos kiterjesztést automatikusan ösz-

Tetesem méretű memóriát szabadíthatunk fel, ha kikapcsoljuk a Windows tapétámentjét

szekapcsol a gyakori alkalmazásokkal – például a .PCX rajzokat a Paintbrush-sal, a .TXT-t a Notepaddal és a .DOC-ot a Worddel. Az összekapcsolásnak az alábbi a menete: rámutatunk a kiválasztott fájlra a File Managerben, majd a File Menüből kiválasztjuk az Associate parancsot. A megjelenő dialógusablakba gépeljük be a program nevét és elérési útját. Ha ezzel elkészültünk, akkor nyugtázzuk ez utóbbiakat.

4. Tapéta héj.

A Windows számára memóriát szabadíthatunk fel, ha elhagyjuk a háttérpapétát. Ehhez a Control Panelben mutassunk rá a Desktop ikonra, és a Wallpaper (tapéta) állítsuk None-ra (semmire). Ha az üres desktop túl unalmas, akkor válasszunk egyet a kevesebb memóriagényű, kisebb mintázatok közül.

5. Windows mód más rendszerekben.

Gondosan vizsgáljuk meg saját különleges Windows verziókat, valamint az alkalmazható programok követelményeit, mielőtt a Windowst más operációs rendszer (UNIX, OS/2, DESQview/X stb.) alatt futtatnánk. Néhány operációs rendszer gondoskodik arról, hogy a Windows kompatibilitás kizárólag a 386-os

A rendszerfájlokat a System Editorral módosíthatjuk a legkönnyebben

vagy a 486-os chip 8086-os emulált módjában legyen meg. Ez azt jelenti, hogy néhány installált környezet futtatja a Windows 3.0-t és ennek az alkalmazásait, a 3.1-et vagy a 3.1-et követelő alkalmazásokat viszont nem.

Míndez azért van így, mert a 3.1-es verzió már nem fogja elindítani magát Real Mode-ban (8086-os emuláció), bár a korábbi verziók ezt megtették. Futás közben a következőképpen ellenőrizhetjük a Windowst: a Program Manager Helpjéből válasszuk ki az About menüt. Ilyenkor a megjelenő ablak alján feltűnik a rendszer aktuális állapota.

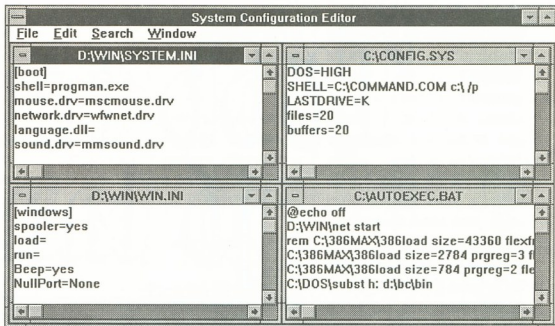
Memória menedzser

6. A SMARTDrive helyettesítése a gyártó kívánására.

Csupán akkor használjunk egyéb winchestergyorsító programot a Windows 3.1 SMARTDrive 4.0 helyett, ha a merevlemez vagy a rendszer gyártója kifejezetten ajánlja ezt. Ha a SMARTDrive-ot más winchestergyorsítóval helyettesítjük, akkor előtte gondosan és alaposan vizsgáljuk meg a rendszert, a kritikus adatok kockázatása nélkül. Készítsünk megbízható másolatot, mert néhány winchestergyorsító program nem kezeli tökéletesen a Windowst.

7. Használjunk swap fájlt a setup során!

A szabványos Windows eredményesebben használja a memóriát, ha a Custom Setup közben az Add/Remove Files dialógusablak

ban köztes tárolót készítünk. A swap fájl a winchesteren helyezkedik el, és – virtuális háttértárolóként – megnöveli a valódi memória méretét. Segítségével gyorsabbá válik az alkalmazások közötti adatsere.

Ne feledjük azonban, hogy a swap fájl használata jelentősen csökkenti a szabad winchesterterületet. A leginkább járható út tehát, ha ezt az állományt temporary (átmeneti) tárolóként definiáljuk. Ekkor ugyanis a Windows futása közben jön létre.

8. Optimalizálás a Windowstra.

Sok felhasználó törekszik arra, hogy egészen az utolsó bajtókig kihasználja a DOS memóriát, eközben azonban – a Windows szempontjából – instabillá teszi a gépet. Inkább legyen kevesebb memóriánk a DOS környezetben, mintsem hogy állandó lefagyásokkal küzdjünk. A megfelelő paraméterek (files, buffers, stacks, DOS-környezeti változók, extended memória stb.) helyes használatával elkerülhetjük az ilyen eseteket. Ha a gond ismerős, akkor a DOS 5.0-t és a Windows 3.1-et használók próbálkoznak az alábbi sorok begépelésével:

- CONFIG.SYS –
- FILES=50
- BUFFERS=10
- STACKS=9,256

```

SHELL =
C:\COMMAND.COM c:/p
/e:1024
DEVICE = C:\MOUSE.SYS
-AUTOEXEC.BAT -
@ECHO OFF
DOS=HIGH
VERIFY OFF
C:\WINDOWS\SMART-
DRV.EXE /Q
SET TEMP=C:\TEMP
PATH=C:\WINDOWS\C:\DOS

```

9. A videócímzési gondok elkerülése.

Az SVGA kártyák gyakran használnak nem szabványos memóriacímeket a 640 Kbájt feletti tartományban. Ezek a kártyák memóriazavarokat idézhetnek elő, amelyek a Windows helytelen viselkedését vagy akár a tönkremenetelét is okozhatják. Néhány rendszerben a video BIOS áthelyezése jelenti a megoldást, de ez a beállítás csupán egy hidegindítás után válik érvényessé. (A hidegindítás során a power gombbal kapcsoljuk be a gépet, vagy resetelünk.) Ha szükség van az EMM386 futására, akkor a videokártya memóriacímeket próbáljuk meg leltitani az EMM386 számára.

Olykor a kártyák dokumentációja részletezi a vezérlő által használt hexadecimalis memóriacímeket. A Windows általában jelzi a video BIOS címeket, de ez a jelzés nem mindig működik. A szabványos VGA-nál nagyobb címmel dolgozó

SOFTKER

Microsoft, BORLAND, Computer Associates, Symantec, COREL, Harvard Graphics, Superbase szoftverek, DOS, illetve Windows verziók.

Ügyviteli szoftverek

- könyvelés,
- számlázás,
- bér-, munkálty,
- tárgyi eszköz, ...

AST, DELL számítógépek;

OKI, Hewlett Packard nyomtatók;

Logitech termékek széles választékban.

Referenciák szerzte az országban.

SOFT-KER Szoftver Fejlesztő, Kereskedő és Szolgáltató Kft.
 5000 Szolnok, Szapáry u. 16. I. 6.
 Tel.: 56/377-753
 Fax: 56/423-301
Budapesti képviselet:
 1075 Károly körút 5/A I. 4.
 Telefon: 268-0200,
 268-0201

videokártyák rendszerint a c000 és a c800 közötti tartományt használják, de néha a cfff-nél magasabbra mennek. A kártyacímeket – a CONFIG.SYS segítségével – a következőképpen hagyhatjuk ki a DOS-ban:

```
device=C:\WINDOWS\EMM386.EXE x=c000-cdff
```

A Windows SYSTEM.INI [386Enh] részében – az EMMExclude=c000-cdff parancs hatására – Enhanced Modem-ban kimaradnak ezek a címek az alkalmazásból.

10. *A szükségtelen fájlok kiürítése.*

A rendszer néhány állományának kiürítésével sok helyet szabadíthatunk fel a munka számára, ezért töröljük valamennyi TMP kiterjesztésű állományt. Ezek ugyanis átmeneti és ily módon felesleges fájlok. A Windowsból kilépvé töröljük ezeket a fájlokat a DOS parancsorból.

11. *Tárterületet állományokért!*

A Windows rendszer számos hasznos segédprogramot tartalmaz, ám ezek közül viszonylag keveset használunk. Annál nagyobb szükség van a munka során a minél nagyobb tárolóterületre. Nos, több Mbányi területet is nyerhetünk a winchesterünkön, ha letöröljük a számunkra használatlan programokat.

A gyakorlott felhasználók mellőzhetik a .HLP és a .DLL állományok jelentős részét. Letörölhetjük a nem használt tapétámintákat (.BMP) és a hangfájlokat (.WAV) is.

A segédprogramokat és az ezekhez tartozó állományokat a Windows Setup ikon Add/Remove Components parancsával je-

lölhetjük ki a legkönnyebben.

A rendszerfájlok módosítása

12. *Rendszerbeállítás a System Editorral.*

A System Editor elindítása szerkeszthetővé teszi a WIN.INI, a SYSTEM.INI, az AUTOEXEC.BAT és a CONFIG.SYS állományokat. Az editort a Program Manager /File/Run menüpontjából indíthatjuk, a SYSEdit parancssor begépelése után. Ha módosítjuk valamelyik rendszerfájlt, akkor mentjük el a megváltozott adatokat (/File/Exit), majd lépünk ki a Windowsból is, és indítsuk újra a rendszert.

A SysEdit programot ikonként is felvehetjük valamelyik csoportablakba, amit a File Manager segítségével tehetünk meg a leggyorsabban. Egyszerűen helyezük át a SYSEdit.EXE fájlt a Program Manager valamelyik csoportablakába, majd kattintunk rá kétszer az ikonra, és máris elindítottuk a System Editort.

13. *Kísérletezés előtt készítsünk biztonsági másolatot!*

Készítsünk biztonsági másolatot az .INI és a .GRP fájlokról, mielőtt módosítanánk a rendszer beállítását.

A legegyszerűbb, ha egy új alkönyvtárat hozunk létre Backup néven, és a Windows könyvtárból ide másoljuk az összes .INI és .GRP állományt. Ha ezután valami tönkremenne az .INI fájlok módosítása közben, akkor egyszerűen visszamásoljuk azt a Backup alkönyvtárból.

14. *A billentyűzet érzékenységének finombeállítás.*

Módosíthatjuk a billentyűzet érzékenységét, ha túlságosan gyorsan vagy lomhán reagál. A Windows Keyboard/Delay/Setting megváltoztatja, hogy mennyi idő teljen el egy-egy gomb lenyomása után, mielőtt meg kellene ismételnünk azt. A Control Panel Keyboard ikonját választva lerövidíthetjük vagy meghosszabbíthatjuk a késleltetést, de akár a Keyboard Delay= sor is módosíthatjuk a WIN.INI-ben. Az .INI fájlban milliszekundumban adhatjuk meg a késleltetést.

15. *A Windows terület.*

Ha a fő munkafelület túl zavarónak találjuk, akkor állítsuk át a Windows Grid Granularityt. A rácsozat egy láthatatlan vázrendszer, amely az ablakok elhelyezkedését határozza meg, a rácsozat méretéről pedig a szemcszettség tájékoztat. A rácsozat értékeit a Control Panel Desktop ikonjából

(Grid Granularity) változtathatjuk meg, de ezt közvetlenül is megtehetjük, ha a WIN.INI fájl [Desktop] részében módosítjuk a Grid Granularity sort. Az alapbeállítás 0, de a méretet egészen 49-ig növelhetjük. Ez utóbbi esetben valamennyi egység nyolc pixellel növeli a szemcszettséget.

16. *Képernyővédelem.*

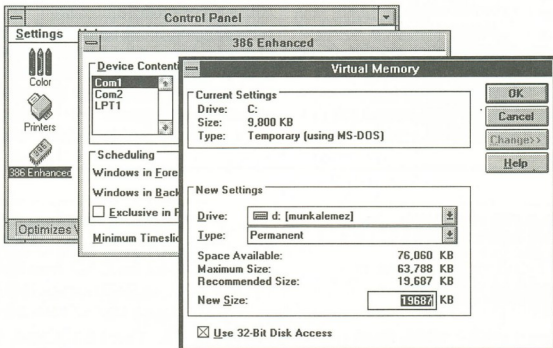
Íme egy gyors módszer a Windows beépített képernyővédelmének ki-be kapcsolására! Ahelyett, hogy hívánk a Main csoportablakot, megnyitnánk a Control Panelben található Desktop ikont, és kiválasztanánk a Screen Savert, egyszerűen módosítsuk a WIN.INI fájlt, miközben nullára állítjuk a Screen Save Active-et. Ha vissza akarjuk kapcsolni a képernyővédelmet, akkor válasszuk egynek a Screen Save Active-et.

17. *Adjunk még egy esélyt a nyomtatónak!*

Ha csak nehezen tudunk nyomtatni a Windowsból, akkor módosítsuk a Transmission Retry Time Out sort a WIN.INI fájlban. Ez a sor határozza meg ugyanis, hogy a Windows meddig próbálkozzon azzal, hogy a karaktereket kiküldje a nyomtatóra. Ha a Windows-nak nem sikerül az átvitel a beállított idő alatt, akkor a rendszer kiírja, hogy a nyomtató nem fogadja a karaktereket. Nagyobb Transmission Retry Time Out beállításával sok esetben megszüntethetjük a nyomtatási gondokat.

18. *Az ikoncímek betűtípusainak cseréje.*

A Windows eredendően az MS Sans Serif betűtípust használja az ikonok címében. Néhány képernyőn azonban nehezen olvashatók ezek a karakterek. A betűtípót a WIN.INI-ben egyszerű módosítással cserél-

Ha csak lehet, kapcsoljuk be a 32-bites üzemmódot

hetjük más érvényes Windows fontra. A [Desktop] részhez illesztjük hozzá az Icon Title Face Name= sort, és írjuk be a használni kívánt betűtípus nevét.

19. Az ikoncímek betűméretének megváltoztatása.

Az ikonfontok méretének csökkentésével képernyőfelületet takaríthatunk meg, vagy ha gondot okoz az ikonok olvasása, akkor használhatunk nagyobb betűket is. A WIN.INI módosításával közvetlenül szabályozhatjuk a karakterek méretét. A [Desktop] részhez illesztjük hozzá az Icon Title Size sort, és írjuk be a használni kívánt pont méretét mutató számot.

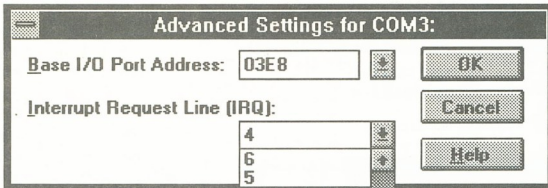
20. A fontok helyzetítése.

A WIN.INI fájl [Font Substitutes] része lehetővé teszi a fontok kicserélését. Ha olyan szövegállományt kapunk, amelyhez nincs meg a megfelelő fontkészletünk, akkor utasítjuk a Windowst, hogy használjon helyette egy ahhoz közel álló fonttípust.

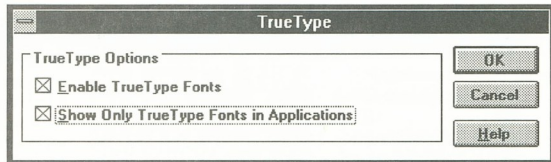
21. A DOS programok felgyorsítása.

Enhanced Mode-ban megnövelhetjük a nem-Windows alkalmazások teljesítőképességét, ha a SYSTEM.INI fájl [386Enh] részébe hozzáillesztjük a FileSysChange=Off sort.

Ebben az esetben nem tudunk üzenetet küldeni a File Managernek, ha éppen Windows-alkalmazásokat készítnék, fájlokat nevezünk át, vagy töröljük ezeket. Fájl módosítás közben pedig

A nem szabványos soros portokat kezelő dialógusablak

A WYSIWYG megjelenítést megkönnyítő beállítás

kizárólag nem-Windows alkalmazásokat futtathatunk. A változó alapértéke 386-os Enhanced Mode-ban on, Standard Mode-ban pedig off.

22. Létesítsünk virtuális nyomtatót!

Ha a számítógéphez nem csatlakozik nyomtató, vagy utazás közben laptopot használunk, és nem akarjuk az összes állományt újrakonfigurálni, akkor módosítsuk a WIN.INI fájl [Port] részét. Hozzunk létre egy TEMP.PRN nevű virtuális portot, miközben a [Port] szekció első sorába beírjuk a TEMP.PRN= kifejezést. Ezt a portot akkor használjuk, ha éppen nem dolgozik a printer, vagy távol vagyunk a nyomtatóinktól.

Válasszuk ki a Control Panel Printer ikonját, és az egérrel kattintsunk rá a Connect gombra! Erre azért van szükség, hogy kijelöljük a printer számára a

TEMP.PRN fájlt, s valamennyi windowsos nyomtatás ide fut majd be. Ezeket a fájlokat később kiküldhetjük az igazi nyomtatóra is.

23. Használjuk a winchesterünket 32-bites módban!

Ha a merevlemez tudja kezelni a 32-bites adatforgalmat, akkor számos esetben jelentősen megnövelhetjük számítógépünk teljesítményét. Duplázunk rá a Control Panel 386 Enhanced nevű ikonjára, majd nyomjuk meg a Virtual Memory és a Change gombot! A megjelenő dialógusablak alján feltűnik a „Use 32-bit Disk Access” checkbox. Az alapérték off, de kapcsoljunk ezúttal on állásba, és élvezzük a gyorsabb lemezkezelés előnyeit! Ha a rendszerünk nem képes e mód kezelésére, akkor a checkbox láthatatlan marad, és nem is tudjuk bekapcsolni.

24. A DOS programok

pillanatnyi állásának és fontjainak védelme.

A Windows által nem használt állományokban szereplő fontokat és a program pozícióját bármikor elmenthetjük. Minderről könnyen megbizonyosodhatunk, ha megnézzük, hogy a SYSTEM.INI fájl

[NonWindowsApp] részében nulla-e a DisablePositionSave= sor értéke. Ha ott 1 áll, akkor ez azt jelenti, hogy a DOSAPP.INI-ben előzőleg nem mentettünk, és később sem fogunk, hacsak a Font dialógusban a Save Setting On Exit ellenőrző ablaklak ezt be nem állítjuk.

25. A megnyitható fájlok száma.

Ha gondot okoz a Windows futtatása valamelyik hálózati szerverről, akkor a SYSTEM.INI fájl [Boot] részében csökkentjük a CachedFileHandles= mennyiségét. Ez a beállítás ellenőrizi azoknak a legutóbb használt .EXE és .DLL fájloknak a számát, amelyeket egy időben nyitva tarthatunk. Néhány hálózat megszabja az egyszerre megnyitható fájlok számának felső határát (a legnagyobb érték általában 12, és ez az alapbeállítás is). Az érvényes beállítások 2 és 12

SAMSUNG SyncMaster CN5 17" monitor

Egy igazán profi 17 collos multisync monitor WINDOWS-hoz és CAD-hez kedvező áron!
 Hor.: 30-65 kHz, Ver.: 50-90 Hz, max. felbontás: 1280x1024 // XGA, SUN Graphics, MAC II, 8514/A komp.
 INVAR tükrözésmentes képcső, 12 tárolóhelyes digitális memória, lapos képcső, alacsony sugárzással
WIN Computer 1067 Budapest Szondi u. 19. Tel:153-4304, fax:117-2834

között változhatnak.

26. A COMMAND-.COM.

Ha a nem-Windows állományok használatakor gondunk támad a default path és a prompt sztringekkel, akkor a SYSTEM.INI fájl [NonWindows-App] részében növeljük meg a *Command-EnvSize*= paramétert. Ez jelzi a COMMAND.COM környezeti méretét. Ennek a paraméternek 160 és 32 768 közötti értéket kell felvennie, vagy legyen 0. (Ez utóbbi érték kikapcsolja ezt a parancsot.) A DOS 3.2-ben és az újabb verziókban a CONFIG.SYS fájl *Shell*= sora jelzi a környezeti tényező alapértékét.

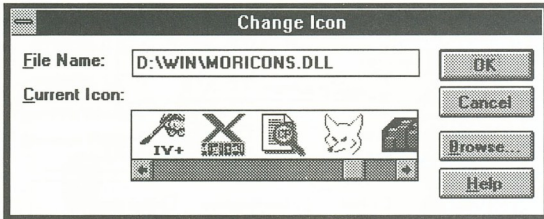
Karbantartás

27. Óvjuk a képernyőnket!

Ha éppen nem dolgozunk, akkor a Control Panelben kapcsoljunk be valamilyen képernyővédelmet. Ha ugyanis a képernyő hosszú időn keresztül ugyanazokat az alkalmazásokat mutatja, akkor az ablak körvonalaai beéghetnek a monitorba. Bár egy *képernyővédő szoftver* nem túl érdekes program, mégis praktikus, és sokkal olcsóbb egy új monitornál.

28. Helyezzük a számítógépünket megfelelő környezetbe!

Ime néhány alapvető szabály a számítógép-használathoz! Ahhoz, hogy a rendszer helyesen szellőzhessen, *legalább 15 centiméteres távolságnak kell*

lennie a fal és a számítógép között. Ne gyűjtünk a monitor tetején papírhalmokat, és ne tegyük ki a kijelzőt közvetlen napsugárzásnak, mert gyorsan felforrósodhat. Ne tároljuk a floppykat a monitor tetején vagy mellé, mert a display elektromágneses erőtere a lemezek idő előtti tönkremenetelét okozhatja. Ne tegyünk mágneses tárgyakat – például papírtartót vagy emlékeztető táblát – a monitor tetejére vagy mellé, ezek ugyanis torzítási és színhibákat okozhatnak.

29. Tavasz nagytakarítás. Legálább kéthavonta futtassuk le a CHKDSK programot az /f paraméterrel! A program megkeresi az elveszett clustereket, és ha igenlő választ adunk a feltejt kérdésre, akkor a FILE?????.CHK kiterjesztésű állományokban összegyűjti ezeket. Ha Windows programokat törölünk a lemezeinkről, akkor ne felejtsük el ezek ikonját is kitörölni a Program Managerből, különben hamarosan elvészünk az ikondzsungelben!

Nyomatás

30. Használjunk tartós softfontokat!

Megnövelhetjük a nyomtatás sebességét, ha softfontokat alkalmazunk. A legtöbb soft fontot csupán átmenetileg tölti be a rendszer a nyomtatóba, és a nyomtatás befejeztével ezek törölnek is a printer memóriájából. Hogy ismételtlen felhasználhatók legyenek (a nyomtató kikapcsolásáig), tegyük tartóssá a fontokat!

Nyissuk meg a Control Panel *Printers* ikonját, és mutassunk rá a Setup gombra! Válasszuk ki a *Permanent opció!* Ebben az esetben két lehetőségünk van: vagy *Download Now* (a fontok betöltésére a dialógus végén kerül sor), vagy *Download at Startup* (az AUTOEXEC.BAT fájl módosítva valamennyi bootolás alkalmával betöltődnek a fontok) módon töltünk. Ha a *Download at Startup* opcióit választjuk, akkor az AUTOEXEC.BAT fájl SET TEMP= sorának tartalmaznia kell az érvényes könyvtárat. Ha ez a bejegyzés hiányzik, akkor a fontok nem töltődnek be.

31. A festékek kapcsolatos gondok megszüntetése.

Ha a lézernyomatónk nem nyomtat egyenletes árnyalatokkal a teljes lapon, akkor próbálkozzunk az

A Windowsba számtalan érdekes ikon integráltak, és ezeket bármelyik alkalmazás használhatja

alábbiakkal. Mozdítsuk el a festékkazettát, és finoman rázunk meg! Ily módon fellazítjuk a festéket, és lehet, hogy sikerül megoldanunk a gondot. Ha még mindig nem egyenletes a nyomtatás, akkor végezzünk tisztítást a nyomtató kézikönyve alapján.

32. Nyomtassunk Landscape Mode-ban a DeskJeten!

A HP DeskJet fekvő helyzetben használja a *Windows vektorfontjait*. E nyomtatók hardverkorlátai miatt viszont a *belső, leltíthető vagy a kazettafontokkal nem nyomtathatunk fekvő helyzetben*. Helyettük a *vektoros képernyőfontokat*, például a *Modern* vagy a *Roman* típusokat alkalmazhatjuk.

Ha HP DeskJet 500-as vezérlőt használunk, akkor a WIN.INI fájl [DJ500] részéhez fűzzük hozzá a *prtfc=0* bejegyzést. Ez ugyanis lehetővé teszi, hogy a printer fekvő helyzetben használhassa a vektoros képernyőfontokat.

33. Nyomtassunk PostScript fontokkal!

Ha a nyomtatónkban *rezidens PostScript fontok* is vannak, és ezeket használjuk a Windows standard TrueType fontjai helyett, akkor gyorsabban nyomtathatunk. A Control Panel *Printers* ikonját megnyitva a Setup-ban válasszuk ki az *Edit*

IFABO
BUDAPEST
1993

1993. május 4-7.
Várom Önöket az A/104-es standon

Áprilisban nagy video- és
hangkártya akció!

Külföldi szakfolyóirat, szakirodalom
Szoftverek: MICROSOFT, Borland, CAD
és mindezt megtalálja a Szűcs Software-nél!

SZűcs Software

1055 Budapest VIII., Somogyi Béla u. 8. I. 3. Telefon: (36-1)114-3890

Substitution Table gombot! Jelöljük ki azt a TrueType fontot, amelyet a For TrueType Font listáról áthelyezünk a Substitution dialógusablakba. Válasszuk ki a helyettesítő PostScript fontot a Use Printer Font listáról! Ismételjük meg ezeket a lépéseket valamennyi helyettesítendő font esetén! Ha a printerünk ezután elfogadja a letehető fontokat, akkor válasszuk ki a *Download As Soft Font* opciót.

A fenti eljárás csupán a nyomtatónk fontjait cseréli ki, a képernyőn megjelenőket nem. Ez utóbbiakat a WIN.INI fájl [Font Substitutes] részében kell helyettesíteni.

34. Ellenőrizzük a hálózatú munkaállomásunkat!

Bizonyosodjunk meg arról, hogy a munkaállomásunk 386-os vagy 486-os processzorra épül, a winchesterének adatelérési ideje 18 milliszekundum körüli (ez a winchester tárolja majd ugyanis a nyomtatási munkákat), valamint van elegendő RAM-ja (a 8 Mb-át már elégségesnek tekinthető). Több munkaállomásról érkező nyomtatás esetén ugyanis csak így lesz elfogadható sebességű a számítógéptünk.

35. A soros nyomtató beállítása.

Ha soros portot használunk, és a számítógépünk COM portja nem szabványos I/O címzésű, akkor a Windows 386-os Enhanced Mode-jában lehetőségünk van *nem szabványos értékek beállítására is*. Először válasszuk ki a Control Panel Ports ikonját! Jelöljük ki annak a portnak a számát, amelyet meg akarunk változtatni, majd mutassunk rá a Setting, utána pedig az Advanced gombra! Cseréljük ki a Base I/O Port Ad-

Advanced Options

Multitasking Options

Background Priority: Foreground Priority:

Detect Idle Time

OK Cancel

Memory Options

EMS Memory Locked XMS Memory Locked

Uses High Memory Area Lock Application Memory

Display Options

Monitor Ports: Text Low Graphics High Graphics

Emulate Text Mode Retain Video Memory

Other Options

Allow Fast Paste Allow Close When Active

Reserve Shortcut Keys: Alt+Tab Alt+Esc Ctrl+Esc

PrtSc Alt+PrtSc Alt+Space

Alt+Enter

Application Shortcut Key:

Press F1 for Help on Retain Video Memory.

ress értékét, és – ha szükséges – az Interrupt Request Line-t (IRQ) is. Mutassunk rá az OK-ra! Ebben az esetben a SYSTEM.INI fájl [386Enh] részében a COMxBASE= sor kicséréli a COMxIQR= parancsra. Jobb megoldás, ha az I/O kártyánkon jumpeleléssel vagy DIP kapcsolókkal próbáljuk meg kicsérélni a címeket.

36. Győződjünk meg arról, hogy a WYSIWYG-elv helyesen működik-e!

Korlátozzuk a Windowst kizárólag a TrueType fontok használatára, mert csakis így érhetjük el, hogy pontosan azt lássuk a képernyőn, amit majd kinyomtatunk.

Akkor se változtassuk meg az alapbeállítást, ha a továbbiakban nem akarunk TrueType fontokat használni.

Nyissuk meg a Control Panel *Fonts dialógusablakát!* Válasszuk ki a TrueType gombot! Ha a Windowst csak TrueType fontok használatára korlátozzuk, akkor állítsuk be ezt az Applications menüben, a *Show TrueType Only* parancsot kiválasztva.

37. Nyomtatódefiniálás. Ha olyan nyomtatót szeretnénk használni, amely

nem szerepel a Windows installációs listájában, akkor ezt a következőképpen definiálhatjuk:

– a HP-PLC kompatibilis, nem PostScript lézernyomtatót ugyanúgy, mint a HP LaserJetet;

– a Plus PostScript kompatibilis lézernyomtatót ugyanúgy, mint az Apple LaserWriter Plus;

– a színes PostScript nyomtatót ugyanúgy, mint a QMS-ColorScript printert;

– a 9-tűs IBM kompatibilis mátrixnyomtatót ugyanúgy, mint az IBM Proprinter;

– a 9-tűs Epson kompatibilis mátrixnyomtatót ugyanúgy, mint az Epson FX-80 (keskeny kazettás) vagy az Epson FX-100 (széles kazettás) printert;

– a 24-tűs IBM kompatibilis mátrixnyomtatót ugyanúgy, mint az IBM Proprinter X24-et;

– a 24-tűs Epson kompatibilis mátrixnyomtatót ugyanúgy, mint az Epson LQ1500-at;

– a plottereket ugyanúgy, mint a HP 7475A-t;

– az egyéb, nem támogatott nyomtatókat ugyanúgy, mint a Generic Text Only/Daisywheel nyomtatót.

A DOS-alkalmazások finombeállítását a PIF Editor Advanced... dialógusablakból végezhetjük el

Megjegyzés: Ha a nyomtatónk vagy a plotterünk ezek után sem működik együtt a Windows-vezérlővel, akkor kérjünk tanácsot a gyártó cégtől.

DOS és Windows

38. Adjunk időt a DOS programoknak!

Ha gondunk támad a nem-Windows alkalmazások futtatásával, akkor a SYSTEM.INI fájl [386Enh] részében

próbáljuk megnövelni a TimerCriticalSection= értéket. Ez az érték szabályozza ugyanis a taskváltások idejét (milliszekundumban), és azt is meghatározza, hogy egy DOS állomány egyszerre mennyi megszakítást kapjon.

39. Töltsünk bootoláskor! A Windows indításakor gyorsabban és könnyebben töltnének be a DOS programok, ha az állományok ikonját a Program Manager Start Up csoportjába húzzuk.

40. Sebbi ikonok. Egy-egy program ikonját olykor megváltoztathatjuk, illetve színesebbé, kellemesebbé vagy kifejezőbbé tehetjük. Mutassunk rá az ikonra, és a Program Manager File menüjéből válasszuk ki a Properties opciót! A dialógusablakban válasszuk ki a Change Icon parancsot, és nézzük meg a lehetséges ikonokat! Válasszuk ki egyet közülük, majd kattintsunk az OK gombra! Ha még több rajz közül szeretnénk keresgélni, akkor nyomjuk le a Browse gombot, és válasszuk ki a MORICONS.DLL állományt!

41. Alternatív PIF fájlok. A PIF Editor segítségével

több környezetet is hozzárendelhetünk DOS programjainkhoz. Ha ezeket a beállításokat – ikonként – felvesszük a Program Managerbe, majd kétszer rájuk kattintunk, akkor a kívánt konfigurációban futtathatjuk DOS programunkat.

42. Futtassuk a DOS programokat Windows alól!

Az Enhanced Mode-ban kicsinyíthetjük, mozgathatjuk és ikonná zsugoríthatjuk a DOS állományokat. Ha a program teljes képernyő módban indul el, akkor az *Alt* és az *Enter* billentyűt egyszerre lenyomva ablakra csökkenthetjük a program méretét.

Programunk PIF állományban azt is beállíthatjuk, hogy az alkalmazás mindig a Windows ablakban induljon el. Mielőtt kilépünk a Windowsból, zárjuk be az összes állományt.

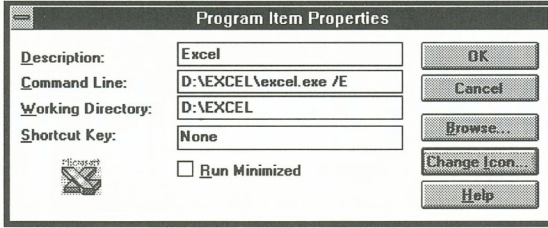
43. Gyorsabb DOS programok Enhanced Mode-ban.

Váltsunk ki a PIF Editor *Advanced Options* dialógusablakának *Display Options* parancsát, s jelöljük ki benne a *Retain Video Text* vagy az *Emulated Text Mode* opciót. Ily módon növelhetjük az alkalmazás megjelenítési sebességét. Ha azt akarjuk, hogy ez valamennyi DOS program esetében így legyen, akkor módosítsuk a *_default.pif* állományt!

44. DOS programok nyomtatása.

Ha munkánk közben gondunk támadna néhány DOS állomány Windowson belüli nyomtatásával, akkor változtassuk meg a Windows beállításait!

Váltsunk ki a Control Panel Printers ikonját vagy a Print Managerből a *Printer Setup*-ot, ezt követően mutassunk rá kétszer a *Connect* gombra, és a dialógusablakból jelöljük ki újra a *Fast Printing Direct to Port* opciót.

45. 25-nél több sort megjelenítő képernyők.

A DOS programok képernyősorainak számát a Windows SYSTEM.INI-ből változtathatjuk meg. Ha a [NonWindowsApp] csoport SCREENLINES változóját átírjuk 50-re, akkor máris élvezhetjük a több sor nyújtotta előnyöket. A változtatások csak a Windows újraindítása után lépnek érvénybe.

46. A CHKDSK program és a Windows.

A CHKDSK programot soha ne indítsuk el a Windows alól az */f* paraméterrel, mert súlyosan megsérülhetnek a rendszer állományai! A program indítása előtt feltétlenül lépünk vissza a DOS-ba!

Felhasználói programok

47. Gyorsabb nyomtatás a CorelDRAW-ból.

A CorelDRAW – miután a kinyomtatandó képet elküldte a printerre – újragenerálja a képernyőn látható ábrát (ez pedig néha percekig is eltarthat), és csak ez után kezd a nyomtatást. Ha a képernyőre kinagyítunk egy üres területet, akkor a nyomtató idővesztés nélkül készül el a rajzunkkal.

48. Az Excel gyorsabb betöltése.

Betöltéskor kihagyhatjuk az Excel üres munkalapját, ha a programot az */E* opcióval indítjuk. A beállítást a Program Manager File-

/Properties dialógusablakában végezhetjük el, a paramétert pedig a *Command Line* mezőbe kell beírni.

49. Gyorsformázás a WinWordben.

A legutóbbi formázást – egyetlen egérrattintással – gyorsan elvégezhetjük más karaktereken is. Ehhez válasszuk ki a módosítandó szöveget, és a *Ctrl+Shift* billentyűkombinációt lenyomva tartva mutassunk rá a

Az Excel gyors indításához mindössze egyetlen új paraméterre van szükség

megfelelő részre, amely ezt követően nyomban módosul.

50. Tiszta képernyő az Ami Proban.

Sokszor előfordul, hogy hosszabb szöveget szeretnénk begépelni, és ilyenkor zavaró lehet a sok Smartikon a képernyő szélén. Az Ami Pro nagyon jó megoldást kínál ezek megszüntetésére. A View menüből válasszuk ki a *Show Clean Screen* parancsot! Ennek hatására az egyik sarokban egyetlen ikonná változik az összes ikonkor. Ha újra szükségünk lesz a Smart ikonokra, akkor elegendő, ha kétszer rájuk kattintunk. (-)

COMPUDEAL A HIGH-TECH DISZTRIBÚTOR

TEXEL DISZTRIBÚTOR
a leggyorsabb SCSI II CD-ROM
PANASONIC OPTICAL DISZTRIBÚTOR
újraírható optikai drive-ok
MITSUBISHI DISZTRIBÚTOR
Mitsubishi CAD/CAM monitorok

A tajvani alaplapok gyilkosa az IBM!

Az IBM megkezdte a minden eddigi árat megtörő árú alaplapok forgalmazását. A hír azért is meglepő, mert az IBM Valuepoint OEM gépei nem is olyan régen kezdték el hódításukat.

Az új, 486/SLC/50 50 MHz, illetve a hamarosan megjelenő 486/SLC/66 66 MHz processzoros alaplapok 14 KB belső és 64 KB külső cache-memóriával rendelkeznek.

Az 50 MHz-es változat 19,4 MIPS, míg a 66 MHz-s változat 25,01 MIPS teljesítményre képes. (Egy 486/DX2/50 MHz alaplap 20,8 MIPS, egy 486/DX/33 alaplap 14,5 MIPS teljesítményű.)

Az IBM 3 (három) év garanciát vállal legújabb alaplapjára.

Viszonteladói körökben már megszokott, hogy az újdonságokat szinte a megjelenés percében hozza Magyarországra a CompuDeal. Így van ez az IBM SLC alaplapok esetében is, amelyek raktárról szállítunk, és 3 év garanciával forgalmazunk.

Egy tesztre alkalmas konfiguráció (Panasonic újraírható optikai drive, TEXEL SCSI II CD-ROM) bármikor megtekinthető a CompuDealnál.

Az IBM 486/SLC/50 MHz alaplap dealeri ára: 41 200 Ft.

LÁTOGASSA MEG
A CompuDeal AZ IFABO D 304-ES STANDJÁN!

Telefon: 121-0972, 121-7675/17, 06-60/15-414, 06-60/28-950
Telefax: 121-0972, 153-9292

Windows Sound System

Szóból ért a gép is!

Már az első PC-k elkészítésekor is az volt a gyártók elsődleges célja (vagy legalábbis annak kellett volna lennie), hogy *mindennapi munkájukhoz minél könnyebben kezelhető rendszert kínáljanak a felhasználóknak*. Hogy az első PC-k sivar DOS felülete ennek a fennkölt igénynek alig tudott megfelelni, az ma már nyílt titok. Intuitív kezelésről, netán a PC-vel lebozolyított „természetes” kommunikációról szó sem lehetett, éppen ellenkezőleg! A felhasználónak a PC diktálta a kommunikáció mikéntjét, mi több, a gép kifejezetten kicsinyesnek bizonyult, mármint ami az utasítások szintaxisát és írásmódját illeti.

Egy hiányzó szóköz, egy-egy rosszul beállított paraméter már elég volt ahhoz, hogy teljesen összezavarja a PC-t. Ilyenkor jó esetben számított, ha a „Bad command or filename” visszajelzést kaptuk, rosszabb esetben azonban olyan akciókat hajtott végre a masina, amelyek időnként szörnyű következménnyel jártak a felhasználó állományaira nézve.

A feladat tehát világosan megfogalmazva: *a felhasználói programok kezelésének jobban kell igazodnia az emberi szokásokhoz és igényekhez*. Ezzel párhuzamosan az emberek természetes kommunikációs csatornáit kiemelt figyelemben részesültek a további fejlesztések során.

A vizuális észleléshez alkalmazkodó *grafikus kezelői felület* volt az első lépés a PC-k kezelésének sikeres egyszerűsítése felé. Később a

A Windows szabványos felhasználói felülete, multimédiás funkciói, valamint egy 16-bites hangkártya köré épített újdonság, a Sound System végre megteremtette a komputerrel folytatott szóbeli kommunikáció alapjait, feleslegessé téve a billentyűzetet és az egeret.

legkövetlenebb megoldás, a beszéd útján való kommunikáció került a fejlesztők érdeklődésének középpontjába. Többen úgy vélték, hogy a legideálisabban egyszerű szavakkal vezérelhetők a PC-k. A műszaki megvalósítás azonban előre nem látott nehézségekkel került szembe.

A számítógép eltárolta néhány kimondott utasítás hangképét, majd ezeket a beszédmintákat összekötötte bizonyos utasításokkal, amelyeket azután a hangkép vétele után végrehajtott. Am elég volt egy kicsit fátyolosabb hang, esetleg egy megváltoztatott hangsúly vagy az arra járó kollégák vicce ahhoz, hogy a „beszédés” vezérlés határai máris megmutatkozzanak.

A beszéd felismerés és az

akusztikus utasítások átalakításának hiányosságai végül oda vezettek, hogy az ötlet – egy időre – a fiók mellé került.

Akusztikus reneszánsz

A számítógépes rendszerek akusztikus integrációjának *a multimédia és a hangkártyák árának erőteljes csökkenése* adott új lendületet. A PC-vel folytatott közvetlen, természetes kommunikáció hirtelen újjáéledt. Mindezt nemcsak a digitális hangfeldolgozás műszaki sikerei tették lehetővé, hanem *a megfelelő szoftver* (a Windows) is, amelynek szabványosított felülete megteremtette a korszerű PC-k beszéd alapú kezelésének módszereit.

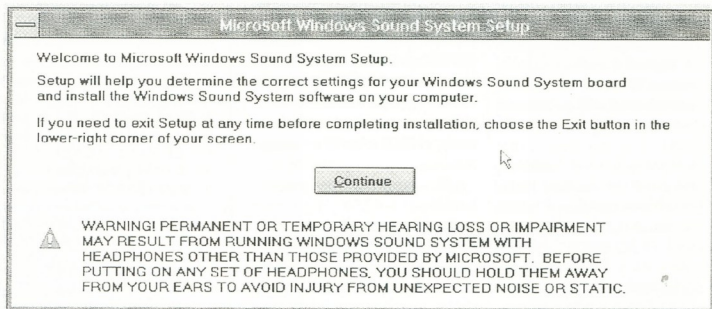
A PC-vel és a felhasználói programokkal való akusztikus

kommunikáció alapját az egységes felület és a különféle programfunkciók megszemenően szabványosított utasításai képezik. Mivel a Windows ma szerte a világon több mint 12 millió számítógépen fut, a 3.1-es verzió multimédiás funkciói – kiegészítve a Windows Sound Systemmel – az első akusztikus interfész képezik a komputer és a felhasználó között.

Belépő az akusztikus korszakba

A Windows Sound System „lelke” egy 16-bites hangkártya, amely CODEC-IC-t és Yamaha OPL3 MIDI-IC-t használ a hangzások előállítására. A legfeljebb 48 kHz-es mintavételezésen belül a legkülönfélébb hangzásspektromok érhetőek el, a 8-bites, 11 kHz-es rádió minőségű 16 bittel és 44 kHz-es mintavételei frekvenciával jellemzett digitális CD hangzásig.

A Windows Sound System végre megteremtette a számítógéppel folytatott szóbeli kommunikáció lehetőségét

A kártya hátoldalán öt csatlakozó található. Bemeneti lehetőség van egy mono mikrofon (ezt a rendszerrel együtt adják) és egy megfelelő sztereó berendezés (például CD-lejátszó, kazettás magnofon) számára, s talá-
lunk itt sztereó kimenetet (szabványos RCA csatlakozó-
zórt) és sztereó fülhallgató
jackdugót is.

Az akusztikus korszakba
való belépéshez elegendő egy
386SX processzorral felvér-
teztet 16 MHz-es gép,
legalább 2 Mbájt RAM-mal.
Szükség van még ezenkívül
egy VGA monitorra és –
operációs rendszerként – a
Windows 3.1-re.

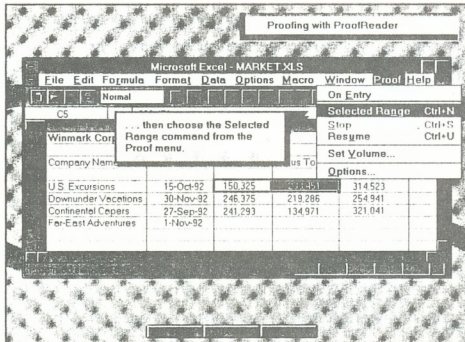
*A kimondott utasítások a
masinához mellékelt mikro-
fonon keresztül jutnak el a
számítógépbe, amelynek visz-
szajelzéseit a felhasználó egy
járulékos külső hangszórón
vagy a szintén mellékelt fej-
hallgatón keresztül hallhatja.*

A kis mikrofon kényelmes
felhasználható a monitorra,
így a kéz szabadon marad, és
tényleges feladatával, a szö-
veg bevitelével foglalkozhat.
Sajnos egyelőre csalódást kell
okoznunk azoknak, akik már
a gép előtt ülve, diktálni látják
magukat, mivel a szövegek
vagy az adatok Windows
Sound Systemmel való
akusztikus bevitelle egyelőre
még utópia.

A rendszer akusztikai bő-
vítései azonban tartalmaznak
különleges meglepetéseket.
Mindaddig meglehetősen kor-
látozottak voltak a hangkártyá-
k lehetőségai, legfeljebb
csupán a PC-s játékok terén
csillagították meg tudásukat.

*A Windows 3.1 multi-
médiás képességeit kamatoz-
tatva viszont a Sound Sys-
temmel hozzáférhetünk a
Windows 3.1 és a legtöbb
Windows-alkalmazás utási-
szerkezetéhez.*

A Microsoft Windows
applikációk teljes termékpa-
lettáján kívül az Aldus Page-
Maker, a Lotus 1-2-3 for

Windows, a Micrografix De-
signer, a Norton Desktop és a
Word Perfect for Windows
teljes utasításkészletét is tar-
talmazza a program. Ez a
„pre-defined vocabulary”
(előre definiált szótár) szilár-
dan beépült a szoftverbe. A
további Windows-alkalmazá-
sok akusztikai elérése felé a
Training üzemmód nyitja meg
az utat.

A Windows 3.1 kifogástal-
an együttműködése a profes-
zionális alkalmazásokkal a
mindennapi munka remek
partnerévé teszi a Windows
Sound Systemet. Jelenleg há-
rom olyan különleges eszköz
is létezik, amely a profesz-
zionális PC-alkalmazások
termékenységét és hatékonysá-
gát növeli. Ezeket az alábbiak-
ban mutatjuk be olvasóinknak.

A Quick Recorderrel
másodpercek alatt készíthet-
ünk magyarázó szöveget a
táblázatkezelőkhöz, esetleg
kommentárt illeszthetünk egy
szerkesztett szöveges anyag-
hoz. Megjegyzéseinket egy-
szerűen be kell mondanunk a
mikrofonba; a megfelelő mint-
tavételi és kompressziós arányt
a hardver határozza meg,
amely ezenkívül meg-
szabja a tárolóhelyigényt, és
optimálisan összehangolja a
visszajátszást.

*A beszédes kommentárok
jó hangminőségű visszaját-
sásához legalább 11 kHz-es*

**Az Excel-használók felte-
hetően örülni fognak a
ProofReadernek, amely le-
hetőseget kínál a cellák
tartalmának visszaolvasá-
sára**

*mintavételi frekvenciára van
szükség, így egy 5 másodper-
ces beszéd 25 Kbájtnyi tároló-
helyet foglal el. A Windows
OLE funkcióinak követke-
zetes használatával gyerek-
játékká válik a beszédes kom-
mentárok tetszőleges álló-
mányokhoz kötése. A meg-
jegyzést fel kell venni a
Quick Recorderrel, majd a
„drag and drop” eljárással
be kell illeszteni a megfelelő
dokumentumba. Egyetlen
kattintás a Message ikonra és
a fájl bevéje máris megszo-
laltatja a megjegyzést.*

A Quick Recorderrel per-
sze nemcsak beszédet rögzít-
hetünk, hiszen a „felvevő”
együttműködik a CD-lejátszó-
val vagy a kazettás mag-
netofonnal is, és ily módon
lehetővé teszi, hogy zenét
vagy tetszőleges zajokat il-
lesszünk a kiválasztott álló-
mányokhoz.

A Recording Control nevű
rejtett ablakok segítségével
könnyen ellenőrizhetjük a
balanszt, a bemeneti szintet
és a jelforrást, ezenkívül VU
műszerek ábráit jeleníthetjük
meg a felvételi szint kijel-
zésére.

A Windows Sound System
egyik forradalmi újítása a
ProofReader modul, amely

*megkönnyíti az Excel 3.0, az
Excel 4.0 és a Lotus 1-2-3
számológépek ellenőrzését
(a program egyszerűen felol-
vassa ezeket). Ráadásul a gép
hangja kellemesen emberi és
jól érthető.*

A szoftver amerikai teszt-
verzője több mint 170 pénz-
ügyi szakosztó produkált.
A számok, a pénzmekek, a hét
napjai, a hónapok nevei, a
mértékegységek és a szabványos
kalkulációs fogalmak
mind-mind beletartoznak a
Sound System szókincsébe.

A ProofReading modul
egyébként az egyedi igények-
hez is igazodik. A felhasználó
ugyanis további szavak-
zákkal bővítheti, s az ellen-
őrzési sebessége és a végig-
olvasás iránya is szabadon
meghatározható. Ellenőriz-
hetünk jobbról balra, balról
jobbra, illetve oszlopok vagy
adatrekordok szerint rend-
szerezve.

Tedd, amit mondom!

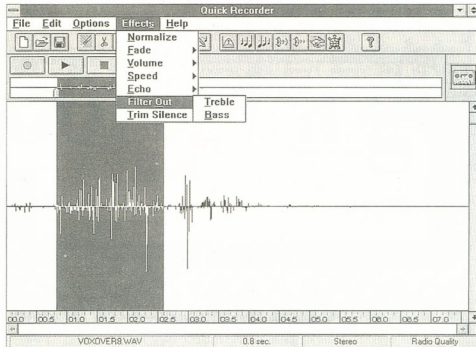
A Voice Pilot modul is új
távtárolatokat nyithat a fel-
használó előtt, hiszen korlá-
tozott hangfelismerést tesz
lehetővé 15 szabványos
Windows program parancs-
iban. Segítségével tehát a
Windows végrehajtja a ki-
mondott menüutasításokat.
A szóbeli „fájl/megnyitni/OK”
utasítás hatására például a
szükséges dokumentum vagy
táblázat jelenik meg a kép-
erőn, az egér vagy a billen-
tyezett használata nélkül.
A szóbeli aktiválás – az eddigi
előre definiált 15 alkalmazá-
s kivétel – a Windows rend-
szerutasításait is érinti, még-
pedig meglepően magas
találati aránnyal.

Gyors segítséggel szolgál-
hat a training üzemmód,
amely az egyéni kiejtéshez és
hangsúlyozáshoz való alkalm-
mazkodásról gondoskodik. A
felhasználónak így nem szük-
séges az előírt fogalmakhoz
kötődnie. S hogy ez mit je-
lent? Például azt, hogy a Win-
dows és a Voice Pilot a regge-

lenkénti autostart után a „no rajta” üdvözlésre elindítja a Word for Windows-t, s azok a dialógusmezők, amelyeket eddig a „megszakítás” szóval kellett megszüntetni, „hagyj békén” képrésre tűnnek el a képernyőről. A vidám hangzású „mára ennyit” kifejezés pedig arra készíti a gépet, hogy befejezze a Windowst, s – visszaigazolásképpen – legfeljebb egy rövid „naná!”-ra van szükség ahhoz, hogy a gép az MS-DOS szintjére térjen vissza.

Bővülő szókinsék

Az akusztikus utasítások előnye mindenképp a Word for Windows használatkor kamatoztathatók. A rendszer szóbeli visszajelzései ugyan eme alkalmazás esetében nem várhatók el, a dokumentumok elkészítése

azonban határozottan gyorsabb lesz. Nézzünk erre egy példát!

A Word for Windowsban a „szöveges elemek” szóbeli utasítás hatására megnyílik az adott elem kiválasztására szolgáló dialógusablak, amelyből egy további, megfelelően definiált utasítással (például „fentről az ötödik”) kiválaszhatjuk az ötödik szöveges elemet, amely a „beszúrás” parancsra a dokumentum címezőjébe kerül. Még a szövegszerkesztőjüket rövidítéskódok segítségével kezelő, gyakorlott felhasználók is meglepődnek majd azon, hogy milyen gyorsan hajtja végre a Windows Sound System az utasításokat.

Az említett módszerrel gyakorlatilag valamennyi programfunkciót definiálhatjuk, és ezeket egyetlen szóbeli utasítással foghatjuk össze. Egy-egy grafikat vagy logót ezután nem kell feltétlenül hosszas billentyűzéssel vagy egérmozgatással beilleszteni a levél fejlécébe; a Sound System Guided Tour demonstrációja jóval egyszerűbb utat kínál. Mindössze ki kell bővíteni a Voice Pilot szókinsékét például a „logo” szóval, amelyet aztán össze kell kapcsolni a grafikat beszűrő utasításokkal. Ha végzettil a kurzort a dokumentum megfelelő területére viszzük, akkor a „logo” szóbeli

Egy kis kikapcsolódás

A Sound System része egy integrált Music Box is, amely egy CD-lejátszó meghajtásáról gondoskodik. Így ha éppen nem bajlódunk szóbeli parancsok kiadásával, akkor CD hangfelvételekben gyönyörködhetünk.

A képernyőkímélők áradata – úgy tűnik – a Windows Sound System is elérté.

Szó, ami szó, a Sound Spaces képernyőkímélő felettébb eredeti. A szokásos színes képek látványá helyett a képernyő egy kikapcsolt megjelentető benyomását kelti, csupán halk „hátterzene” (madárécsicsérgés, dzsungelzaj) hallatszik a fejhallgatóban vagy a csatlakoztatott hangszórókban.

A Windows Sound System szinte mindazt kínálja, amire a felhasználónak az audioállományok kreatív feldolgozásához szüksége lehet. A Quick Recorderben keverhetjük és idegenen tehetjük a hangzásokat. Ezenkívül a fájlok lejátszási sebességének megválasztásával, más hangzásállományok bekeverésével vagy különféle visszhanghatásokkal (Concert Hall, Canyon stb.) módosíthatjuk is ezeket.

Nem árt azonban szem előtt tartani a merevlemezkapacitás véges voltát. A digitális zeneállományok sok tárolóhelyet igényelnek, és ha kicsi a merevlemezünk, akkor hamar elérhetjük a remélt lehetőségek határát.

Compressed üzemmódban például – amely a beszédhez még jó hangminőséget kínál – másodpercenként körülbelül 5 Kbájtnyi helyre van szükség. Normál üzemmódban már 11 Kbájts/r-növekszik a tárolóigény, és ha az audioállomány hifi minőségben akarjuk tárolni, akkor nem kevesebb mint 22 Kbájts/r-re kell számítanunk.

A Quick Recorderben ellenőrizhetjük a felvételt és a visszajátszási szintet

utasítás automatikusan beszűrű a szóban forgó grafikat.

Multimédia minden szinten

A különleges kezelési funkciókn kívül a Windows Sound System természetesen a multimédiát is támogatja. Nagy kár, hogy a Microsoft Windows Sound System Board nem Soundblaster kompatibilis. Így hárlik azonban, hogy jelenleg a legkülönbözőbb játékgártók foglalkoznak azzal, hogy a programhoz elkészítsék a megfelelő meghajtókat. Ráadásul az sem kizárt, hogy a Sound System Board következő sorozata Soundblaster kompatibilis bővítést is tartalmaz majd, hiszen a számítógépek bővítőhelyei végső soron korlátosak, s egy további hangkártya újabb slotot foglal el, amelyet mára talán jobban fel lehetne használni.

A Sound System Board sokoldalúsága egyébként valóban figyelemre méltó. A Sound Finder Tool szinte bármilyen formátumú audioállományt elfogad – természetesen a Windows saját WAV fájljait is –, és módosítja az adatokat a Sound System 16-bit-es kártyájának outputja számára, akár többféle formátumban is

MULTIMÉDIA

PC-k 386SX33-161	54.900
1M/40M/VGA	
CD ROM/vasó	28.400
Sony B.P. sztereó	16.800
hangkártya (SCSI opc.)	
amerikai FAX-modem	17.800
WINFAX (WINDOWS) és	
MTEZ (DOS) programokkal	
IDE CACHE	18.800
VGA kártyák	
TRIDENT 8900 CL	5.800
S3 GUI	17.900
OAK T280x1024	6.900
NCR CACHE VGA	12.800
64e szín 1M RAM (max. 2M)	
OKI ML321	4.200
A3-as nyomtató, 360 cps	
EP LASERJET 4	178.800
600 dpi 8lap/p 2M RAM	
HP DESKJET 500C	67.900
színes nyomtató	
JETTA NOTEBOOK-ok	
386sx25/2/60/VGA	119.900
386sx25/2/80/VGA	126.900
cserelehető processzoralkalmazás	
JETBOOK-ok (10"-os VGA)	
JETBOOK33/32k/4/60	162.600
	80 169.800
	120 179.800
486DX33/40/4/120	238.400

Olasz monitor - 1024 / 0.28
non-Interfaced
/alacsony sugárzású 36.800

GA-GAT Kft.
1124 BUDAPEST, Bőrök u. 16
Tel. & fax : (06/1-) 17-55-388

Sokan Messiás-ként várták a Microsoft új, Windows alatti adatbázis-kezelőjét. Nos, a nemrégiben megjelent Accessből végül nem lett „Meváltó”, ám számos érdekességének köszönhetően mindenképpen új színekkel gazdagítja az adatbázis-kezelők széles palettáját.

lenő Computer Panoráma „aktuális” kötetben részletesen is olvashatnak.) A két Fox-változat a saját vonalát (hagyományait) követi, miközben a Windows felé közelíti, ami egy Microsoft-termék esetében persze nem meglepés. Az „igazi” Microsoft eszköz azonban az Access. Ebben a cég az adatbázis-kezelés ma korszerűnek tekintett módszereit alkalmazza. Az Accessben megjelenik (és továbbépejt) két korábbi hagyomány, az objektumorientált Basic programozási nyelv és a Windows, valamint feltűnik az adatbázis-kezelés korszerű módszereinek alapja, az SQL.

Az Access futtatásához legalább 386SX processzorral felvértezett gépre és minimum 2 (de jobb, ha 4) Mbájt RAM-ra van szükség. A merevlemez 8 Mbájt tárolóhely kell, de a fejlesztők inkább 14 Mbájt ajánlanak, s végül nem árt, ha EGA (vagy nagyobb felbon-

ver táblákban tárol – a lekérdezéseken (query) keresztül érhetjük el, ezenkívül változathatjuk és sorrendbe is állíthatjuk ezeket. A táblák közötti relációkat (kapcsolatokat) a lekérdezésben kell megadni. A lekérdezések eredményét az űrlapok (Formok) segítségével a képernyőn, a jelentések (Reportok) közreműködésével pedig a nyomtatón is megjeleníthetjük. Az alkalmazás alapvető funkcióinak működtetéséhez egyszerű makrókészletet használhatunk. Ha valamelyik részfeladatot nem oldhatjuk meg az eddigi eszközökkel, akkor az Access Basic programozási nyelven keresztül valamennyi adatot elérhetjük, és a bonyolultabb feladatokat is végrehajthatjuk.

Az SQL szemlélet feltehetően újdonság a magyar PC-használóknak (és fejlesztőknek), bár az absztrakt relációs adatbázis valószínűleg könyvnyelven „emészhető” foga-

hatóan) elvégez, így használója inkább a feladat lényegére figyelhet. A meglehetősen bonyolult windowsos megjelenítés pedig – a jól kitalált objektumkészletnek és az űrlap-, illetve jelentéskészítő „varázslóknak”, a Form és Report Wizardoknak köszönhetően – lényegesen leegyszerűsödik. Jöszörelve menükön keresztül végzett táblázat-kiegészítési lépés belőle, „igazi” programorokak szinte csak a „dobozból eladható” alkalmazáshoz kell imi.

Az Access felépítése

Az Accessben az adatok tárolásának alapvető eszköze a tábla, amelynek valamennyi mezője egy-egy objektum. A mezők szokásos jellemzőin kívül egy ellenőrző függvényt is előírhatnak a mezőbe kerülő adatok érvényességének vizsgálatára. Az adott mezőbe így csak olyan adat kerülhet, amelyet ez az ellenőrzés elfogad, és ezt a szabályt a későbbiekben sem lehet semmilyen módon áthágni!

A mezőhöz kezdőértéket írhatnak elő, és kiíratási formátumot is definiálhatnak (ezeket később, ha szükséges, felülbírálhatjuk). A mezőkhöz indexet is kérhetünk, amelyet a rendszer a továbbiakban automatikusan karbantart. A lekérdezések során a különböző sorba rendezések is gyorsabban készülnék el, ha az adott mezőhöz indexet írtunk elő. Ismétlődő mezőértéket kizáró indexelést is választhatunk.

Valamennyi táblához célszerű kulcsmezőt kijelölni. Ennek olyan mezőnek kell lennie, amelyre a mezőérték ismétlődést kizáró indexelést írtunk elő, ily módon ugyanis a mező értéke egyedi azonosítója lesz valamennyi rekordnak.

Az Accessben a korábbi PC-s rendszerekben megszokott adattípusokon kívül néhány újdonságot is találunk. Ezeket az alábbiakban ismergetjük.

Text: a szokásos, korlátozott (legfeljebb 255 karakter) hosszúságú sztring.

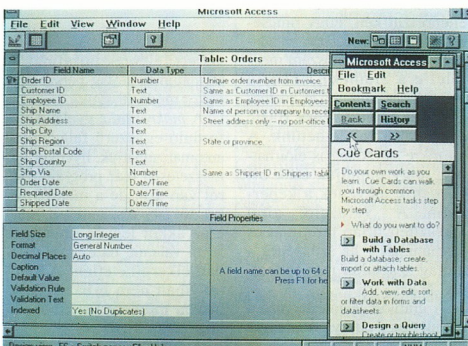
Memo: legfeljebb 32 000 karakterből álló szabad szöveg, amelyet az űrlapokon, a be-

Microsoft Access 1.0

Meváltásra várva

Évek óta keringenek a hírek (pletykák?) egy Microsoft fejlesztési relációs adatbázis-kezelőről. Tény, hogy a Microsoft – a Windows megjelenése óta még inkább – homogén megoldást kínált az irodai alkalmazásokra – az operációs rendszertől, a szövetszervezőtől át, egészen a Project Managerig. A sorból azonban feltűnően hiányzott egy adatbázis-kezelő.

A felhasználók várakozása ellenére az MS-DOS alatti változat nem jelent meg a piacon, ezzel szemben a Microsoft magába olvasztotta a Fox céget (és jó hírű adatbázis-kezelőjét). Ezután ki-ki kedve szerint tipelhetett a következő lépésre, amely végül is sokakat meglepett: a Microsoft kihozta saját, Windows alá írt adatbázis-kezelőjét, valamint a FoxPro 2.5-ös változatát Windows és DOS alá is. (A windowsos FoxPróról a hamarosan megie-

tású) videorendezés is van a felhasználóknak.

Lekérdező filozófia

A Microsoft Access az SQL filozófiára épül, és annak fogalomrendszerét használja. Az adatokat – amelyeket a szoft-

Az Accessbe integrált „segítség”, a Cue Card lépésről lépésre mutatja be, miként kell megoldani a különböző feladatokat

lom, mint az adat- vagy az indexállomány. A rendszer több adminisztratív feladatot automatikusan (és megbíz-

épített szövegszerkesztővel jeleníthetünk meg.

Number:

Byte 0-tól 255-ig, helyfoglalása 1 bájt

Integer -32 768-tól +32 767-ig, helyfoglalása 2 bájt

Long Integer -2147483648-tól +2 147 483 647-ig, helyfoglalása 4 bájt

Single 6 számjegy pontosságú valós szám -3,402823 E38-tól +3,402 823 E38-ig, helyfoglalása 4 bájt

Double 10 számjegy pontosságú valós szám -1,797 693 134 862 32 E308-tól +1,797 693 134 862 32 E308-ig, helyfoglalása 8 bájt

Date/Time: az Excelhez hasonlóan ez is egy lebegőpontos számban tárolt dátum-idő mező. A szám egészrésze a dátumot, törtrésze pedig az időt tartalmazza. A tényleges mezőhasználatot a kiíratási formátum dönti el.

Currency: legfeljebb 15-jegyű egészrészt és maximum 4-jegyű tizedesrészt tartalmazhat.

Counter: ennek a mezőnek a rendszer ad értéket, és garantálja, hogy ez az érték valamennyi rekordban egyedi lesz. A Counteret tehát kiválóan használhatjuk a táblák összekapcsolására. A rendszer nem osztja ki újra a kitörölt rekord sorszámát.

Yes/No: a szokásos, logikai típusú mező. Három előre definiált kiíratási formátum közül választhatunk (True/False, Yes/No, On/Off), de egyénileg is megadhatjuk, hogy az igaz értéket például a piros színű „Igen”, a hamisat pedig a kék „Nem” jelentse.

OLE Object: az Accessben ez a bináris adattípus. Csak olyan adatot tárolhatunk benne, amelynek OLE Serverrel megtaláljuk az adott számítógépen. Az OLE objektum legnagyobb mérete 128 Mbájt lehet.

A lekérdezések (query) az adatok tetszőleges szempontok szerinti kiválogatásának eszközei. A táblák közötti kapcsolatokat egyszerű egérmozgatásokkal adhatjuk meg. A megjelenítendő mezőket például a „drag and drop” funkcióval helyezhetjük el az eredménytáblában. Itt azután előírhatjuk

például a megjelenő adatok rendezettségét. A külön mezőben tárolt vezeték- és keresztnévben például sztringet alakíthatunk ki, és a neveket névsor szerint is rendeztethetjük.

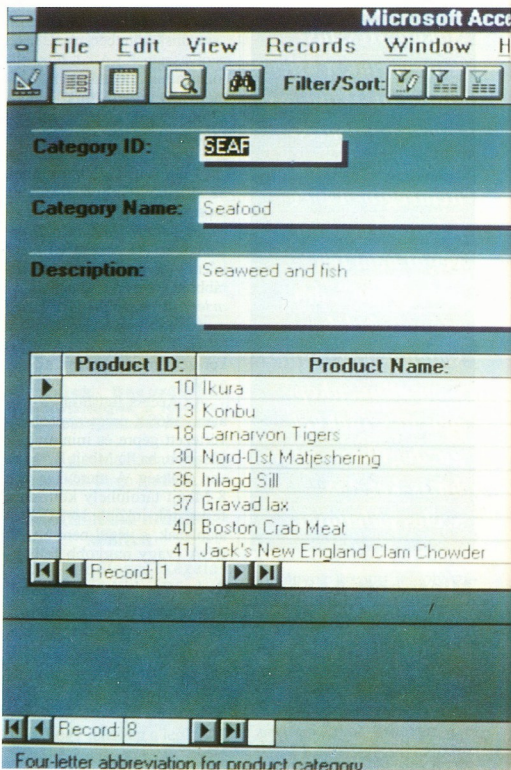
A bonyolultabb feladatokat – például a dolgozók átlagfizetésének szakmák szerinti havi csoportosítását – programozás nélkül, egyetlen query segítségével is megoldhatjuk. Szintén queryvel (programozás nélkül) törölhetjük az összetett szempontrendszernek megfelelő rekordokat.

Segítenek a „varázslók”

A táblák vagy a queryk adatainak *képernyős megjelenítését* – a grafikus képernyőtervező segítségével – előre leírhatjuk. Mint már említettük, az úgynevezett varázslók (Wizzardok) használatával meglehetősen leegyszerűsíthetjük az űrlapkészítést: a szokásos feladatokhoz szinte teljesen kész képernyőt készíthetünk.

Az elkészült űrlap alapvető funkcióit az automatikusan a mezőkhöz kapcsolódó objektumok működtetik. Ha valamilyen különlegesebb feladatot kell megoldani (például a mezőtartalom módosítása után ellenőrizni kell, hogy nincsenek-e ellentmondásban az adatok, azaz az irányítószám megfelel-e a címnek), akkor a működtetés különböző eseményeihez saját Access Basic eljárásokat rendelhetünk. A mezőkre egyedileg is előírhatjuk, hogy mondjuk csak olvashatók legyenek a képernyőn. A „varázsló” által elkészített űrlap tartalmát és formátumát – ha szükséges – utólag szabadon módosíthatjuk.

A grafikus jelentéstervező a táblák vagy queryk adatainak *nyomatós megjelenítésében* segít. A jelentéskészítéshez is kérhetjük a „varázslók” közreműködését. A szokásos feladatokhoz szinte teljesen kész nyomtatási minte készíthetünk, ezenkívül fej- és láblécezt, valamint csoportonkénti és laponkénti részösszegeket definiálhatunk. A „varázsló” által elké-

szített jelentés tartalmát és formátumát utólag persze bármikor módosíthatjuk.

A *makrókkal* a gyakran előforduló egyszerű feladatokat automatizálhatjuk. Ilyenkor természetesen már programozásról van szó, de a makroszerkesztőt úgy készítették el, hogy csak akkor legyen szükséges leírni valamit, ha ez már valóban elkerülhetetlen. A szintaxisban nem hibázhatunk, hiszen minden listából választhatunk ki.

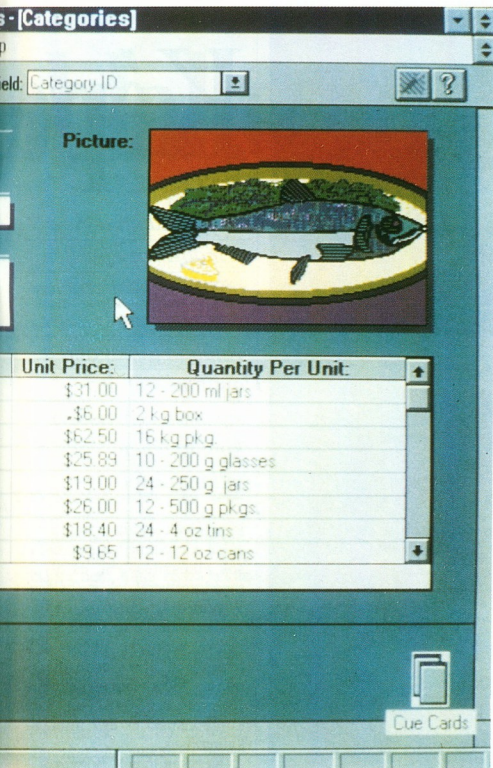
A klasszikus értelemben vett programokat a *modulok* tartalmazzák. Az Access Basic lényegében *objektum-orientált fejlesztőrendszer*, amelynek kezelése leginkább a Visual Basicéhez hasonlít. (Ez utóbbiról a Computer Panoráma „aktuális” sorozatában megjelent „Visual Basic” könyvben

olvashatnak részletesen.) Valamennyi adatbázis-objektumot elérhetjük, és az Access Basic a klasszikus programozást is támogatja, de az objektumok használatának kikerülése botorág, és általában nem is sikerül.

Idégen adatbázisok

Az Access – indexeikkel együtt – *több népszerű adatbázis-kezelő adatállományait közvetlenül használja.* A használat ebben az esetben írást és olvasást jelent, mi több, az adatok módosítása esetén még az indexek karbantartását is. A rekordok lockolása az eredeti adatbázisnak megfelelő mechanizmussal működik.

Amit nem árt tudni: a dBase III Plus, a dBase IV, a Paradox 3.0, a Paradox 3.5, a Btrieve és a Microsoft SQL Server adatait

közvetlenül is használhatjuk. Az Access nyitott rendszer, így módon tehát az ODBC (Open Database Connectivity) technológia segítségével szinte bármilyen külső adatbázis elérhetővé válik. A hírek szerint a fejlesztők további adatbázis-meghajtók elkészítését is tervezik.

A „külső” adatbázisokat virtuális Access táblához kapcsolhatjuk, és az összekapcsolás után ezeket valódi Access táblaként használhatjuk.

A hazai felhasználók és fejlesztők ószinte bánatára az Access sajnos nem tudja használni a Clipper indexeit.

Kissé meglepő, hogy a fejlesztők nem építették be a rendszerbe a Fox adatbázisok teljes értékű használatát, holott az ehhez szükséges információk „első kézből” rendelkezésre áll-

Menükön keresztül végzett táblázatkitöltései lesz a kissé bonyolult windows megjelenésből az Access használata során

nak a Microsoftnál.

Az Access – a fentiekén kívül – a Lotus 1-2-3 v2.x, a Lotus 1-2-3 v3.x, a Lotus 1-2-3 for Windows, a Microsoft Excel, a Microsoft FoxPro és a delimited ASCII, valamint a fix mezőszélességű ASCII adatokat is importálhatja és exportálhatja.

Itt a segítség!

A program a Windowsban (és persze a Microsoftól) megszokott, részletes *help*-eket tartalmazza az Access használatáról, és ráadásul az Access Basic teljes nyelvi referencia kézikönyvét.

A korábbi Microsoft prog-

ramokban megismert, kiváló oktatóprogram itt is megtalálható, igaz, némiképp megváltozott alakban. Cue Cardnak hívják, és nem kényszerít végig egy-egy 5-10 perces leckén, nem gyakorlatja a megtanult anyagot, hanem szabad mozgást engedélyez a tananyagban.

Hajrá, programozók!

Az Access Basicnek a Microsoft Visual Basicéhez igazodó utasításkészlete van, és a program fejlesztőkönyve is hasonló szolgáltatásokat kínál. A szoftverből valamennyi Access objektumot elérhetjük.

Az Access Basicbe a *külső DLL hívás* lehetőségét is beépítették, bár ez a Visual Basicet ismerőknek nem újdonság. Ezen keresztül egyébként a Windows API függvényeit és a saját készítésű DLL-eket is használhatjuk.

Az Access Basic programok hibáinak keresésére és a nyomkövetésre forrással szintű debugot fejlesztettek ki. Ennek segítségével töréspontot helyezhetünk el a programban, így akár soronként is folytathatjuk a hibavadászatot. Bármely Access Basic objektum értékét megvizsgálhatjuk és módosíthatjuk, mégpedig az Immediate Windowban.

Az úgynevezett „dobozból eladható” alkalmazások megírásához szükséges Runtime modul és a Professional Toolkit még nincs forgalomban, de a hírek szerint már készülnek. Bővíteni fogják majd a fejlesztő segédeszközök palettáját, és tartalmazza majd a Help Compiler-t is (ez utóbbival Windows stílusú helprendszert készíthetünk a saját fejlesztésű alkalmazásainkhoz).

Az Access *valamennyi Microsoft Windows kompatibilis hálózaton futtathatjuk*, és az adatok osztott használatához is létezik az összes lényeges eszköz. Az Access futtatására jogosult felhasználókat az *adatbázis-adminisztrátornak* kell kijelölnie. Valamennyi adatbázisban táblaként engedélyezhetők a felhasználók hozzáférési jogai.

A felhasználókat csoportokba lehet szervezni, és a hozzáférési jogok ezekhez a csoportokhoz is hozzárendelhetők,

megkönnyítve az adatbázis-adminisztrátor munkáját.

Messiás helyett

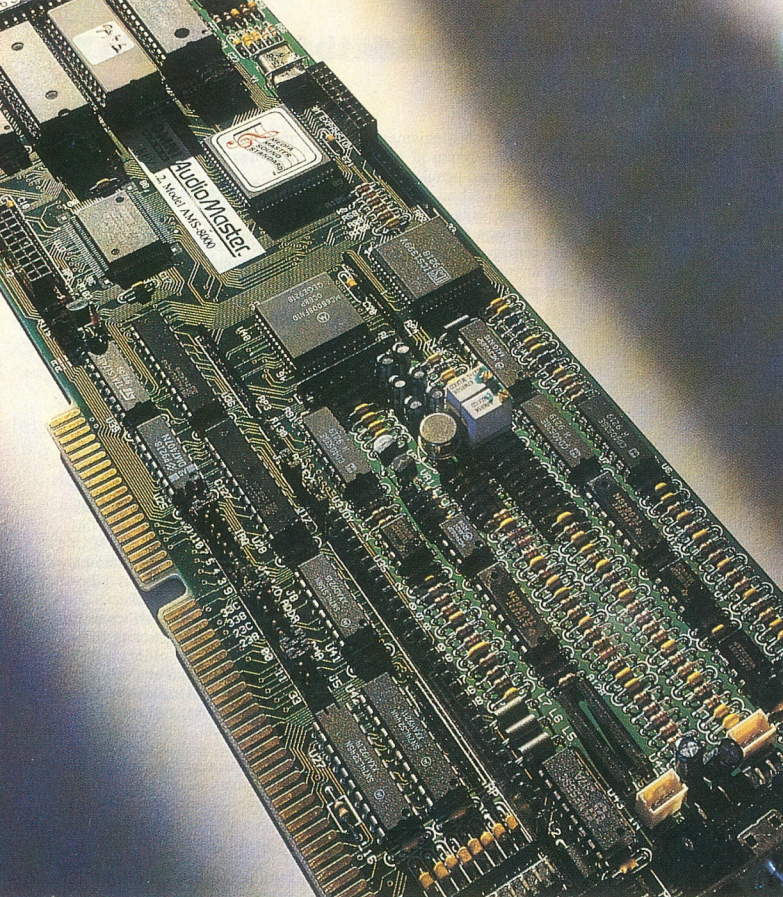
Már a Microsoft Access megjelenése előtt is széles választék alakult ki a Windows alatt működő adatbázis-kezelőkből. Ezek részben a legnépszerűbb dBase adatok kezelésére készültek, és némelyik még a dBase kódot is használta. Időközben azonban egyre jobban terjedtek a PC-s hardverek, ezért a nagyobb gépek és a UNIX világa is kezdte komolyan venni a PC-használatot. Megjelentek a „nagy” adatbázis-kezelők PC-s használatát segítő programok, és ezek is szinte kivétel nélkül a Windows alatt futottak. A Microsoft egyik nagy vetélytársa, a Computer Associates is kibocsátott egy ilyen terméket.

Több hazai fejlesztőcsoport is kipróbálta ezeket az új PC-s eszközöket, de előbb-utóbb valamilyen korláta ütököztek. *Ezért azután Messiasként vártak az új Microsoft termékre*, de úgy tűnik, a megválasztott elmarad. Sőt, az Access még – az SQL filozófia határozott alkalmazásával, és a kifejezetten objektum-orientált megoldással – azt a félelmet is felkeltette, hogy ez a fejlődési irány a (Clipperes) programfejlesztők munkanélkülivé válásához vezet.

Ez persze erősen túlzás, de tény, hogy az Accessben jöszorival csak akkor kell programot írni, ha úgynevezett „bolondbiztos” (full-proof) alkalmazásra van szükség. Az Accessben *komoly programozói képzettség nélkül is működőképes alkalmazást készíthetünk saját feladatainkra, és gyorsan módosíthatjuk is* azt. Mindez ráadásul úgy is megtelhetjük, hogy hozzá sem nyúlunk az éppen futó alkalmazáshoz, ám használjuk ennek adatait.

Ettől persze csak a gyorsan „összealapított” Clipperes „fördvényeknek” fellegzett (és az értékes programozói (és szervezői) szakutads ugyanis nem ehhez kell, hanem ahhoz, ami a Clipperes „kalapálás” előtt és után van. Ez pedig az Accessben sincs benne kulcsrakészen, megvásárolhatóan becsomagolva!

Baki Zoltán

Az első IBM PC-k megjelenése, azaz a 80-as évek eleje óta csupán mennyiségi változásoknak vagyunk tanúi a személyi számítógépek világában. A gépek egyre gyorsabbak, egyre nagyobb a RAM-juk, háttértárolók elérték a gigányi méretet, és ezek a masinák 1024×768-as, 256-színű felbontásban dolgozhatnak, sztereó hifi hanghatásokat produkálva. 1990-től új irányt kaptak az egymástól független fejlesztések, amelyek természetesen a PC-alkalmazások és a PC-eladások számát is megnövelték. Az elszigetelt fejlesztésekből létrejött az integráció, megszületett az MPC, a *Multimedia Personal Computer*.

A Microsoft 1990 novemberi, a multimédia-fejlesztőknek tartott konferenciája szab-

ványt alkotott. Azóta az alábbi minimális hardverkonfiguráción futnak az MPC jellel ellátott szoftverek.

CPU: 80286-os (ma már azonban a 386SX az alapkövetelmény);

RAM: 2 Mbájt (az ajánlott érték 4 Mbájt);

Floppymeghajtó: 1,44 Mbájt, 3,5"-os;

Winchester: 30 Mbájt;

Optikai tároló: CD-ROM, illetve digitális audio kimenettel ellátott CD, az adatátviteli sebesség 150 Kbájt/s;

Audio: 8-bites DAC (digitális-analóg konverter), 22,05 és 11,025 kHz, 8-bites ADC (analóg-digitális konverter), 11,025 kHz, mikrofonbemenet, négy vagy kilenc hangszerhangszintetizálási képessége, hangkártyán a hangok analóg audio keresési képessége;

A multimédia jelentőségének növekedésével a hangkártyák árszíja is emelkedett

Video: VGA color, 16 vagy 256 színnel (ajánlott azonban az SVGA);

Input: 101 gombos billentyűzet, kétgombos eger;

I/O: MIDI I/O port, soros és párhuzamos port, joystick bemenet.

A szabvány eredményeként – nem egészen egy évvel később – megjelent a 3.0-s Windows-hoz kialakított *Multimedia Development Kit* (MDK). Ebben már benne van az összes olyan meghajtó, amely lehetővé teszi, hogy a *Windows 3.0 képes legyen a multimédia-alkalmazások futtatására*. A szöveg forgó kiten megálálhatók azok a C nyelvű rutinok és információk

Képek

Napjainkban a Windows az egyetlen olyan PC-s operációs rendszer, amely valóban támogatja a multimédiát. Írásunkban a Windows kínálta lehetőségeket villantjuk fel.

is, amelyek segítik a programozókat a multimédia-alkalmazások elkészítésében, és olyan segédzsoftvereknek is (például WaveEdit, BitEdit, FileWalker) helyt ad e kit, amelyekkel könnyebb a képek és a hangok alkalmazásba integrálása. A csomagban fellelhetők még az MDK run-time komponensei és egy mintaal-kalmazás is.

Kevesen tudják, hogy a 3.1-es Windows már eleve a multimédia jegyében készült. A gyári szoftver ugyanis tartalmazza az ilyesfajta alkalmazásokhoz szükséges meghajtószoftvereket és a multimédia playert, a lejátszót is.

A Windows megfelelően támogatja a multimédia-alkalmazásokat, amit az alábbiak is igazolnak:

Audio támogatás a digitális audio és MIDI eszközökhöz. A 3.1-es Windows-hoz adott eszközömeghajtók képesek arra, hogy a háttérben, azaz más alkalmazás futása közben lejátszák a digitális audio és a MIDI fájlokat. A meghajtók háttér-CD (Compact Disc) lejátszására is lehetőséget kínálnak.

Standard-MIDI-támogatás, amely lehetővé teszi a szabványos MIDI-hardverek playbackjét az MPC-n.

A Windows és a multimédia

ablakok

MCI (Media Control Interface) beépítése, amellyel elvileg bármilyen médiát (például digitális audio eszközöket, szkennereket, video overlay kártyákat – VideoBlaster –, videomagnókát) vezérelhetünk adott alkalmazás közben.

A 3.1-es Windows segít a felhasználónak (pontosabban az új hardvert fejlesztőknek) az új vezérlőpanel kialakításában, valamint az új MIDI mapek beépítésében, hogy megfelelő hanghatásokat lehessen elérni. Ez utóbbi okozza egyébként a legtöbb galibát, ha a program, amely módosította a MIDI mapek, nem állítja vissza azt az eredeti állapotába.

Analóg joystick is használható.

Mindesz persze nem jelenti azt, hogy multimédia-alkalmazás csak Windows alatt futtatható, de jelenleg – mint már említettük – a Windows az egyetlen elérhető PC-s operációs rendszer, amely támogatja a multimédiát.

Multimédia a gyakorlatban

Az elektronikus dokumentum alapvetően különbözik a nyomtatottól. A könyveket, amelyeknek anyaguk és súlyuk van, évszázadok óta ismerik az emberek, és tudják, miképpen kell ezeket használni, mint várhatnak tőlük.

A multimédiában (MMD-ben) készített anyag elektronikus. Az MMD tehát eleve más nyújt, mint az eddigi ismeretadó források. A CD-ROM-ot –

A Compton's Multimedia Encyclopedia – megfelelő CD-ROM közreműködésével – módot kínál arra, hogy az MPC tulajdonosa 15 ezer téma közül válasszon, s valamennyit fotókkal, magyarázatokkal kiegészítve szemlélje

600 Mbájtos kapacitása miatt – korábban főképp nyers adatfelvitelre használták, lexikális ismereteket halmoztak fel rajta. Az MMD azonban sokkal többet tud ennél, hiszen minőségileg más.

A jó MMD-s anyag interaktív, tehát „beszélget” a felhasználóval, és mindig azt nyújtja, amire használója kíváncsi. Az információ átadását – az írott szövegen kívül – grafika, hanghatások és animáció segíti.

A multimédia elsősorban a PIECE mozaikszóval jellemzett területeken használható:

Productivity = termelés, terhelékenység.

Information = informatika, Entertainment = szórakoztatás,

Creativity = kreativitás, Education = oktatás.

(Ugyanezek a betűk magyarul, de más sorrendben az OKÍTS szót adják, igaz, rövid i-vel.)

MMD a termelésben

A számítástechnika éppen azért terjedhet el az üzleti és az ipari világban, mivel közreműködésével jelentősen növelhető a termelékenység. Mindez nemcsak a folyamatirányító hardvernek és szoftvernek köszönhető, hanem az irodai munkát segítő szövegszer-

Akár több kis ablakban is moizhatunk – s mindent a számítógép képernyőjén. Ami azt lehetővé teszi: a komputeres multimédia

kesztőnek, adatmegjelenítő grafikus programoknak, táblázat- és adatbázis-kezelőknek is.

A multimédia ezekre a területekre is újat hozhat. A táblázatkezelőkben például a cellák tartalma nemcsak szöveg, szám, kifejezés vagy makró lehet, hanem grafika, hang, esetleg animáció is. Ugyanez érvényes az adatbázis-rekordokra is. Az MMD hatékonyan készíthet dokumentációkat, valamint oktató és demonstrációs anyagokat is. A CD-ROM óriási tárolókapacitása lehetővé teszi, hogy a programokba illeszthető modulokat készsen – forráskóddét, képként, hangként – kapjuk.

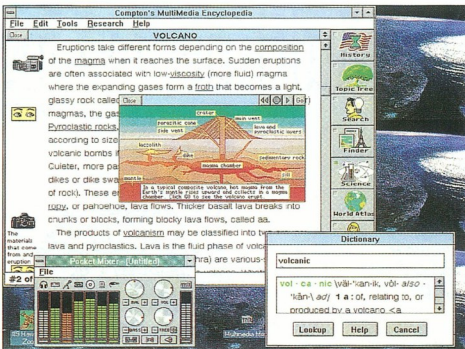
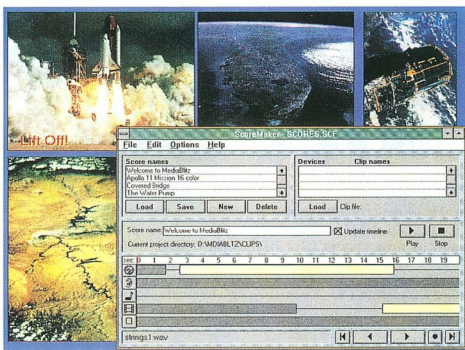
MMD az informatikában

Az informatikai termékek javát – például az enciklopédiákat, az atlaszokat, a lexikonokat és az orvosi referenci anyagokat – ugyanúgy állítják össze az elektronikus adathordozón, mintha könyv formájában jelentetnék meg ezeket: nincsenek kiegészítő hanggal, képpel és animációval. A Microsoft Bookshelf azonban túllépett ezen: a hét vastkos kötetet (amelyek több mint 500 000 hivatkozást tartalmaznak) egyetlen CD lemezen adták ki. A lemez az MMD lehetőségeivel is kiegészítettek, ezért sokkal több információt szolgáltat, mint a nyers szöveg.

MMD a szórakoztatásban

A PC-s korszak elején csupán szöveges játékok készültek, amelyekben az interaktív működés mellett a játékos képzeletére bízták a játékeret. Ezeket a színes, grafikus játékok követték, majd jött az MMD. Élő akciójáték, animációs szkevencék, realiztikus, CD-minőségű zene, zaj és szöveg – természetesen sztereóban.

A legkisebbebb a Grand'ma and Me meséjét élvezhetik. Ha a különböző képernyőkön rákattintanak az egérral bármelyik objektumra, akkor az mozogni, beszélni, játszani kezd. A nagyobbaknak tenger alatti utazást, csillagbáborít

vagy a Dűne CD-s változatát ajánlják. Sakkozónak a Chessmaster 3000 kínál mellékesen hangon megszólaló játsszakiértékeléseket, ezenkívül tanácsokat ad, nem beszélve a háromdimenziós sakktabláról. Azt pedig már csak mellékesen említjük, hogy a program 150 000 megnyitást ismer, és akinek van türelme hozzá, azt meg is tanítja ezekre. Mozirajongóknak készült a Microsoft Cinemania, 19 000 film katalogizált feldolgozása. A zenét kedvelők Beethoven IX. szimfóniájának MMD-s feldolgozásában gyönyörködhetnek, amely – azonkívül, hogy csodálatos zenét produkál (sztereó CD) – bármennyire furcsán hangzik is, *megtanít zenét hallgatni*.

MMD és kreativitás

A PC már eddig is sokat segített az embernek. A gépelni nem tudó is hibátlan levelet írhatott (igaz, órák alatt, de ez a végeredményen nem látszik), a nem túl ügyes rajzoló pedig addig próbálkozhatott, amíg végül „kialakult” valami. A laikusok kezében játék, szórakozás, a profik kezében viszont munkaeszköz az MMD-s PC.

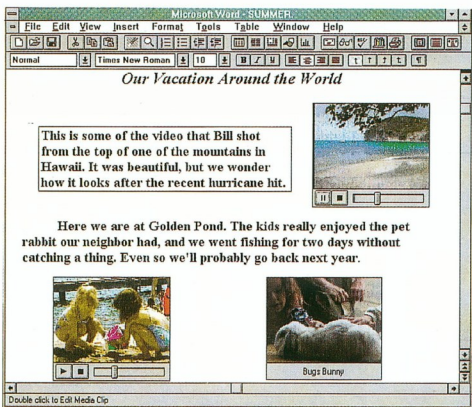
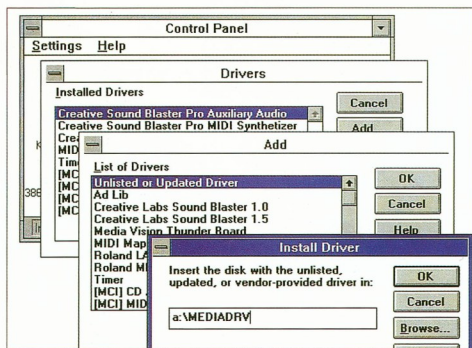
Az MMD segíthet az audio klipek (dal, jazz, komolyzene, hangeffektusok), a képek és a rajzok, a fotók és az effektusok, az animációs szekvenciák, a rajzfilmek, valamint a hangos szövegek elkészítésében.

MMD az oktatásban

Az általános iskolától, az egyetemeken át, a felnőttkori átképzésig tág tér kínálkozik az MMD számára. A legnagyobb lehetőségei mégis talán az *önképzésben* vannak, ahol az interaktív módon elkészített tananyag 80 százalékkal helyettesítheti a tanárt. Nagy jövője van az MMD-nek a nyitott egyetemeken is, ahol a tanulók negyedévig csak konzultációra járnak be, félévben pedig vizsgáznak.

Video for Windows

Az MMD és a Windows kölcsönös együttműködésének egyik jó példája a *Video for*

Az OLE funkció szinte csodákra képes a Video for Windows programmal, hiszen megvalósíthatóvá teszi az adatcserét bármely két Windows-alkalmazás között. A Video for Windows és például a WinWord együttműködésének köszönhetően a számítógép képernyőjén mutathatjuk meg barátainknak nyári - videóra rögzített - emlékeinket

Windows program. A Windows 3.1 alatt futó szoftver által készített AVI (Audio/Video Interleaved) formátumú fájl rövid idő alatt *szabványú válhat a multimédia-alkalmazást készítő körében*.

A program alkalmas sztereó hanghatásokkal felvett játékfilmrészletek valóságú megjelentetésére anélkül, hogy meglévő számítógépünkbe különleges hardvert kellene vásárolni. Lejátszási technikája – bár nem videoszalagról, hanem háttértárolóról jásztja le az anyagot – megfelel a videóénak, azaz *szorosan egymás mellett tárolja a hangot és a hozzá tartozó képet*. A program

képes a másodpercenkénti 30 képkockás felvételre és lejátszásra, amely jobb teljesítmény, mint a PAL vagy a SECAM televíziós rendszereké.

A Video for Windows viszszaajátzza a hangos videoklipeket a winchesterről vagy a CD-ROM-ról. Ugyanezt megteszi a memóriából is, de ehhez ajánlott a legalább 8 Mbájtnyi RAM. A program különleges *videotömörítési eljárást* használ, amelynek eredményeként egy körülbelül 3 és fél másodperces hangos klip (120×180-as felbontásban, 256 színnel) 1 Mbájtnyi helyet foglal el. Ezenkívül lehetőség kínálkozik arra

Gyerekjáték a meghajtók installálása a Windowsban. Az Install Driver ablak megmutatja, hogy hol találhatóak az installált fájlok

is, hogy a klipeket – például a VideoBlaster videokártyáról – digitalizáljuk és tároljuk. Ebben az esetben olyan videokártyáról van szó, amelyek fogadják a PAL és az NTSC videojeleket, és a gép VGA kártyáján keresztül meg is jelenítik ezeket a VGA monitoron.

Az olcsóbb videokártyák nem digitalizálják a képeket, hanem true video formában ablakot nyitnak a képernyőn, és oda továbbítják a PAL vagy az NTSC videojeleket. A munka ilyenkor teljes egészében a Video for Windowsra hárul, amely tökéletesen megbirkózik a feladattal.

A 33 MHz-es 386DX processzor koprocesszor nélkül, olcsó SVGA kártyával (például Tseng 4000) legfeljebb 13-15 képkocka/s-es sebességgel képes, de egy S3 típusú Windows-gyorsító kártya már a 18 kockás sebességgel is boldogul. A 25 képkocka/s-es sebességhez viszont ajánlott a 486-os processzor (50 MHz) és a 8 Mbájtnyi RAM.

A Video for Windows tehát *hatékony szoftverkészítő eszköze lehet a saját multimédia-alkalmazásainknak*. Felhasználható reklám-vagy bemutatónyanyagok készítéséhez, de akár videoklipeket is tehetünk táblázataink kockáiba, sőt leveleinke is, amelyeket floppy, telefonvonalon vagy az elektronikus postán keresztül továbbíthatunk. Ma már számos olyan szoftveralkalmazás létezik, amely lehetővé teszi a videoklipek vágását, szerkesztését és időrendbe állítását, valamint interaktív (párbeszéd) klipek készítését a laikusok számára is. Jó hír, hogy mind több ilyen szoftver kapható már itthon is (például a VideoBlasterrel együtt forgalmazott Action), s feltehetően az is kellemesen érthető a felhasználókat, hogy a Video for Windows ára körülbelül 25 000 forint lesz.

Pajor Gábor

Lotus Notes

a legjobb GROUPWARE

(csoporthmunkát támogató kommunikációs szoftver)
Magyarországon a szolgáltatásokkal forgalmazza az:

UniOffice Rendszerház

(Value Added Reseller)

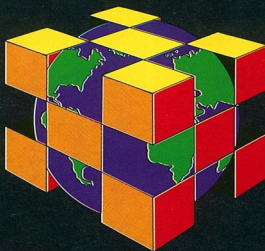
Oktatás

Szervezési tanácsadás

Alkalmazások készítése

Alkalmazások adaptációja

Installáció, on-line support

Átfogó irodaautomatizálás
Archiválás, képi adatbázisok
Adatbázisok kommunikációja
Vezetői információrendszer
Földrajzi távolságok áthidalása

UNIOFFICE
RENDSZERHÁZ

1126 Budapest Beethoven utca 2/a. Tel /Fax:156-9108, Tel:115-5879,Fax:175-9641
Vizsgálásra az IFABO-n az A pavilon 111/d standján!

A HATÉKONY, INTELLIGENS IRODA

IRODA KULTÚRA STÚDIÓ

1067 Budapest, Podmaniczky F. u. 27. II. em.

Telefon/fax: 132-8168, 132-0168

IRODA KULTÚRA SZALON

1054 Budapest, Köhmen Imre u. 14.

Telefon/fax: 153-4755, 153-4898

Videki Irodáink:

7622 Pécs, Nagy Lajos király útja 12/A

Telefon/fax: (72) 21-181

IQ-CENTRUM

7622 Pécs, Bajcsy-Zs. út 4.

Telefon/fax: (72) 32-500/230

SZOFTVERÉHEZ GÉPET IS AZ ALBACOMP-TÓL!

AKCIÓ!

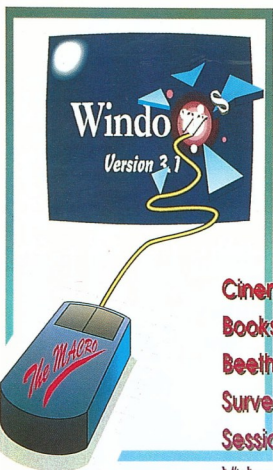
Ha az ALBACOMP kínálatából **TRUE POWER** (IBM részegységekből szerelt), **MYLEX, ZENITH** vagy más típusú számítógépet bármely **MICROSOFT** szoftverrel együtt vásárol, akkor a szoftver vételárából **10% engedményt** adunk Önnek. Kívánóságára a szoftvert díjmentesen installáljuk a megvásárolt számítógépen.

Albacomp Számítástechnikai Részvénytársaság

H-8000 Székesfehérvár, Hosszúsétátér 4-6. Telefon: (00-36) 22-*315-414 • Telefax: (00-36) 22-327-532

MACRODA in the Windows

- Cinematica
- Bookshelf
- Beethoven IX.
- Survey of Western Art
- Session (MIDI)
- Video Blaster
- Video for Windows

Mintabolt: Bp. XII. Alkotás u. 21.
Tel/FAX: 156-4802, 201-4603

**WONDERLAND
STUDIO**

Reklámok
Főcímek
Color DTP
design
grafika

computer-grafika
3D animáció
felsőfokon
hi-tech
munkaállomásokon

WONDERLAND
STUDIO

Címünk megváltozott!

1146 Bp. Cházár András u. 19. Tel: 142-7085

ÉN BESZÉLNI MAGYAR...

Ugye örülünk, amikor egy külfölditől ezt halljuk.
De milyen szép, amikor ugyanez az illető azt mondja:

BESZÉLEK MAGYARUL

A Microsoft elkészítette a Windows 3.1 magyar változatát, amelyik már helyesen "beszéli" a nyelvünket és tetőtől talpig, a menünevektől a help szövegekig minden magyar.

Keresse viszonteladóinknál!

SZÁMALK Szoftver Disztribúció

1115 Budapest, Etele út 68. tel: 185-3111/3170 fax/tel: 185-1294

Microsoft®

MICROGRAFX®

Aki számít, köztünk van!

SPC

B O R L A N D

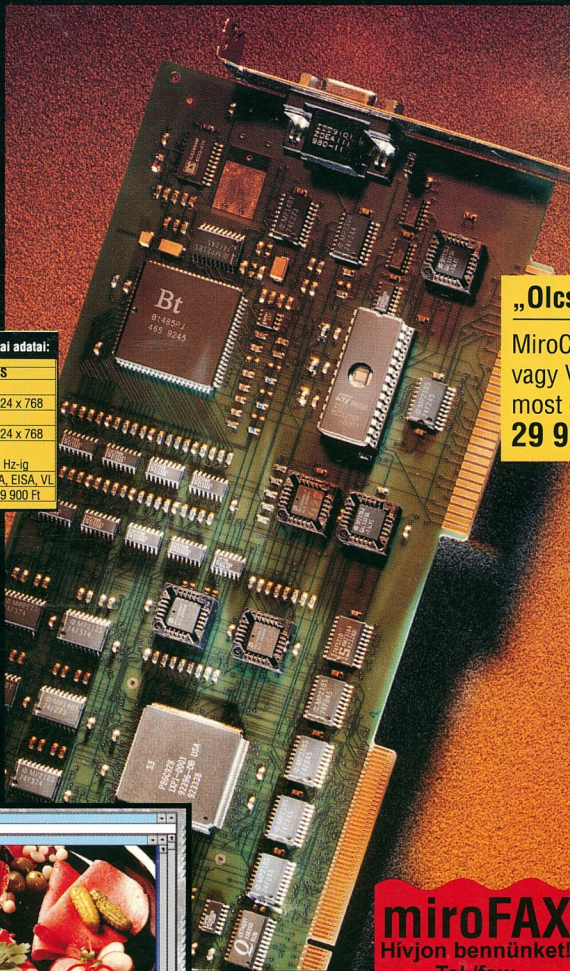
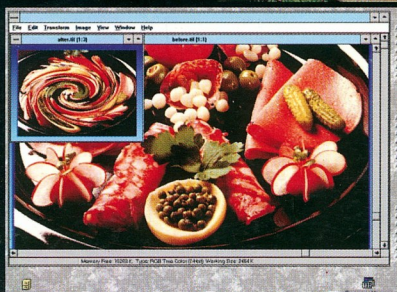
Kristálytisztá színek miroCRYSTAL 24S - made to win!

- ▶ Grafikus boardok a miroCRYSTAL családból - optimális grafikusgyorsítók a Windows-felhasználó részére. Nagy felbontás, csúcsebesség és kiváló képminőség jellemzi. Változatlan ismertetőjele: vibrálásmentes, könnyű kezelés, egyszerű installálás az integrált VGA révén.

A miroCRYSTAL termékcsalád technikai adatai:

	8S	24E	24S
16 szín	1280 x 1024		
256 szín	1024 x 768	1280 x 1024	1024 x 768
32768 szín	800 x 600	1024 x 768	
16,7 mio szín	640 x 480	768 x 512	1024 x 768
Képszemlélet			
frekvencia	80 Hz-ig	100 Hz-ig	80 Hz-ig
Bus system	ISA, VL	ISA	ISA, EISA, VL
Bus system Ár (nettó)	88 900 Ft	89 900 Ft	109 900 Ft

- ▶ A TrueColoré a jövő! Windows-zal most már mindenki tud a PC-jén képeket feldolgozni (pl. egy Foto CD-ről). Csakhogy a legszebb fénykép sem mutat 256 színben. Képfeldolgozáshoz valódi színelbontásra van szüksége! Ezért a miroCRYSTAL!

- ▶ MiroCRYSTAL 24S. Végre egy TrueColor board mindenkinek - egy olyan árért, amiért eddig csak 256 vagy 32 ezer színt várhatott! Mindez csúcsebességgel - kapható EISA- és LocalBus színnel is.

„Olcsón ragyogót!”

MiroCRYSTAL 8S ISA, vagy VESA LocalBus most csak **29 900** forintért!

MiroCRYSTAL 24S röviden:

- ▶ TrueColor nagy felbontással
- ▶ Csúcsebesség
- ▶ Kívünő képminőség
- ▶ Abszolút vibrálásmentes
- ▶ ISA, EISA és LocalBus.
- ▶ Attraktív ár!

miroFAX
Hívjon bennünket!
Tel./fax:
06-22/350-285

ifabn
BUDAPEST

Keressen meg bennünket az IFABO-n, „A” pavilon 104-es stand.

G & E
SOLUTIONS

miro

Disztribútor: G & E Solutions
2064 Csabdi, Szabadság u. 30.
Telefon és fax: 06-22/22-350-285